

DET KONGELIGE
MODERNISERINGSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2005–2006)

FOR BUDSJETTÅRET 2006

Utgiftskapitler: 0001–0002, 1500–1583, 2445 og 2470

Inntektskapitler: 4506–4581, 5445–5446, 5470 og 5607

Innhold

Del I

Innledende del	7
1 Innledning	9
1.1 Virkeområde	9
1.2 Hovedutfordringer for å trygge velferden	9
1.3 Overordnede mål	11
1.4 Sentrale tiltak innen Moderniseringsdepartementets ansvarsområde	12
1.4.1 Et enklere møte med det offentlige	13
1.4.2 Frihet til å velge	15
1.4.3 En godt organisert stat	16
1.4.4 Kunnskap og åpenhet om resultater – bedre beslutningsgrunnlag	19
1.5 Forskning og utvikling (FoU)	19
1.6 Likestillingsperspektivet i staten ...	20
1.7 Sektorovergripende miljøvern-politikk	21
2 Oversiktstabeller for budsjettet	23

Del II

Nærmere om de enkelte budsjettforslagene ..	27
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	29
<i>Programkategori 00.10 Det kongelige hus</i>	<i>29</i>
Kap. 0001 H.M. Kongen og H.M. Dronningen	29
Kap. 0002 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	30
Programområde 00 Fellesadministrasjon	31
<i>Programkategori 01.00 Administrasjon mv.</i>	<i>31</i>
Kap. 1500 Moderniseringsdepartementet	33
Kap. 1502 Tilskudd til kompetanseutvikling ..	38
Kap. 1503 Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	39
Kap. 1506 Norge.no, jf. kap 4506	39
Kap. 1507 Datatilsynet	40
Kap. 1508 Spesielle IT-tiltak	42
Kap. 1509 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	48

<i>Programkategori 01.10 Fylkesmannsembetene</i>	<i>50</i>
Kap. 1510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510 ..	58
Kap. 4510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510 ..	59
<i>Programkategori 01.20 Fellestjenester</i>	<i>60</i>
Kap. 1520 Statskonsult	60
Kap. 1522 Departementenes servicesenter, jf. kap. 4522	61
Kap. 4522 Departementenes servicesenter, jf. kap. 1522	64
<i>Programkategori 01.30 Partistøtte</i>	<i>65</i>
Kap. 1530 Tilskudd til de politiske partier	65
<i>Programkategori 01.40 Pensjoner m.m.</i>	<i>70</i>
Kap. 1541 Pensjoner av statskassen	72
Kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse ..	72
Kap. 1543 Arbeidsgiveravgift til folketrygden ..	74
Kap. 1544 Boliglån til statsansatte	75
Kap. 1546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546 ..	76
Kap. 4546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546 ..	77
Kap. 1547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547 ..	77
Kap. 4547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547 ..	77
Kap. 2470 Statens Pensjonskasse, jf. kap. 5470 ..	78
Kap. 5470 Statens Pensjonskasse, jf. kap. 2470 ..	81
Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen til statsansatte	82
<i>Programkategori 01.50 Konkurransopolitikk ...</i>	<i>83</i>
Kap. 1550 Konkurransetilsynet	88
Kap. 4550 Konkurransetilsynet, jf. kap. 1550 ..	91
<i>Programkategori 01.60 Statsbygg</i>	<i>93</i>
Kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleie-ordningen	98
Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 4581	101
Kap. 4581 Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 1581	101
Kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet	102
Kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583	103
Kap. 2445 Statsbygg, jf. kap. 5445	103
Kap. 5445 Statsbygg, jf. kap. 2445	109
Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu	110

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2006, kapitlene 0001–0002, 1500–1583, 2445 og 2470, 4506–4581, 5445–5446, 5470 og 5607	112
---	------------

Figuroversikt

Figur 1.1	Utvikling i offentlig forbruk og tilfredshet med det offentlige tjenestetilbudet. Indeksert, 1992 = 100. Faste priser.	9	Figur 3.1	Anslått dekning blant husstander i prosent av total, fordelt per kommune	32
Figur 1.2	Utviklingen i alderspensjonsforpliktelsene og petroleumsfondet. Mrd. 2003-kroner	11	Figur 3.2	Bredbåndstilknytning for private husholdninger i Norge 1999–2005.	33
			Figur 3.3	Årsverk fordelt etter departementsområde	50

DET KONGELIGE
MODERNISERINGSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2005–2006)

FOR BUDSJETTÅRET 2006

Utgiftskapitler: 0001–0002, 1500–1583, 2445 og 2470

Inntektskapitler: 4506–4581, 5445–5446, 5470 og 5607

*Tilråding fra Moderniseringsdepartementet av 30. september 2005,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

Del I
Innledende del

1 Innledning

Moderniseringsdepartementet skal gjennom koordinering av Regjeringens moderniseringsarbeid og gjennom egne virkemidler som IT-politikk, konkurransepolitikk, personalpolitikk i staten og forvaltningspolitikk, bidra til:

- Trygghet gjennom gode, omfattende og individuelt tilpassede fellesskapsløsninger.
- Mer velferd gjennom bedre utnyttelse av fellesskapets ressurser.
- En enklere hverdag for borgere og næringsliv.

1.1 Virkeområde

Fagproposisjonen omfatter programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner og programområde 01 Fellesadministrasjon.

Under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner føres det opp forslag til utgifter for Det kongelige hus.

Programområde 01 Fellesadministrasjon omfatter budsjettene for Moderniseringsdepartementet, Norge.no, Datatilsynet, Fylkesmannsembetene, Departementenes servicesenter, Statens Pensjonskasse, Konkurransetilsynet og Statsbygg. I tillegg omfatter programområde 01 statens tilskuddsordning for partistøtte, tilskuddsmidler avtalt gjennom lønnsforhandlingene i staten, tilskuddsmidler til restrukturering av Statskonsult AS, midler til spesielle IT-tiltak, internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer samt overføringer til statens pensjonsordninger.

1.2 Hovedutfordringer for å trygge velferden

Norge har et velferdsnivå og en levestandard få land kan konkurrere med. De økonomiske utsiktene er gode. En godt fungerende offentlig sektor med dyktige medarbeidere har bidratt til at vi hever oss godt i internasjonale sammenlikninger. For femte år på rad er Norge i 2005 kåret til nummer én i verden på FNs Human development index. I følge Global Competitiveness Report 2004 er Norge blant de fem landene i verden der offentlige institusjoner i sterkest grad bidrar positivt til landenes konkurranseevne. Norge havnet også på en femteplass blant de 155 landene som var med i Ver-

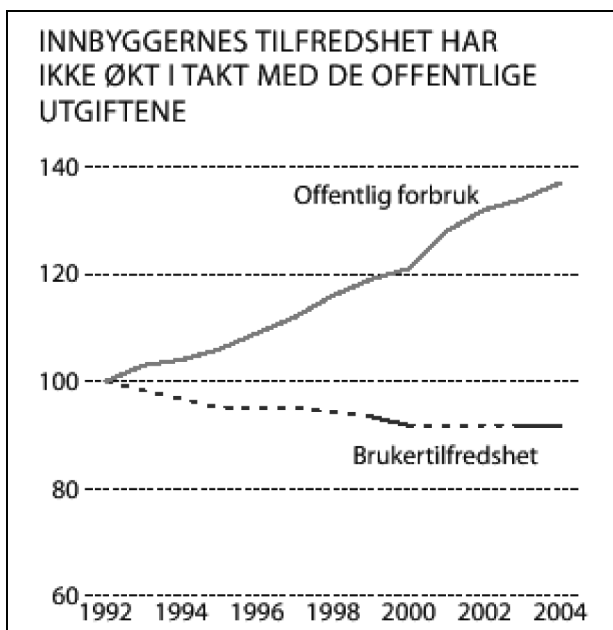
densbankens undersøkelse om næringslivsklima for mellomstore bedrifter.

Norges gode utgangspunkt må imidlertid ikke bli noen hvilepute. Vi må stadig bli bedre. Borgere og bedrifter skal ikke være i tvil om hvem offentlig sektor er til for. Dessuten må vi sørge for at vi står godt rustet til store utfordringer som kommer, hovedsaklig knyttet til økning i behovet for velferdstjenester som det offentlige skal ha det finansielle ansvaret for.

Utfordringer

Økte forventninger til offentlig sektor

Utgiftene til offentlige tjenester har gjennomgående vokst raskere enn det private forbruket gjennom 1990-årene. Til tross for dette var innbyggerne mindre fornøyd med det offentlige tilbudet samlet sett i 2001 enn i 1992. Nedgangen ser ut til å ha stoppet etter 2001, men tendensen indikerer endrede behov og forventninger hos innbyggerne, og representerer en stor utfordring for offentlig sektor.

Figur 1.1 Utvikling i offentlig forbruk og tilfredshet med det offentlige tjenestetilbudet. Indeksert, 1992 = 100. Faste priser.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, TNS Gallup og Moderniseringsdepartementet

Årsaken til mindre tilfredshet kan skyldes at brukerne stiller stadig høyere krav, men også at kvaliteten på det offentlige tjenestetilbudet ikke bedres i takt med ressursene som settes inn. Dette viser at det må settes større fokus på hvordan oppgavene utføres innen offentlig sektor og ikke utelukkende se problemet som et resultat av manglende ressurser. Nedgangen kan også skyldes manglende individuell tilpasning av tjenestene og at møte med det offentlige byråkratiet kan oppleves som vanskelig, tungvint og tidkrevende. Offentlige tjenester har til nå i stor grad vært standardiserte eller regelbaserte. En slik innretning har i hovedsak vært motivert ut fra likhetshensyn og effektivitetshensyn. Offentlig sektor må nå tilpasse seg en ny virkelighet. Det norske samfunnet er mangfoldig. Nye etniske grupper er kommet til og det har blitt større variasjon i familie- og samlivsformer. Færre ønsker «A4-løsninger» og standardiserte mønstre. Hvis vi ikke møter denne utfordringen kan resultatet bli gradvis svakere oppslutning om fellesskapsløsninger og svekket legitimitet for offentlig sektor. Det er ingen ønsket utvikling.

Offentlig tjenesteyting, utføringen av grunnleggende samfunnsoppgaver som skole, infrastruktur og helsevesen, samt ansvar for regelverk utgjør viktige rammebetingelser for privat næringsvirksomhet. Det offentliges rolle krever bevissthet i forhold til reguleringer, til måten det offentlige samhandler med næringsliv på og rundt virkemiddelbruken i nærings- og distriktpolitikken. En vel fungerende helse- og omsorgssektor er viktig for å gi den enkelte trygghet, men er også viktig for å sikre samfunnet nok arbeidskraft. Et godt utdanningssystem bidrar til å bygge opp landets kunnskapskapital og sikrer god tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Offentlig sektor kan bidra til gode betingelser for næringsliv, bl.a. ved å sørge for at samhandlingen mellom næringsvirksomhet og det offentlige ikke krever mer ressurser enn nødvendig, og ved å ta i bruk nye teknologiske løsninger.

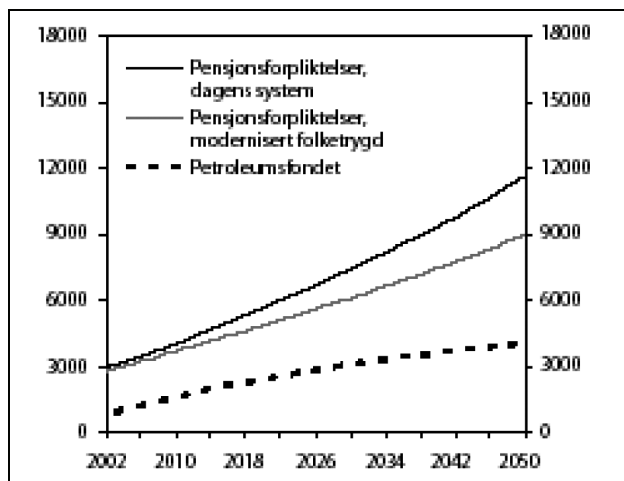
Et forholdsvis høyt lønnsnivå i Norge har gjort det nødvendig for norsk næringsliv å være langt fremme når det gjelder å ta i bruk ny teknologi og nye arbeidsformer for å drive kostnadseffektivt. Offentlig sektor må holde følge med utviklingen i privat sektor blant annet når det gjelder regelverk og teknologibasert, effektiv saksbehandling. Slik kan offentlig sektor bidra ytterligere til å bedre produktiviteten i privat sektor. Skal en effektiv offentlig sektor gi norsk næringsliv et konkurransefortrinn, må bedriftens forventninger til offentlig sektor møtes offensivt.

Innbyggerne må få den informasjonen de trenger for aktivt å kunne velge de løsningene som passer dem best. Samtidig må det søkes kunnskap om hva slags tjenestetilbud innbyggerne ønsker. Fortsatt har brukerne av offentlige tjenester på mange områder beskjedne muligheter til å skaffe seg et helhetlig bilde av kvaliteten på tjenestene. På mange områder har det offentlige for dårlig kunnskap om resultatene, kvaliteten og hva innbyggerne får igjen for ressursene som settes inn. Offentlig sektor har tradisjonelt ikke vært gode nok til å spørre hva som oppnås med de ressursene som forvaltes på vegne av befolkningen. I tillegg har brukerne i for liten grad hatt mulighet til å formidle sin oppfatning av tjenestene. Fordi offentlig sektor ofte er enetilbyder av tjenester, kan brukerne heller ikke gi uttrykk for sine ønsker ved å velge alternative løsninger. For slike tjenester er det særlig viktig at det offentlige aktivt oppsøker og sammenstiller informasjon. Samtidig må kunnskap om kvalitet og resultater offentliggjøres og slik gjøres tilgjengelig for innbyggerne.

Kunnskapsnivået i befolkningen øker. Det gir mer bevisste og krevende brukere. Dette kan være en utfordring for offentlig sektor, men det er først og fremst en kilde til informasjon om hvordan oppgavene kan løses bedre og til beste for innbyggerne. Åpenhet om resultater vil legge grunnlaget for økt valgfrihet og en god offentlig debatt om hvilke problemer i samfunnet som bør prioriteres, hvilke virkemidler som fungerer best og hva som er effektene av omorganisering og nye arbeidsmåter.

Økende offentlige utgifter

Høyere levealder og lavere fødselstall medfører at antall eldre øker i forhold til antallet personer i yrkesaktiv alder. I 2040 vil 25 pst. av befolkningen være over 66 år, mot bare 13 pst. i 2005. Mange flere vil trenge tjenester finansiert av det offentlige. Det forventes at det er behov for dobbelt så mange arbeidstimer i den kommunalt finansierte pleie- og omsorgstjenesten i 2060 som i 2000. Samtidig blir det relativt sett færre yrkesaktive til å stå for verdiskaping og velferdsproduksjon. Mønsteret forsterkes av de siste årenes utvikling i arbeidsdeltakelsen i arbeidsstyrken. I 2004 stod hele 24 pst. av de i yrkesaktiv alder utenfor arbeidslivet, på ulike trygdeordninger, mot 20 pst. i 1995. Å sørge for at færre faller utenfor arbeidslivet og at offentlig sektor får mer velferd igjen for ressursene er to viktige bidrag til å møte denne utfordringen.

Figur 1.2 Utviklingen i alderspensjonsforpliktelsene og petroleumsfondet. Mrd. 2003-kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Pensjonskommisjonen

På lengre sikt står offentlig sektor overfor en stor finansiell utfordring for å sikre gode velferds-løsninger. Det finansielle gapet må fylles. Forpliktelser knyttet til helse, omsorg og pensjoner vil kreve store deler av framtidens disponible midler, selv med gjennomføring av pensjonsreformen Stortinget har vedtatt. Handlingsregelen skal bidra til at inntektene fra petroleumsvirksomheten fases gradvis inn i fastlandsøkonomien slik at en unngår negative ringvirkninger.

En tredel av de sysselsatte arbeider i dag innenfor det offentlige. Offentlig sektors etterspørsel etter arbeidskraft og vilkårene for offentlig ansatte har stor betydning for det samlede arbeidsmarkedet. For å sikre effektiv utnyttelse av den samlede arbeidskraften er det nødvendig med god mobilitet innenfor offentlig sektor og mellom privat og offentlig sektor. Harmonisering av reglene for ansettelse og stillingsvern i offentlig og privat sektor er et viktig virkemiddel i denne sammenheng.

Beslutninger vi gjør i dag, og vår evne til å gjennomføre endringer, vil bestemme nivået og kvaliteten på offentlige velferdsløsninger i framtiden. Ut over modernisering, er det tre alternative måter å sikre finansiering av det framtidige tjenestebehovet: Økning i skatter og avgifter, utvidet bruk av egenbetaling for offentlige tjenester eller redusert kvalitet og omfang på tjenestene. Alternativene har betydelige negative sider knyttet til seg:

- Skatter og avgifter er nødvendige for å finansiere velferden. Skatter og avgifter skaper imidlertid uheldige adferdsvridninger og ineffektivitet i privat sektor. En krone ekstra i offentlige utgifter som finansieres gjennom økt skatt, vil koste mer enn en krone for økonomien sett under ett. Den samfunnsøkonomiske kostna-

den er beregnet til 20 øre per krone som trekkes inn i skatter og avgifter.

- Utvidet bruk av egenandeler vil kunne dekke deler av et økt finansieringsbehov. Egenandeler vil bidra til å styre fellesskapets ressurser mot oppgaver der behovene er størst, og vil også kunne stimulere til nyskaping og bedre ressursbruk der det finnes private alternativer. Økt bruk av brukerbetaling, uten skjerming av mennesker med lav inntekt, på sentrale velferdstjenester som helse, pleie og omsorg og utdanning vil imidlertid kunne skape større forskjeller mellom personer ut fra hvilken betalingsevne disse har. En slik utvikling innen helt grunnleggende trygghetsskapende velferdstjenester er uønsket.
- Redusert kvalitet som følge av reduksjon i ressursene som settes inn, er et tredje alternativ. Dette vil gi et velferdstap for alle brukere av offentlige tjenester og ramme særlig de gruppene som i stor grad benytter seg av det offentlige tjenestetilbudet. Dette vil i svært mange tilfeller dreie seg om grupper som har lite fra før og som ikke kan kompensere for redusert offentlig tilbud gjennom å supplere med private ordninger.

Ingen av disse alternativene representerer en ønsket eller akseptabel utvikling.

Uten vilje og evne til endringer og modernisering i offentlig sektor er velferden truet.

1.3 Overordnede mål

Vi skal overlate samfunnet i en bedre forfatning til neste generasjon enn det var da vi selv overtok. Modernisering og fornyelse er en viktig del av forvalteroppgaven og et sentralt virkemiddel for å nå et slikt mål. Med bakgrunn i utfordringene beskrevet over, er omstilling og fornyelse en helt nødvendig betingelse for å trygge velferden til nåværende og kommende generasjoner. Basert på utfordringene har Regjeringen gjennom sin handlingsplan for modernisering, 'Modernisering for velferd', formulert to viktige hovedmål. Vi skal gjøre borgernes møte med det offentlige enklere, og vi skal frigjøre ressurser til å styrke velferdstilbudet. Målene gjelder for Moderniseringsdepartementets ansvarsområder, så vel som for det samlede moderniseringsarbeidet i staten.

Gjøre borgernes og bedriftenes møte med det offentlige enklere

Borgere og bedrifter skal oppleve at det er enkelt å forholde seg til det offentlige. Den synkende til-

fredsheten med det offentlige tjenestetilbudet man kunne registrere fram mot 2001, skal snus. Regjeringens mål om å gjøre borgernes møte med det offentlige enklere, består av følgende delmål:

- Offentlige tilbud skal ta utgangspunkt i brukernes behov.
- Det offentlige skal bli enklere å forholde seg til og skal ta mindre tid fra borgere og næringsliv.
- Valgfrihet skal innføres på flere områder.
- Brukerne skal få mer informasjon om kvalitet og resultater i det offentlige tjenestetilbudet samt gis mulighet til å formidle sin mening.
- Næringslivets administrative kostnader ved etterlevelsen av regelverk skal reduseres med 25 pst. innen utgangen av 2012.

Frigjøre ressurser for å styrke velferdstilbudet

Offentlig sektor skal være oppfinnsom og nyskapende når vi forvalter verdier på vegne av innbyggerne og kommende generasjoner. Vi skal sørge for at ressurser kanaliseres dit det er størst behov for dem. Regjeringens mål om å frigjøre ressurser for å styrke velferdsbehovet består av følgende delmål:

- Administrative tjenester skal effektiviseres og ressurser frigjøres til tjenesteyting.
- Nye IT-løsninger skal brukes aktivt til å effektivisere offentlig forvaltning.

1.4 Sentrale tiltak innen Moderniseringsdepartementets ansvarsområde

Regjeringen la i juni 2005 fram en handlingsplan for moderniseringsarbeidet for stortingsperioden

2005–2009. Planen har tittelen 'Modernisering for velferd' og er en oppfølging av departementets redegjørelse fra 2002 'Fra ord til handling'. Gjennom handlingsplanen har Regjeringen forpliktet seg til å nå konkrete mål i moderniseringsarbeidet. Blant annet har Regjeringen satt som mål at brukertilfredsheten på ti utvalgte områder innen det offentlige tjenestetilbudet, skal være høyere i 2009 enn i 2004, hvorav 'det offentlige tjenestetilbudet totalt' står øverst på listen. Moderniseringsdepartementet står ansvarlig for å rapportere til Regjeringen status og framdrift i moderniseringsarbeidet i forhold til handlingsplanens mål. Oppfølgingen av målene i handlingsplanen vil i 2005/2006 være en viktig del av Moderniseringsdepartementets rolle som koordinator og pådriver i det samlede moderniseringsarbeidet i staten.

Handlingsplanen er tilgjengelig på departementets hjemmesider: www.mod.dep.no.

Moderniseringsarbeidet skjer i hovedsak i det enkelte fagdepartement. Moderniseringsdepartementets tverrsektorielle ansvar er knyttet til koordinering og samordning av moderniseringsarbeidet, herunder å sikre helhet i forslag til reformer, omstillinger og innretning av virkemidler. Moderniseringsdepartementets ansvar for framleggelsen av handlingsplanen 'Modernisering for velferd' er et eksempel på dette. I rammen nedenfor presenteres noen av de reformene og prosjektene som inngår i Regjeringens handlingsplan for modernisering, og som administreres av ulike fagdepartementer.

Boks 1.1 Utvalg fra reformer og prosjekter

- Et enklere møte med det offentlige – Ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) – Den mest omfattende enkeltreformen som skal gjennomføres i kommende stortingsperiode, er etableringen av en ny arbeids- og velferdsforvaltning. Staten vil sammen med kommunene etablere et nytt arbeids- og velferdskontor i hver kommune, med mindre det på frivillig basis inngås interkommunalt samarbeid om sosialtjenesten. Kontoret vil være brukernes kontaktsted for alle de statlige tjenestene og som et minimum økonomisk sosialhjelp. Aetat og trygdeetaten erstattes av en ny statlig etat for arbeid og velferd.
- Et enklere møte med det offentlige – IT for en enklere helse- og omsorgssektor – Regjeringen ønsker å bruke informasjonsteknologi for å gi brukerne av helsetjenester et bedre tilbud. Pasienter, pårørende, apotek og helse- og sosialtjeneste skal samarbeide tettere og mer effektivt enn i dag. Bruken av elektroniske pasientjournaler skal økes ved at den fullt ut innføres i alle helseforetak og utvides i kommunene. Dessuten skal pasientjournalene utvikles videre slik at de kan følge pasienten og brukes som grunnlag for informasjonsutveksling. Det vil også bli utviklet elektroniske reseptløsninger, som vil erstatte dagens papirresepter.
- Frihet til å velge – Valgfrihet innen pleie- og omsorgstjenester - Regjeringen ønsker å gi større muligheter til å styre eget liv for personer som er pleietrengende og som benytter seg av et tilbud som finansieres av det offentlige. Regjeringen vil utvide ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) slik at den også skal omfatte de som trenger hjelp for å kunne benytte en slik tjeneste.
- Frihet til å velge – Valgfrihet i grunnskolen – Regjeringen har gjort det enklere å etablere frittstående skoler ved at det ikke lenger er krav om at skolen skal bygge på livssyn eller alternativ pedagogikk. Frittstående skoler er en kilde til inspirasjon og forbedring også for den offentlige skolen. Den nye friskoleloven øker foreldrenes sjanser for å finne et skoletilbud som passer overens med sine egne ønsker og barnas behov.
- Frihet til å velge – Valgfrihet for videregående skole - Regjeringen har som mål å styrke retten til friere skolevalg i grunnopplæringen gjennom å utvide elevenes rett til videregående opplæring utenfor hjemfylket. Det er også viktig å gi elevene på ungdomstrinnet mulighet til å ta fag fra videregående skole og elever i videregående opplæring anledning til å ta fag fra høyere utdanning.
- En godt organisert stat – Forenklet offentlig innkreving – Det er allerede gjennomført tiltak for å bedre samordningen av innkrevingen fra privatpersoner og bedrifter. Det er imidlertid nødvendig med en helhetlig gjennomgang av måten offentlig innkreving løses på i dag. Regjeringen nedsetter derfor et offentlig utvalg som skal fremme konkrete forslag til framtidig organisering av den offentlige innkrevingen og gjennomgå etatenes IT-systemer, regelverk og praksis. Arbeidet skal være ferdig høsten 2006.
- En godt organisert stat - Nye prinsipper for økonomistyring - Regjeringen har utredet ulike former for resultatbasert finansiering som nå prøves ut på utvalgte områder. Videre utprøves nå det såkalte periodiseringsprinsippet i utvalgte virksomheter, blant annet Husbanken og Universitetet i Bergen. Ulik bruk av gebyrer og sektoravgifter skal ryddes opp i, blant annet gjennom å sette klarere vilkår for bruken og prinsipper for å fastsette gebyrenes størrelse.

Moderniseringsdepartementet har i tillegg selv ansvar for en rekke tiltak som skal bidra til at Regjeringens felles mål nås. I de påfølgende punktene er noen av de mest sentrale igangsatte tiltak og prosjekter beskrevet.

1.4.1 Et enklere møte med det offentlige**Offentlige digitale tjenester**

Regjeringen ønsker å utnytte informasjonsteknologi aktivt i arbeidet med å omstille offentlig sektor

og for å tilby brukerrettede offentlige digitale tjenester. Regjeringens IT-politikk er beskrevet i «eNorge 2009 – det digitale spranget», som ble lansert i juni 2005. eNorge-planen skisserer en rekke veivalg og har etterprøvbare mål for IT-utviklingen de kommende årene. Regjeringen vil sørge for et bredt og omfattende tilbud av digitale offentlige tjenester. Utviklingen av tjenestene skal være drevet av innbyggernes behov og bidra til å forenkle samhandlingen mellom innbyggerne og det offentlige. Egnede tjenester skal være tilgjengelig via flere

kanaler i tillegg til Internett, for eksempel mobiltelefon eller digital-TV.

Offentlige digitale tjenester publiseres i dag på den enkelte virksomhets nettsider. Regjeringen vil at denne desentraliserte utviklingsdynamikken videreføres med full tyngde. For å gjøre hverdagen enklest mulig for innbyggerne, vil Regjeringen samtidig etablere et offentlig servicekontor på Internett som samler interaktive tjenester.¹ Det nettbaserte servicekontoret MinSide, vil tilby tjenestene på en brukervennlig måte som innebærer at innbyggere ikke lenger må vite hvordan det offentlige er organisert for å finne fram til tjenester de har behov for. På MinSide skal innbyggeren få personlig informasjon fra offentlige kilder, mulighet til å utføre elektroniske tjenester, samt en kommunikasjonskanal for å følge opp og bli oppdatert om søknader, meldinger og vedtak.

Bruken av MinSide som kommunikasjonskanal vil gi den enkelte innbygger mulighet til å gi sitt samtykke til å motta informasjon og vedtak elektronisk. Dette vil være et viktig skritt på veien mot et heldigitalt møte med det offentlige. I løpet av 2007 skal personer som ønsker det, ha muligheten til utelukkende å motta brev og henvendelser fra forvaltningen elektronisk.

Gjennom eNorge-planen framgår det at alle relevante statlige, kommunale og fylkeskommunale tjenester skal kunne tilbys digitalt senest i 2009. Alle nye interaktive tjenester som har borgerne som målgruppe, skal utvikles slik at de kan være tilgjengelige gjennom MinSide fra det tidspunkt de lanseres. Tilsvarende skal alle relevante interaktive tjenester for næringslivet være tilgjengelig gjennom tjenesteportalen Altinn. For å fremme bruken av digitale tjenester skal det også vurderes insentiver som oppmuntrer til bruk av digitale tjenester. Eksempler kan være utsatte frister for innleveringer/innrapporteringer og raskere svar/reduisert saksbehandlingstid dersom leveringen skjer elektronisk.

Boks 1.2 eNorge 2009

Regjeringens overordnede handlingsplan for IT-politikken i perioden 2005-2009 – eNorge 2009 – ble lagt fram i juni 2005. Planen skal understøtte regjeringens politikk for fortsatt økonomisk vekst og økt verdiskaping, utvikling av velferd og omstilling av offentlig sektor. Gode forskningsmiljøer, høy digital kompetanse i befolkningen, et allerede høyt nivå på IT-investeringer og godt utbygget IT-infrastruktur, er faktorer som gjør det mulig for Norge å ligge i verdenstoppen.

eNorge 2009 handler om å utnytte og realisere teknologiens muligheter. Tiltak og prosjekter skal bidra til å utløse samfunnsmessige gevinster av IT. Norge står nå overfor en krevende og spennende arbeidsøkt. Dette dreier seg ikke bare om teknologi, men i langt større grad om måten vi kommuniserer, arbeider, lærer, og innretter offentlig sektor på – og om hvordan verdiskaping fremmes og formes i det norske samfunnet.

eNorge 2009 har tre målområder:

- Enkeltmennesket i det digitale Norge.
- Innovasjon og vekst i næringslivet.
- En samordnet og brukertilpasset offentlig sektor.

Planen utgjør en forpliktende overbygning for IT-politiske initiativer på statlig nivå samtidig som den er veiledende for kommunesektoren. Overordnet skaper Moderniseringsdepartementet felles rammer og understøtter tverrgående samarbeid. Ansvaret for realiseringen av de konkrete prosjektene og tiltakene involverer de enkelte departementene og virksomhetene innenfor alle sektorer og på alle myndighetsnivåer.

¹ Med «interaktive tjenester» menes to typer tjenester. For det første de som er helt automatiserte, dvs. at selve tjenesteytingen skjer fra IT-systemer hvor tildelingskriterier er definert i et IT-system. For det andre menes fullelektroniske tjenester hvor hele saksbehandlingsskjeden er elektronisk fra start til slutt.

Modernisering av forvaltningen gjennom døgnåpne, nettbaserte tjenester krever at sikkerhet og personverninteresser ivaretas. For å gi innbyggerne sikkerhet og trygghet ved bruk av slike tjenester vil det bli etablert en felles løsning for håndtering av elektroniske IDer og elektroniske signaturer. Dette vil innebære at innbyggere bare trenger én elektronisk ID for offentlige tjenester på nettet. Ulempene ved og irritasjonen over en rekke ulike brukernavn, passord og passordkalkulatorer vil dermed bli borte, og hverdagen enklere.

Saksbehandlingsfrister på nye områder

Lang saksbehandlingstid fører til at tilliten til offentlig sektor svekkes, og at innbyggere og næringsliv hvert år taper verdifull tid og betydelige beløp. Regjeringen lanserte i 2005 en samlet plan for innføring av nye saksbehandlingsfrister i offentlig sektor, med rundt 50 konkrete frister. De fleste av disse blir iverksatt i 2005. Moderniseringsdepartementet skal lage en statusrapport våren 2006. Noen eksempler på områder hvor det vil bli iverksatt saksbehandlingsfrister er:

- Oppfølging av brukere med stønadsvedtak i Aetat.
- Sesongarbeidstillatelser for utlendinger.
- Utsettelse av førstegangstjeneste og siviltjeneste.
- Tilbakemelding til søkere til offentlige stillinger.
- Gjeldsoffersaker.
- Tvangsfullbyrdelser.

1.4.2 Frihet til å velge

Konkurranse gir økt valgfrihet

Regjeringen legger stor vekt på at borgerne skal ha frihet til å velge mellom flere leverandører av varer og tjenester. Det gjelder både ved kjøp av varer og tjenester i de ordinære vare- og tjenestemarkedene og når de har behov for offentlige tjenester innenfor helse, omsorg og skole m.v. Konkurransen er et viktig virkemiddel for å oppnå dette.

Ansvar for virkemidlene i konkurransepolitikken er samlet hos moderniseringsministeren ved at ansvaret for regelverket for offentlige anskaffelser og EØS-avtalens regler for statsstøtte ble overført fra Nærings- og handelsdepartementet til Moderniseringsdepartementet i 2004. Dette bidrar til en styrket og mer helhetlig konkurransepolitikk.

Det offentlige kjøper varer og tjenester for nærmere 240 mrd. kroner årlig. Regelverket pålegger stat og kommune å sikre konkurranse om anskaffelser. Moderniseringsdepartementet har i 2005 arbeidet med en større revisjon av innkjøpsregelverk. Viktige hensyn som skal ivaretas med revisjonen, er å få mer igjen for offentlige midler gjennom økt konkurranse om offentlige innkjøp, samt å forenkle deler av regelverket og gjøre det mer tilgjengelig for brukerne. Det er vedtatt å heve den nasjonale terskelverdien for utlysning av anskaffelser på anbud fra 200 000 kroner til 500 000 kroner. Dette vil bidra til å senke administrative kostnader ved mindre anskaffelser. I forslag til lovendringer som Moderniseringsdepartementet vil legge fram høsten 2005, vil det bl.a. bli foreslått innføring av

overtredelsesgebyr ved ulovlige direkteanskaffelser.

Den tradisjonelle konkurransepolitikken retter seg i stor grad mot de private vare- og tjenestemarkedene. I 2004 trådte den nye og strengere konkurranseloven i kraft som setter forbud mot konkurransebegrensende avtaler mellom foretak, og utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. Loven gir Konkurransetilsynet hjemmel til å iverksette effektive sanksjoner som overtredelsesgebyr inntil 10 pst. av involverte foretaks årsomsetning. Videre gir loven hjemmel til å gripe inn mot foretakssammenslutninger. Loven omfatter både private og offentlige ervervsvirksomhet.

I lovens §14 gis Kongen, dersom det er nødvendig for å fremme konkurransen i markedene, hjemmel til ved forskrift å gripe inn mot vilkår, avtaler og handlinger som begrenser eller er egnet til å begrense konkurransen i strid med lovens formål. Det er et vilkår for å anvende bestemmelsen at det er nødvendig for å fremme konkurransen. Videre kan det bare gripes inn mot vilkår avtaler og handlinger som begrenser eller er egnet til å begrense konkurransen i strid med lovens formål.

Regjeringen fører en aktiv konkurransepolitikk som bidrar til rimeligere varer og tjenester og større valgmuligheter for forbrukeren på alle markedsområder. Noen viktige eksempler:

- Med virkning fra 01.05.2005 trådte en ny forskrift i kraft om unntak fra forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid ved omsetning av bøker. Det nye unntaket er betydelig snevret inn i forhold til dispensasjonen fra den tidligere konkurranseloven, og legger til rette for konkurranse i bokbransjen. Forskriften innebærer bl.a. at alle distribusjonskanaler har samme anledning til å gi rabatter ved salg av bøker, og at bokhandlernes enerett til å selge skolebøker for videregående skole og grunnskole etter hvert opphører. Dette gir grunnlag for billigere og flere solgte bøker, samtidig som viktige kulturpolitiske mål opprettholdes.
- Konkurransopolitiske tiltak innenfor luftfartsmarkedet, bl.a. forbudet mot bonusavtaler på innenlandske flyreiser, har gjort det mulig for flere aktører å etablere seg. Avvikling av flyplassavgiften og økt konkurranse om statlige flyreiser har også styrket konkurransesituasjonen for nye aktører. Økt konkurranse har bidratt til et økt tilbud og lavere priser. I juni 2005 ble SAS av Konkurransetilsynet ilagt 20 mill. kroner i overtredelsesgebyr for konkurranseskadelig underprising av flyreiser på ruten Oslo – Haugesund. Saken vil bli endelig avgjort i domstolsapparatet.

- Regjeringen har vedtatt endringer i tilsynet med konkurranseforholdene i meierisektoren, som bl.a. innebærer at Konkurransetilsynet vil få et større ansvar for å overvåke sektoren ut fra konkurranselovens bestemmelser.
- Konkurransetilsynet fører et aktivt tilsyn med dagligvaresektoren. En rapport som Konkurransetilsynet la fram i juni 2005 varsler bl.a. mer intensiv overvåking av avtalene mellom dagligvarekjedene og deres leverandører.
- Regjeringen legger opp til økt konkurranse i kraftmarkedet, bl.a. gjennom å innføre EUs el-markedsdirektiv som påbyr selskapsmessig skille mellom nettselskaper og kraftleverandører. Videre skal de konkurransemessige virkningene av krysseie, felleseide kraftverk og leieavtaler mellom kraftprodusenter kartlegges og utredes nærmere. De konkrete samarbeidsformene som praktiseres skal vurderes i forhold til konkurranselovens forbudsbestemmelser.
- Regjeringen foreslår å redusere tinglysningsgebyret for flytting av lån med pant i fast eiendom fra 1901 eller 1521 kroner til 215 kroner. Reduksjonen vil bidra til skjerpet konkurranse mellom aktørene i utlånsmarkedet og komme forbrukerne til gode gjennom bedre lånevilkår.

Likebehandling overfor private og offentlige leverandører

Private og frivillige spiller en betydelig rolle i leveransen av det offentlige tjenestetilbudet. Dette bidrar til økt konkurranse om levering av offentlige tjenester, og på samme måte som i tradisjonelle vare- og tjenestemarkeder, vil konkurranse bidra til mer effektiv ressursbruk, økt kvalitet, lavere kostnader og økt valgfrihet for brukerne.

Regjeringen vil bidra til at frivillige og private kan konkurrere med offentlige aktører på mer like vilkår enn i dag. Fra 2006 vil Regjeringen innføre en ordning som sikrer at merverdiavgiftssystemet ikke favoriserer statlige tilbydere. En tilsvarende ordning ble etablert for kommunesektoren fra 2004. Det er omfanget og kvaliteten på tjenestene som tilbys, og ikke avgiftsforskjeller, som skal avgjøre om offentlige etater produserer tjenester selv eller kjøper dem fra private. Prisene på tjenester som offentlig virksomhet tilbyr i konkurransemarkeder, skal reflektere alle faktiske kostnader på lik linje med private tilbud. Infrastruktur bør være åpen for alle virksomheter på like vilkår.

I St.meld. nr. 15 (2004–2005) Om konkurransepolitikken varsler Regjeringen at den vil komme tilbake med konkrete forslag om lovregler for å legge til rette for mer like konkurransevilkår for

private og offentlige aktører. Prinsippene nevnt ovenfor vil ligge til grunn for Regjeringens oppfølging av dette punktet i meldingen.

Informasjonsportal for økt brukervalg

Skal innbyggerne kunne velge mellom ulike offentlig finansierte tjenester, må de ha tilstrekkelig informasjon om de alternativene som er tilgjengelige. Samtidig er det en utfordring for leverandørene å tilegne seg kunnskap om hvilke krav det offentlige stiller til kvalitet og pris. Dagens informasjon om brukervalg er fragmentert og av varierende omfang og kvalitet. Dette skyldes både at tjenesteproduksjonen foregår på ulike forvaltningsnivåer og sektorer, og at den tilgjengelige informasjonen ikke er god nok. Regjeringen vil etablere en felles informasjonsportal for offentlige finansierte tjenester hvor det er innført brukervalg. En slik portal skal gi innbyggerne lett tilgang til informasjon om hvilke leverandører som tilbyr de aktuelle tjenestene, hva tjenestene omfatter og kvaliteten på disse. Hensikten er å gi innbyggerne reelle muligheter til å velge blant flere tjenesteprodusenter og øke konkurransen om å tilby best mulig offentlige finansierte tjenester til innbyggerne.

1.4.3 En godt organisert stat

Effektiv styrings- og forvaltningsstruktur

Moderniseringsdepartementet har det overordnede ansvaret for utformingen av en effektiv styrings- og forvaltningsstruktur, og har rollen som pådriver og koordinator overfor sektordepartementene. Målsettingen er bl.a. at ansvaret for ulike statlige tjenester og oppgaver framstår klart og entydig overfor borgerne, næringsliv og øvrige forvaltningsnivåer. Arbeidet med dette består bl.a. i kartlegging, analyser og rådgivning. I 2006 vil Moderniseringsdepartementet arbeide videre med prosjektet «bedre statlig styring» som, gjennom arbeid med piloter, skal bidra til innsamling og systematisering av erfaring, samt spredning av kunnskap om tiltak for bedre styring av statlige virksomheter. Det er også behov for økt kunnskap på tvers av forvaltningen om ulike tilknytnings- og finansieringsformer for statlige og offentlige virksomheter. Departementet vil i 2006 arbeide med veiledningsmateriale om dette. Som et ledd i arbeidet med en mer effektiv styrings- og forvaltningsstruktur, vil departementet blant annet følge opp generelle anbefalinger fra OECD i forhold til reguleringspolitikken, og foreta en gjennomgang av reguleringspolitikken i offentlig sektor.

Modernisering av statens bygge- og eiendomsvirksomhet

I juni 2004 nedsatte Regjeringen et interdepartementalt utredningsutvalg for å se på hele statens bygge- og eiendomsvirksomhet i militær og sivil sektor ut fra en erkjennelse av at det i dag er svake insentiver til å leie eller bygge rimelig, godt vedlikehold og effektiv arealutnyttelse. Utvalget avgav innstilling i mars 2005.

Basert på utvalgets anbefalinger foreslår Regjeringen prinsipielle endringer av statens bygge- og eiendomsvirksomhet gjennom flere ulike tiltak og prinsipper for bedre å kunne ivareta sentrale målsettinger på bygge- og eiendomsområdet innenfor staten. Regjeringen tar sikte på å implementere endringene i statens bygge- og eiendomsvirksomhet fra og med 01.01.2007. Det vil bli arbeidet videre med en konkretisering av de ulike forslagene for å kunne fremlegge dette for Stortinget i løpet av 2006.

Hovedinnretningen på denne reformen av statens bygge- og eiendomsvirksomhet er:

- Utvidelse av husleieordningen med skille mellom bruker og forvalter til som hovedregel å omfatte all statlig eiendom. Dette vil innebære forslag om å utvide husleieordningen til også å omfatte fengslene og universitetene og de vitenskapelige høyskolene der det i dag ikke er en husleieordning. I tillegg vil det arbeides videre med mer differensiert husleie innenfor forsvarssektoren.
- Hoveddelen av vedlikeholdsetterslepet i den statlige eiendomsmassen som i dag er utenfor husleieordningen skal tas igjen i løpet av en femårsperiode. Takten vil bli vurdert i forbindelse med de årlige budsjettene og det vil videre måtte foretas en kartlegging av vedlikeholdssituasjonen for den statlige bygningsmassen.
- Innføring av nye beslutningsrutiner i bygge- og eiendomssaker som bl.a. innebærer at investeringsbeslutninger i hovedsak kan behandles som et spørsmål om inngåelse av husleiekontrakter og at budsjettspørsmål som hovedregel knyttes til inndekning for husleiebelastningen. De nye beslutningsrutinene innebærer imidlertid også strengere krav til analyser, dokumentasjon og vurdering av alternativer og at alle avtaler som overstiger bestemte terskelverdier skal legges fram for regjeringen før avtaler inngås.
- Opprettelse av et eget rådgivningsorgan for å skille rådgiver- og leverandørrollen, bidra til styrket bestillerkompetanse og understøtte de ansvarlige departementers styring av de statlige forvalterne.

- Opprettelse av en forvaltningsbedrift som skal forvalte alle statlige eiendommer i universitets- og høyskolesektoren. Det skal tas hensyn til eventuelle forutsetninger for private gaver og legater.
- Samle forvaltningen av en del viktige kulturhistoriske eiendommer i en egen enhet i Statsbygg, blant annet for å forsterke fokuset på forvaltning av kulturhistoriske eiendommer, samle og styrke den kulturhistoriske kompetansen og gjøre finansieringen av tiltak overfor de kulturhistoriske eiendommene mer robust.
- Rammebetingelser som bidrar til økt konkurranse og effektivitet i eiendomsforvaltningen. Det legges til grunn at forvaltningsbedriftenes finansielle fleksibilitet utvides. Dette bl.a. for å kunne imøtekomme etterspørselen etter nybygg fra bruker der spørsmålet om husleiemidler er avklart. Andre sentrale tiltak er valgfrihet for bruker, konkurranseutsetting av produksjonsvirksomheten og mer selskapsliknende styring av eiendomsvirksomhetene, herunder en prøveordning med bruk av styrer eller styrelisnende organ.
- Formålsbygg skal normalt eies av staten, men formålsbygg kan leies av private dersom de kan levere økonomisk klart gunstigere tilbud enn de statlige tilbyderne.

Med utgangspunkt i konsulentberegninger antas det at staten på sikt vil kunne realisere årlige innsparinger i størrelsesorden 1–2 mrd. kroner for de samlede tiltak, avhengig av den endelige utformingen av tiltakene. I tillegg skal reformen legge til rette for bedre og mer kontinuerlig vedlikehold, mer nøktern etterspørsel og bruk av lokaler og rammebetingelser som sikrer at de statlige eiendomsforvalterne bedre kan møte etterspørsel fra brukerne der disse har midler. Regjeringen forutsetter at berørte institusjoner og de ansatte skal få anledning til å delta tidlig og bredt i den videre prosessen.

Reformen er nærmere omtalt under programkategori 01.60 Statsbygg. Det vises også til omtale i budsjettproposisjonene for Forsvarsdepartementet, Justisdepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet.

Elektroniske innkjøp

Offentlig sektor bruker årlig ca. 240 mrd. kroner på innkjøp av varer og tjenester. Ca. 110 mrd. kroner er relatert til daglig drift. Regjeringen legger derfor stor vekt på at offentlige virksomheter organiserer og gjennomfører innkjøpsvirksomheten på en slik måte at de utnytter det omstillings- og

gevinstpotensialet som ligger i bruk av elektroniske innkjøpsprosesser og elektronisk fakturering. Bedre, enklere og sikrere innkjøp i offentlig sektor gjennom bruk av elektronisk handel skal bidra til å realisere effektiviseringsgevinster.

Regjeringen ser videre et klart behov for en målrettet innsats for å få offentlige virksomheter til å anvende elektroniske verktøy i hele verdikjeden fra et innkjøpsbehov er identifisert til faktura er betalt. Departementet er i ferd med å utarbeide en handlingsplan for økt bruk av eHandel for perioden 2006 til 2009. Handlingsplanen vil sammen med blant annet nytt anskaffelsesregelverk, innføring av digital signatur, utvidet funksjonalitet på Markedsplassen eHandel.no og Database for offentlige innkjøp (Doffin), gi enklere og kvalitativt bedre innkjøpsprosesser med større muligheter for alle leverandører til å kunne konkurrere om offentlige oppdrag.

En inkluderende personalpolitikk i staten

Det er en sentral utfordring at staten må tiltrekke seg, utvikle og beholde dyktige medarbeidere og stimulere til kulturelt og kompetansemessig mangfold i arbeidsstyrken. Godt arbeidsmiljø og systematisk kompetanseutvikling er viktig, og statlige virksomheter må kunne måle seg med de beste arbeidsgiverne i privat sektor.

Det må motvirkes at arbeidsdyktige og arbeidsvillige mennesker forlater arbeidslivet, samtidig som det utbetales store summer til passive stønader. For eldre arbeidstakere som berøres av statlige omstillinger, har Moderniseringsdepartementet høsten 2005 etablert et prosjekt «Kompetanse – og kvalifiseringsprogram for eldre arbeidstakere i staten». I samarbeid med utvalgte statlige etater og den enkelte, skal det iverksettes individuelt tilpassede programmer som skal gjøre det lettere å konkurrere på arbeidsmarkedet, og som hindrer at den enkelte mister fotfestet i arbeidslivet. Programmene vil være en kombinasjon av individuell karriereplanlegging, motivasjonsarbeide, dokumentasjon og verdsetting av realkompetanse, praksisbaserte opplæringstilbud, digital kompetanse og tilrettelegging av tilbud om fagbrev for aktuelle medarbeidere.

Det er viktig at det tas hensyn til alle samfunnmessige virkninger av omstillinger i staten. I dag er de årlige kostnadene til pensjon for arbeidstakere i sentralforvaltningen ikke synliggjort i virksomhetenes budsjetter og regnskaper, men dekkes som et samlet tilskudd som overslagsbevilgning over statsbudsjettets kap. 1542. De enkelte arbeidsgivere er derfor lite bevisst pensjonskostnadene, og har på dette området ikke sterke insenti-

ver for å drive god seniorpolitikk og legge til rette for at arbeidstakerne velger å stå lenger i arbeid. Regjeringen vil derfor utrede hvordan man bedre kan synliggjøre den enkelte statlige virksomhets kostnader til ordinær alderspensjon, ulike former for førtidspensjon og uførepensjon. Dette vil kunne danne grunnlag for tiltak som bidrar til at arbeidstakerne forblir i arbeidslivet.

Forenkle lov og regelverk

Regjeringen vektlegger maktspredning og desentralisering. Økt lokalt handlingsrom, blant annet på det administrative området, vil bidra til bedre brukertilpasning av tjenestene og sikre god ressursutnyttelse. Moderniseringsdepartementet foretar derfor en kritisk gjennomgang av de sentrale administrative bestemmelsene for å forenkle og fjerne unødige sentrale reguleringer. I 2005 ble det foretatt delegering og forenkling av 27 personaladministrative bestemmelser fastsatt av Moderniseringsdepartementet. Departementet vil fortsette gjennomgangen av personaladministrativt regelverk og sentrale avtaler i 2006.

Tidligere arbeidsmiljølov og tjenestemannslov innebar til dels betydelige forskjeller med hensyn til bestemmelser knyttet til ansettelsesprosessen og stillingsvern for ansatte i statlig og privat sektor. Ny lov om statens embets- og tjenestemenn ble vedtatt av Stortinget i juni 2005. Loven trer i kraft 01.01.2006 og erstatter lov om statens tjenestemenn fra 1983. Den nye loven innebærer en vesentlig forenkling av blant annet bestemmelsene om ansettelser og personalreglementer. Den nye loven er også harmonisert med ny arbeidsmiljølov. Blant annet vil reglene om stillingsvern for statstjenestemenn nå følge de alminnelige bestemmelsene i arbeidsmiljøloven.

Det eksisterer i dag et omfattende regelverk for informasjonssikkerhet, fordelt på 21 lover og 19 forskrifter. Koordineringsutvalget for informasjonssikkerhet (ledet av Moderniseringsdepartementet) består av representanter for de ulike regelverksforvalterne. Sommeren 2005 igangsatte utvalget et forprosjekt for å gjennomgå regelverket. På bakgrunn av kartleggingen vil Koordineringsutvalget utarbeide forslag til forenkling, samordning og enklere håndheving av regelverket. Dette vil bli fulgt opp innenfor hvert område av ansvarlig departement.

Modernisere lønns- og forhandlingssystemet

Statlige tjenester skal være brukerorienterte og være av god kvalitet. Det er i den enkelte statlige virksomhet tjenestene ytes, og resultatene skapes.

Over de siste 10 årene har noe over 10 pst. av de tariffmessige tilleggene blitt fastsatt lokalt. Resten er fordelt som generelle tillegg og gjennom såkalte justeringstillegg for enkeltgrupper. Den sterke sentralstyringen gir etatslederne liten innflytelse på, og ansvar for, egen lønnspolitikk. Regjeringen mener en vesentlig større del av tilleggene bør brukes i virksomhetene som virkemiddel for å nå virksomhetenes mål og belønne medarbeidernes innsats og resultater. I tillegg er lønssystemet svært komplisert med en mengde lønnskoder, lønnsrammer, lønsspenn. Systemet bør forenkles.

Det er igangsatt prosjekter som skal kartlegge og legge til rette for endringer i lønns- og forhandlingssystemet. Regjeringen vil følge opp gjennom å foreslå endringer i lønns- og forhandlingssystemet overfor hovedsammenslutningene i staten.

1.4.4 Kunnskap og åpenhet om resultater – bedre beslutningsgrunnlag

Offentliggjøring av ressursbruk, kvalitet og resultater i staten – StatRes

Moderniseringsdepartementet skal etablere et system for å utvikle og formidle kunnskap om statlig tjenesteproduksjon, kvalitet, resultater og ressursbruk. Systemet skal gi oversikt over utviklingen på en enkel måte via Internett. Systemet skal bidra til økt åpenhet og gi insentiver til økt kvalitet og mer effektiv ressursbruk i statlig sektor. Man skal enkelt kunne sammenlikne resultater for sammenliknbare tjenester. Samtidig skal systemet forbedre faktagrunnlaget for beslutningstakere i offentlig sektor, for eksempel etater, regjering og storting. Første versjon vil være tilgjengelig i 2007. Utviklingen vil skje gradvis, blant annet for å sikre at måleverktøyene har høy kvalitet, at systemet er lett å bruke og at det krever minst mulig ekstra arbeid for de involverte etatene. Departementene vil få anledning til å delta aktivt i utformingen av StatRes fra høsten 2005. StatRes vil i stor grad basere seg på allerede innhentet materiale. Statistisk sentralbyrå vil ha det praktiske ansvaret for etableringen og driften av systemet.

StatRes skal være del av grunnlaget for tverrsektorielle kritiske analyser av statlig ressursbruk. Analysekapasiteten skal inngå i det løpende moderniseringsarbeidet og være et supplement til departementenes eget analysearbeid. Moderniseringsdepartementet vil, i samråd med berørte departementer, ha en bestillerfunksjon for slike tverrsektorielle, kritiske analyser. Eksisterende forsknings- og utredningsmiljøer vil bli benyttet til å utføre arbeidet. Aktuelle vurderingstemaer vil bl.a. være sammenhengen mellom virkemiddelbruken på ulike departementsområder, hvorvidt

det finnes ressursmessige og organisatoriske «flaskehalser» som reduserer effektiviteten, og hvor bruk av ressurser innen tverrgående politikkområder antas å gi størst effekt.

Systematiske brukerundersøkelser

Moderniseringsdepartementet skal mer systematisk følge opp kravet om regelmessige brukerundersøkelser i statlig sektor. Brukerundersøkelsene skal gi brukerne bedre informasjon og sammenlikningsgrunnlag, legge press på staten til å heve kvaliteten på tilbudet og gi grunnlag for bedre styring av offentlig ressursinnsats. Fordi det offentlige i mange tilfeller er eneleverandør av en tjeneste, kan brukerne sjelden vise preferanser eller manglende tilfredshet med de offentlige tjenestene ved å velge konkurrerende alternativer. I fravær av alternative leverandører er det ekstra viktig at brukernes tilfredshet med de offentlige tjenestene følges opp på en systematisk måte. Resultatene skal brukes av den enkelte etat for å forbedre sitt eget arbeid med service og kvalitet, men vil også gi en mulighet for borgerne og politiske myndigheter til å vurdere arbeidet som utføres sett i forhold til ressursene som tilføres. De fleste av de store offentlige etatene gjennomfører allerede i dag brukerundersøkelser i en eller annen form. I kommende stortingsperiode vil Regjeringen konsekvent følge opp kravet som allerede finnes om at alle statlige etater skal ha regelmessige brukerundersøkelser. Dessuten vil Regjeringen stille krav om at resultatene fra undersøkelsene skal være offentlig tilgjengelige. Forbrukerrådet, eller en annen egnet instans, får i oppdrag å innhente, sammenstille og publisere resultatene for offentligheten. Dette skal skje fra 2006. De enkelte statlige etatene vil fremdeles være ansvarlige for å gjennomføre undersøkelsene.

1.5 Forskning og utvikling (FoU)

IKT-sårbarhet og sikkerhet

For å styrke norsk kompetanse innen IT-sikkerhetsforskning ble det i 2003 etablert et femårig strategisk forskningsprogram for IKT-sårbarhet og -sikkerhet (IKT SoS) under ledelse av Norges forskningsråd. IKT SoS har som målsetting å frambringe og gjøre tilgjengelig ny viten og kunnskap som kan bidra til å øke sikkerheten og redusere sårbarheten ved bruken av dagens og morgendagens IT-systemer.

Gjennom sine støttemidler skal programmet gjennom forskning bl.a. bidra til å:

- Styrke den nasjonale kompetansen innenfor informasjonssikkerhet i dybde og bredde.
- Bygge og videreutvikle de faglige nettverk nasjonalt og internasjonalt og bidra til å koordinere norske aktiviteter for å oppnå bedre utnyttelse av forskningsmiljøenes arbeider.
- Støtte nasjonale strategier innen IT-sikkerhet og sårbarhet.
- Styrke norske forskningsmiljøer på et høyt faglig nivå slik at de kan bearbeide viktige spørsmål og utfordringer knyttet til sikkerhet i IT-systemer.
- Finne løsninger og bringe fram resultater som kan gi grunnlag for nasjonal industri og næringsutvikling innen sikkerhetsområdet og som kan hevde seg i et internasjonalt marked.
- Finne metoder for å utvikle en sikkerhetskultur for trygg elektronisk forretningsdrift i norske virksomheter og ved annen bruk av IT-samfunnet.

Hovedtyngden av prosjektene fokuserer på fagområder som forventes å være av betydning for framtidig norsk nærings- og samfunnsliv. Aktiviteter der resultatene kan bidra til at tilliten til elektronisk samhandling har vært prioritert.

Konkurranséfaglig forskningsprogram

Moderniseringsdepartementet har igangsatt et eget konkurranséfaglig forskningsprogram. Hovedmålsettingen for programmet er å styrke konkurransepolitikken på lengre sikt. Forskningsprogrammet skal:

- Framskaffe viktig forskningsbasert kunnskap som støtter opp om gjennomføringen av konkurransepolitikken.
- Vedlikeholde og videreutvikle essensiell forskningskompetanse i eksisterende forskningsmiljøer.
- Utvikle nye miljøer på dette fagfeltet gjennom å styrke rekruttering til forskningen på konkurranseområdet.
- Bedre formidlingen og synliggjøringen av forskningsresultatene på konkurranseområdet i forhold til myndigheter, næringsliv og andre nasjonale og internasjonale brukere.
- Gjøre det mer fleksibelt å igangsette FoU-prosjekter på konkurranseområdet.
- Legge til rette for mer langsiktige forskningsprosjekter enn det som er tilfelle i dag.

Det konkurranséfaglige forskningsprogrammet skal være et sentralt element i styrkingen og effektiviseringen av en forbrukerorientert konkurranse-

politikk. Forskningsprogrammet vil løpe over flere år.

1.6 Likestillingsperspektivet i staten

Kjønns- og likestillingsperspektiv i statlige tjenestepensjoner

Regjeringen legger vekt på å utforme en god personalpolitikk overfor medarbeidere i staten slik at de kan stå lengst mulig i arbeid. Politikken skal også vurderes i et kjønns- og likestillingsperspektiv for å avdekke om det er forskjeller på menn og kvinners bruk av de eksisterende pensjonsordningene.

Den alminnelige aldersgrense i staten er 70 år. Noen stillinger i staten har lavere aldersgrense enn 70 år. Dette kalles særaldersgrenser. De lavere aldersgrensene kan være 65, 63 eller 60 år.

Statsansatte som har aldersgrense 70 år, kan få alderspensjon ved fylte 67 år. For stillinger med særaldersgrenser gjelder regelen at dersom summen av tjenestetid og alder er minst 85 år, kan arbeidstakeren få alderspensjon fra Statens Pensjonskasse inntil tre år før aldersgrensen. Som følge av denne ordningen vil en ansatt med aldersgrense 60 år kunne gå av med alderspensjon allerede ved fylte 57 år.

Særaldersgrenser er historisk begrunnet i at arbeidet medfører uvanlig fysisk eller psykisk belastning eller at tjenesten stiller spesielle krav til fysiske eller psykiske egenskaper, slik at arbeidstakeren normalt ikke makter å skjøtte arbeidet forsvarelig fram til fylte 70 år. Særaldersgrenser finnes særlig innen sektorer som politiet og forsvaret og blant spesialarbeidere og fagarbeidere. Dessuten har grupper som sykepleiere, hjelpepleiere og renholdere særaldersgrenser.

Dersom man omfattes av en særaldersgrense, utbetales alderspensjon fra stillingens aldersgrense, eller tidligst tre år før aldersgrensen. Vanlig pensjonsalder ved alderspensjonering er 67 år. De fleste går av på det tidligste tidspunkt man kan fratre med straks løpende alderspensjon.

Avtalefestet pensjon (AFP) er en avtale mellom partene i arbeidslivet og inngår som en del av hovedtariffavtalen. AFP vil en arbeidstaker kunne ta ut fra fylte 62 år.

Spesiell førtidspensjon er et virkemiddel statlige virksomheter i omstilling har anledning til å benytte etter samtykke fra Stortinget. Det kan da tilbys alderspensjon fra fylte 60 år. Praksis for å anvende førtidspensjoner er streng.

Uførepensjon i Statens Pensjonskasse kan ytes til ansatte som blir arbeidsuføre.

Kjønns- og likestillingsvurderinger

Totalt antall tilsatte i statlig tariffområde pr. 01.03.2005 er ca 132 900. Andelen kvinner utgjør i underkant av 45 pst. 19,4 pst. av de tilsatte arbeider i stilling med særaldersgrense, og 20,3 pst. av de tilsatte i disse stillingene er kvinner.

Menn pensjoneres gjennomsnittlig ved 60 år, og kvinner gjennomsnittlig ved 57 år. Disse tallene gjelder samlet for alle pensjonsordningene i staten, medregnet uførepensjonering. Kvinnenes gjennomsnittlige pensjoneringsalder er nokså lik den i det øvrige arbeidslivet, men mennene i staten har en noe lavere gjennomsnittlig pensjoneringsalder enn resten av arbeidslivet.

Moderniseringsdepartementet legger vekt på å følge nøye med i endringene i pensjoneringsmønsteret over tid.

Typiske arbeidsplasser i statlig sektor for kvinner over 50 år er bl.a. trygdeetaten og ligningsetaten, mens forsvaret og politi- og lensmannsetaten er mannsdominerte sektorer. Kvinneandelen er høyest i kontoryrkene og innenfor de ufaglærte stillingene. Syv av ti kontoransatte og ni av ti ufaglærte er kvinner. Hoveddelen av kvinnelige seniorer i staten er likevel å finne i akademiske yrker. Utdanningsnivå er en faktor som påvirker avgangstidspunkt, og et lavere utdanningsnivå blant de eldre kvinnene vil ha betydning for gruppens samlede avgangsalder.

Blant statsansatte som var yrkesaktive som 55-åringer, er en større andel kvinner enn menn i arbeid ved fylte 64/65. Hovedårsaken er at langt flere menn enn kvinner har yrker med særaldersgrenser. Tabellen nedenfor viser hvordan særaldersgrensene var fordelt pr. 01.10.2004:

Særaldersgrenser	60 år	63 år	65 år
Kvinner	10,8 %	23,8 %	48,4 %
Menn	89,2 %	76,2 %	51,6 %

Mens tre av ti pensjonerte menn i staten hadde gått av som følge av særaldersgrenser før de fylte 64/65 år, gjaldt dette bare en av ti kvinner. Forskjellen skapes særlig i aldersintervallet 57 år til 60 år. Etter fylte 60 år er det små forskjeller mellom kjønnene i avgangsratene.

Manglende opptjening av medlemstid i Statens Pensjonskasse kan også være en årsak til at kvinner utsetter avgangen. I gjennomsnitt har kvinner i staten ved fylte 62 år, fem år færre i arbeid enn statsansatte menn på samme alder. I en intervjuundersøkelse som FAFO har foretatt av i alt 500 64/65-åringer, hadde bare en tredjedel av de 65-årige kvinnene oppnådd full pensjonsopptjening, mens dette gjaldt 70 pst. av mennene.

Kvinner har lavere gjennomsnittlige pensjonsalder enn menn. Gjennomsnittet ligger til dels under flere av de lave aldersgrensene vi særlig finner i de mannsdominerte yrkene. Uførepensjon er også langt mer hyppig blant kvinner enn menn. Forskjellen er markant for 60- og 61-åringene der kvinner har tre ganger så høy uførate som menn. Dette kan trolig ses i sammenheng med ulikheter i utdanningsnivå for disse årskullene og derved type yrker og arbeidsbelastning. Ulikheter i opptjente rettigheter kan i enkelte tilfeller også være en forklaringsfaktor.

Særaldersgrensene i staten vil ha betydning for kvinner og menns mulighet til å gå av med pensjon og valg av pensjonssart. Nåværende særalders-

grenser gjelder i stor grad for sterkt mannsdominerte yrker som eksempelvis politiet og forsvaret. Tidlig ordinær pensjonering kan derfor i dag sies å være et kjønnsmessig skjevt fordelt gode.

I forbindelse med oppfølgingen av Pensjonskomiteens innstilling, vil Moderniseringsdepartementet gjennomgå og vurdere særaldersgrensene i staten.

1.7 Sektorovergrepene miljøvern-politikk

Mål

Ivaretagelse av samfunnsmessige føringer innen områdene miljø, arkitektur og kulturminnevern

De viktigste arbeidsområdene for Statsbygg vil fortsatt være knyttet til å utvikle energieffektive løsninger, redusere bruken av miljøskadelige materialer, samt avfallshåndtering og gjenbruk. For å bedre oppfølgingen av disse områdene er det en sentral oppgave for Statsbygg å etablere systemer for miljøoppfølging, samt bedre kompetansen om miljøspørsmål.

I 2006 er det lagt opp til å arbeide videre med følgende:

- Utvikle den miljøfaglige kompetansen til Statsbygg.
- Vurdere hvordan staten kan utnytte erfaringene fra gjennomføringen av opprydding i forurens-

ninger på Fornebu i sammenheng med nasjonale miljøtiltaksplaner.

- Økt energieffektivitet i eksisterende bygningsmasse og i nybygg.
- Videreutvikle miljøhensyn i arealplanlegging, programmering, prosjekteringsanvisninger, ytelsesbeskrivelser og i bedømming av arkitektkonkurranser.
- Implementere systematikk for å sikre bruk av miljøriktige materialer i eksisterende bygningsmasse og i nybygg.
- Videreutvikle miljøregnskap for forvaltning, drift og vedlikehold av bygg som forvaltes av Statsbygg.
- Sertifisere Statsbyggs miljøstyringssystem våren 2006.
- Innarbeide kulturminnefaglige hensyn i prosedyrer og rutiner.

Arkitektur

En bevisst arkitekturpolitikk er nødvendig for å sikre god arkitektur og bærekraft i prosjektene. Viktige virkemidler er i denne sammenheng valg av konkurranseform tilpasset prosjektet, en faglig god sammensetning av juryer og evalueringsutvalg og en bevisst holdning til statlig lokalisering i forhold til god steds- og byutvikling.

Kulturminnevern

Statsbygg forvalter et stort antall eiendommer av kulturhistorisk verdi. Arbeidet med ny strategi for Statsbyggs arbeid med kulturminnevern ble fullført i 2003. Det videre arbeidet med kultur-

minnearbeidet i Statsbygg er definert som et eget prosjekt. I 2005 og 2006 følger prosjektet i tid og innhold Moderniseringsdepartementets hovedprosjekt Statens Kulturhistoriske Eiendommer.

Statsbygg skal arbeide for god kulturminnefaglig planlegging, utbygging, forvaltning og drift av eiendommene gjennom fokus på eiendommenes tålegrense og økonomi, slik at brukere og allmennhet opplever og forstår eiendommenes identitets- skapende og kulturhistoriske verdi i framtiden. En vesentlig del av Statsbyggs arbeid i 2006 vil omfatte bistand til sektorenes landsverneplaner. Økt intern kompetanse og kapasitet skal bidra til god formidling av verneverdiene, at forvaltning og vedlikehold utføres i samsvar med retningslinjene og at byggeprosjektene ikke medfører skade eller forringelse av bevaringsverdige kulturminner og miljøer.

Tiltak i 2006:

Statsbygg vil sikre kulturminner og kulturmiljøer og ivareta statens forpliktelser ved å:

- Gå foran som et godt eksempel i forvaltningen og bruk av egne kulturhistoriske eiendommer.
- Legge til rette for at de kulturminner og kulturmiljøer Statsbyggs forvalter kan bidra til utvikling av byer og tettsteder.
- Bedre dokumentasjon og kunnskapsgrunnlag gjennom informasjon om kulturminner.
- Ta vare på kulturminner og kulturmiljøer som bruksressurser og grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping.
- Bidra til utvikling av departementers og underliggende etaters landverneplaner.

2 Oversiktstabeller for budsjettet

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
Det kongelige hus					
0001	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	118 852	111 087	124 682	12,2
0002	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	14 951	15 372	16 606	8,0
	Sum kategori 00.10	133 803	126 459	141 288	11,7
	Sum programområde 00	133 803	126 459	141 288	11,7
Administrasjon mv.					
1500	Moderniseringsdepartementet	253 947	225 624	215 813	-4,3
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling	49 387	12 500		-100,0
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	136 204	136 177	136 177	0,0
1506	Norge.no, jf. kap 4506		11 200	24 990	123,1
1507	Datatilsynet	21 994	21 923	21 251	-3,1
1508	Spesielle IT-tiltak	80 819	80 832	99 092	22,6
1509	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		7 500	10 500	40,0
	Sum kategori 01.00	542 351	495 756	507 823	2,4
Fylkesmannsembetene					
1510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510	1 269 233	1 026 592	1 030 581	0,4
	Sum kategori 01.10	1 269 233	1 026 592	1 030 581	0,4
Fellestjenester					
1520	Statskonsult	125 005	8 000	9 000	12,5
1522	Departementenes servicesenter, jf. kap. 4522	387 408	302 491	380 504	25,8
	Sum kategori 01.20	512 413	310 491	389 504	25,4
Partistøtte					
1530	Tilskudd til de politiske partier	261 166	282 567	279 808	-1,0
	Sum kategori 01.30	261 166	282 567	279 808	-1,0
Pensjoner m.m.					
1541	Pensjoner av statskassen	15 167	16 800	15 800	-6,0
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse	4 332 730	5 132 200	5 849 000	14,0
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	275 945	276 000	849 000	207,6
1544	Boliglån til statsansatte	-1 170 530	1 200 000	200 000	-83,3

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546	54 468	62 700	67 000	6,9
1547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547	71 396	80 500	76 000	-5,6
2470	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 5470	-30 172	-11 896	-18 584	56,2
	Sum kategori 01.40	3 549 005	6 756 304	7 038 216	4,2
Konkurransopolitikk					
1550	Konkurransetilsynet	87 483	103 893	88 290	-15,0
	Sum kategori 01.50	87 483	103 893	88 290	-15,0
Statsbygg					
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	871 373	923 020	1 107 448	20,0
1581	Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 4581	43 405	75 372	84 754	12,4
1582	Utvikling av Fornebuområdet	112 732	81 000	89 500	10,5
1583	Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583	28 639	27 000	9 973	-63,1
2445	Statsbygg, jf. kap. 5445	925 573	1 601 412	1 025 787	-35,9
	Sum kategori 01.60	1 981 721	2 707 804	2 317 462	-14,4
	Sum programområde 01	8 203 372	11 683 407	11 651 684	-0,3
	Sum utgifter	8 337 175	11 809 866	11 792 972	-0,1

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
Administrasjon mv.					
4500	Moderniseringsdepartementet, jf. kap. 1500	3 758	180		-100,0
4506	Norge.no, jf. kap. 1506		20	21	5,0
4507	Datatilsynet, jf. kap. 1507	944			
	Sum kategori 01.00	4 702	200	21	-89,5
Fylkesmannsembetene					
4510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510	261 355	13 749	14 189	3,2
	Sum kategori 01.10	261 355	13 749	14 189	3,2
Fellestjenester					
4522	Departementenes servicesenter, jf. kap. 1522	113 573	18 584	117 595	532,8
	Sum kategori 01.20	113 573	18 584	117 595	532,8
Pensjoner m.m.					
4546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546	170 503	180 500	153 000	-15,2
4547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547	40 493	34 400	41 000	19,2

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
5470	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 2470		16 000	16 000	0,0
5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte	352 330	326 000	295 000	-9,5
	Sum kategori 01.40	563 326	556 900	505 000	-9,3
Konkurransopolitikk					
4550	Konkurransetilsynet, jf. kap. 1550	2 196		186	
	Sum kategori 01.50	2 196		186	
Statsbygg					
4581	Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 1581	96	112	116	3,6
4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583	182 724			
5445	Statsbygg, jf. kap. 2445	728 761	710 000	720 000	1,4
5446	Salg av eiendom, Fornebu	75 063	233 920	42 350	-81,9
	Sum kategori 01.60	986 644	944 032	762 466	-19,2
	Sum programområde 01	1 931 796	1 533 465	1 399 457	-8,7
	Sum inntekter	1 931 796	1 533 465	1 399 457	-8,7

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
01-23	Driftsutgifter	6 743 233	7 215 651	8 578 838	18,9
24-24	Driftsresultat	-513 332	-246 850	-357 588	44,9
30-49	Nybygg, anlegg mv.	2 447 594	2 922 229	2 617 702	-10,4
50-59	Overføringer til andre statsregnskaper	189 399	183 092	197 355	7,8
70-79	Overføringer til private	531 311	535 744	556 665	3,9
90-99	Utlån, avdrag mv.	-1 061 030	1 200 000	200 000	-83,3
	Sum under departementet	8 337 175	11 809 866	11 792 972	-0,1

Poster med tittel «kan overføres»*Under Moderniseringsdepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30–49*

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2005	Forslag 2006
1508	21	Spesielle driftsutgifter		4 900
1508	22	Samordning av IT-politikken		19 768
1508	50	Tilskudd til høyhastighetskommunikasjon		69 024
1509	70	Tilskudd		10 500
1522	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		13 383

				(i 1 000 kr)
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2005	Forslag 2006
1550	22	Flyttekostnader		11 352
1580	30	Prosjektering av bygg		15 316
1580	31	Igangsetting av byggeprosjekter		30 000
1580	33	Videreføring av byggeprosjekter		1 033 122
1580	36	Kunstnerisk utsmykking		4 010
1580	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold		25 000
1581	30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø kongsgård		50 341
1581	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold		14 266
1582	21	Spesielle driftsutgifter		1 500
1582	30	Investeringer, Fornebu		58 000
1582	70	Erstatninger og oppgjør		30 000
1583	21	Spesielle driftsutgifter		500
1583	30	Investeringer, Pilestredet Park		9 473
2445	30	Prosjektering av bygg		59 971
2445	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter		30 000
2445	32	Igangsetting av kuranprosjekter		156 014
2445	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter		465 049
2445	34	Videreføring av kuranprosjekter		519 400
2445	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold		89 068
2445	49	Kjøp av eiendommer		19 987
2470	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold		25 302

Nettoføring av merverdiavgift

Fra og med 2006 innføres nettoordning for budsjettering av forventet merverdiavgift i statsforvaltningen. Det vises til nærmere omtale i Gul Bok (St.prp. nr. 1 (2005–2006)). Programkategoriene 01.40 Pensjoner m.m. og 01.60 Statsbygg holdes utenfor nettordningen.

Under Moderniseringsdepartementets budsjett omfatter nettoordningen følgende kapitler/poster:

1500.01	Driftsutgifter
1500.21	Spesielle driftsutgifter
1506.01	Driftsutgifter
1506.21	Videreutvikling av MinSide
1507.01	Driftsutgifter
1508.21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres
1508.22	Samordning av IT-politikken, kan overføres
1510.01	Driftsutgifter
1522.01	Driftsutgifter
1522.22	Fellesutgifter for R-kvartalet
1522.45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan overføres
1550.01	Driftsutgifter
1550.22	Flyttekostnader, kan overføres
1550.23	Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Del II
Nærmere om de enkelte budsjettforslagene

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner**Programkategori 00.10 Det kongelige hus**

Utgifter under programkategori 00.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
0001	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	118 852	111 087	124 682	12,2
0002	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	14 951	15 372	16 606	8,0
	Sum kategori 00.10	133 803	126 459	141 288	11,7

Allmenn omtale

Moderniseringsdepartementet har det helhetlige ansvaret for bevilgningene til kongehuset.

I tillegg til bevilgningene under kap. 0001 H.M. Kongen og H.M. Dronningen og kap. 0002 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen, tas det sikte på å benytte følgende midler til kongelige formål under disse kapitlene i 2006:

Moderniseringsdepartementet

Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål	84 754 000
---	------------

Utenriksdepartementet

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 809 000
--	-----------

Forsvarsdepartementet

Div. kapitler (H.M. Kongens adjutantstab)	5 000 000
---	-----------

Kap. 1732 Sjøforsvaret (Kongeskipet og K/B Stjernen)	17 500 000
--	------------

Justisdepartementet

Kap. 441 Oslo politidistrikt (eskortetjeneste)	Oppgis ikke
--	-------------

Kap. 0001 H.M. Kongen og H.M. Dronningen

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Apanasje	7 308	7 454	7 752
50	Det Kgl. Hoff	111 544	103 633	116 930
	Sum kap 0001	118 852	111 087	124 682

Post 01 Apanasje

Bevilgningen anvendes til personlige utgifter for H.M. Kongen og H.M. Dronningen, herunder utgifter i forbindelse med diverse offisielle oppgaver, og til drift og vedlikehold av egne eiendommer.

Post 50 Det Kongelige Hoff

Bevilgningen anvendes til kongehusets utgifter til offisielle oppgaver, samt drift av organisasjon og infrastruktur for å løse disse oppgavene.

Bevilgningen skal også dekke utgifter til løpende indre vedlikehold og utvikling av de kongelige eiendommene Slottet, Bygdø kongsgård (hovedhuset m/sidebygning og omliggende park) og Oscarshall. I bevilgningen ligger midler til oppstart av interiørprosjektet på Bygdø kongsgård, som Det Kongelige Hoff har ansvaret for. Kostnadene fordeles over to år. Prosjektet omfatter alt løst inventar og utstyr som kreves for at Bygdø kongsgård er driftsklart som sommerbolig for Kongeparet i 2007.

Kap. 0002 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Apanasje	4 907	5 005	5 205
50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	10 044	10 367	11 401
	Sum kap 0002	14 951	15 372	16 606

Post 01 Apanasje

Bevilgningen skal dekke kronprinsparets personlige utgifter samt midler til løpende drift og vedlikehold av de private eiendommer.

Post 50 H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.

Bevilgningen skal dekke utgifter til kronprinsparets stab på Slottet og betjening på Skaugum, samt utgifter forbundet med kronprinsparets offisielle oppgaver.

Programområde 00 Fellesadministrasjon

Programkategori 01.00 Administrasjon mv.

Utgifter under programkategori 01.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1500	Moderniseringsdepartementet	253 947	225 624	215 813	-4,3
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling	49 387	12 500		-100,0
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	136 204	136 177	136 177	0,0
1506	Norge.no, jf. kap 4506		11 200	24 990	123,1
1507	Datatilsynet	21 994	21 923	21 251	-3,1
1508	Spesielle IT-tiltak	80 819	80 832	99 092	22,6
1509	Internasjonalt samarbeid og utvi- klingsprogrammer		7 500	10 500	40,0
	Sum kategori 01.00	542 351	495 756	507 823	2,4

Inntekter under programkategori 01.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
4500	Moderniseringsdepartementet, jf. kap. 1500	3 758	180		-100,0
4506	Norge.no, jf. kap 1506		20	21	5,0
4507	Datatilsynet, jf. kap. 1507	944			
	Sum kategori 01.00	4 702	200	21	-89,5

Anmodningsvedtak

Anmodningsvedtak nr. 247

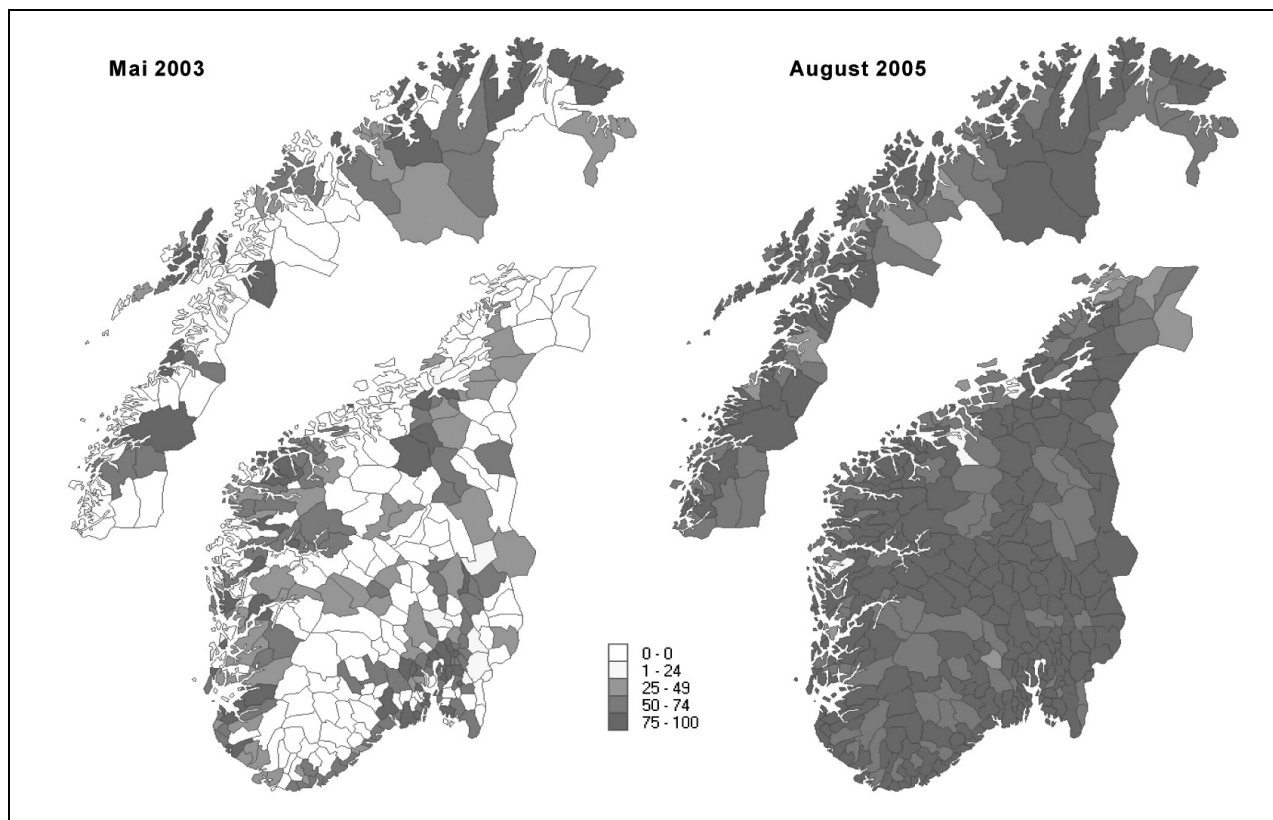
«*Stortinget ber Regjeringen legge til rette for å øke takten i bredbåndsutbyggingen slik at målet om bredbånd til alle husstander, bedrifter og offentlige institusjoner kan nås i løpet av 2007. Regjeringen bes kommentere status for framdrift i budsjettene.*»

Det er en svært sterk vekst i bredbåndsmarkedet. Bredbåndsdekningen i privatmarkedet per august 2005 var 91 pst., en økning på om lag 10 prosentpoeng sammenlignet med august 2004. Det

betyr at om lag 1,8 mill. husstander i dag kan få bredbånd fra minst én leverandør til konkurranse-dyktige priser. Den høye utbyggingstakten legger til rette for at bredbåndsdekningen kan være nær 100 pst. i løpet av 2006. Figuren under viser anslått bredbåndsdekning i privatmarkedet for mai 2003 og august 2005. Hvite flekker indikerer kommuner uten noe bredbåndsdekning. Jo mørkere farge, desto høyere er den prosentvise bredbåndsdekningen i kommunen. Alle deler av landet har tatt del i den sterke veksten i bredbåndsdekningen. I mai 2003 var det over 200 kommuner helt uten bred-

bånddekning. I august 2005 var det etablert bredbåndstilbud i alle landets kommuner. Tradisjonelt har fylker med høy befolkningstetthet hatt langt høyere dekning enn andre fylker. Denne forskjell

len er nå mindre enn før. I august 2005 var det ingen fylker med anslått dekning under 80 pst., og kun ett fylke (Oslo) med anslått dekning over 95 pst.

Figur 3.1 Anslått dekning blant husstander i prosent av total, fordelt per kommune,

Kilde: Teleplan, august 2005

Det er om lag 130 operatører som med egen infrastruktur tilbyr bredbånd til privatpersoner i Norge. Disse er i all hovedsak lokale operatører som dekker et begrenset geografisk område innenfor én eller noen få kommuner. DSL² dominerer norsk bredbåndsutbygging og dekker rundt 88 pst. av norske husstander. Dette er en økning på 10 prosentpoeng i løpet av ett år. DSL brukes både av nasjonale, regionale og lokale aktører. Om lag 14 pst. av husholdningene dekkes av radiobaserte løsninger som anvendes av en rekke operatører i sprettbygde områder. Både lisensierte og ulisensierte bånd benyttes.

En dansk undersøkelse³ fra andre halvår 2004 viste at norske bredbåndspriser for høye hastigheter er blant de høyeste i Europa. For lavere hastig-

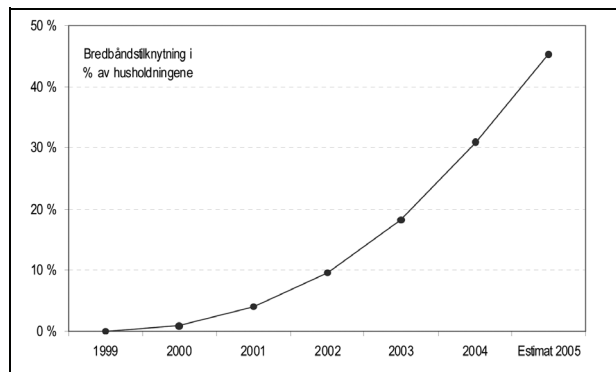
heter (512 kbps) lå imidlertid de norske prisene under gjennomsnittet. Regjeringen vil arbeide for ytterligere å styrke konkurransen i bredbåndsmarkedet og slik redusere prisene.

I de siste årene har norsk bredbånddekning økt med rundt 5 prosentpoeng hver sjette måned, bl.a. på grunn av den sterke etterspørselen etter bredbånd og fortsatt reduserte utstyrspriser. Dette har bidratt til utbygging av bredbånd i områder som tidligere ble regnet som lite lønnsomme.

Veksten i antall tilknytninger i privatmarkedet er fremdeles sterk. Fra 01.08.2004 til 01.08.2005 økte antall bredbåndstilknytninger med ytterligere 275 000. I august 2005 viste Teleplans estimater at om lag 750 000 privathusholdninger abonnerer på bredbånd. Dette betyr at 38 pst. av husholdningene i dag har et bredbåndabonnement. Dersom dagens vekst opprettholdes vil om lag 45 pst. eller 900 000 husholdninger være tilknyttet bredbånd mot slutten av 2005.

² DSL – Digital Subscriber Line – er et generisk navn for bredbåndsoverføring over eksisterende telefonlinjer (kobber, kabler)

³ IT- og Telestyrelsen, IDC, Europæiske bredbåndspriser: Benchmark 2004

Figur 3.2 Bredbåndstilknytning for private husholdninger i Norge 1999–2005.

Kilde: Teleplan august 2005

Teleplans estimat viser at alle de nordiske landene nå har en dekning på 91 pst. eller høyere. Dekningsveksten har vært høyest i Finland som rapporterer en økning til 94 pst. fra 80 pst. i midten av 2004. Deretter følger Norge med en økning fra 81 pst. til 91 pst. Norge og Finland er også de nordiske landene som har hatt høyest vekst i antall til-

knytninger de siste to årene. Fra å ligge noe bak de andre nordiske landene har Norge sammen med Finland steget raskt og ligger nå over Sverige. Island med en geografisk konsentrert befolkning ligger høyere enn de andre nordiske landene og har gjort det over flere år.

Internasjonale sammenligninger viser at de nordiske landene ligger blant de fremste i verden når det gjelder utbredelse av bredbånd.

Teleplan har kartlagt hastigheter som etterspørres i Norge, Danmark og Sverige. Sverige har klart størst andel høye hastigheter. Nærmere 40 pst. av bredbåndssessene som leveres til privatmarkedet, er på 2Mbit/s eller mer. I Norge og Danmark er nivåene svært like selv om standard leveranser i Danmark har vært 512 kbit/s, mens den i Norge har vært mellom 600 og 700 kbit/s. I tillegg har man i Danmark levert en del aksess med hastigheter under 144 kbit/s. I begge landene er 25 pst. av bredbåndstilknytningene som leveres over 1Mbit/s, mens ca. 5 pst. er over 2Mbit/s. Norske bredbåndstilbydere øker stadig hastigheten på bredbåndsforbindelsene, noe som vil gi fortsatt økt andel brukere med raskere forbindelser i Norge.

Kap. 1500 Moderniseringsdepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	171 119	146 031	138 669
21	Spesielle driftsutgifter	79 844	76 925	77 144
22	Klagenemnda for offentlige anskaffelser, <i>kan overføres</i>	2 984	2 668	
Sum kap 1500		253 947	225 624	215 813

IT-samordning i offentlig sektor

Fra oppstart i desember 2005 vil MinSide inkludere tjenester fra et begrenset antall statlige etater. I 2006 vil arbeidet med å utvide tilbudet av tjenester i MinSide – både fra stat og kommuner – bli gitt høy prioritet. Det vil bli etablert funksjonalitet knyttet til en sikker kanal for meldinger til og fra forvaltningen. Offentlige virksomheter vil kunne sende personlige meldinger via MinSide til innbyggere og den enkelte innbygger vil kunne sende meldinger elektronisk til offentlige virksomheter. Hver enkelt innbygger skal selv kunne velge om henvendelser fra og kommunikasjon med det offentlige skal foregå elektronisk.

For å nå Regjeringens mål om å gjøre innbyggernes møte med det offentlige enklere og frigjøre ressurser for å styrke velferdstilbudet, er det viktig å avklare og videreutvikle prinsipper og rammer for elektronisk samhandling i offentlig sektor. IT-løsningene må kunne samhandle, samtidig som vi må sikre fleksibilitet og robusthet over tid.

I tråd med signalene i planen eNorge 2009, vil Moderniseringsdepartementet, i samråd med Koordineringsorganet for eForvaltning, iverksette flere tiltak for å følge opp bruk av åpne standarder og åpen kildekode i offentlig sektor. Samordning og standardisering, spesielt innenfor kommunikasjon og datautveksling, er viktig for å få til økt elektronisk samhandling. Innen utgangen av 2005 skal det avklares hvordan arbeidet med forvaltnings-

standarder i offentlig sektor skal organiseres. Videre skal det i 2006 gjennomføres tiltak for å utvikle kompetansen i offentlig sektor om bruk av åpen kildekode.

Brønnøysundregistrene skal på vegne av staten og Kommunenes sentralforbund forvalte en rammeavtale om bruk av tjenester fra en felles sikkerhetsportal for offentlig sektor. Formålet med sikkerhetsportalen som etableres i desember 2005 er å gjøre det enkelt for offentlige virksomheter som tilbyr elektroniske tjenester til borgere og næringsliv å ta i bruk elektronisk signatur og ID. Portalen skal sikre at brukerne ikke skal trenge ulike signaturer og ID-er for kommunikasjon med ulike offentlige etater. Det vises til nærmere omtale under kap. 1508 Spesielle IT-tiltak.

Tiltak for å opprettholde og styrke allmennhetens tillit til statsforvaltningen

Karantenebestemmelser for politiske stillinger

I 2005 iverksatte Moderniseringsdepartementet retningslinjer for karantene ved overgang fra politisk stilling til departementsstilling. Departementet har videre iverksatt retningslinjer for karantene og saksforbud for embets- og tjenestemenn ved overgang til ny stilling utenfor staten. For embets- og tjenestemenn må arbeidsgiver ved ansettelsesforholdets begynnelse vurdere om stillingen er av en slik art at en karantene- og saksforbudsklausul vil måtte tas inn i kontrakten. I de tilfeller en klausul tas inn, vil den gjelde fra arbeidsforholdets begynnelse. Ved overgang til annen stilling vil arbeidstaker kunne be arbeidsgiver om fritak fra klausulen dersom hensynene som begrunner karantene/saksforbud, ikke foreligger i det konkrete tilfellet.

Stortinget ga våren 2005 tilslutning til at det også skal innføres karantenebestemmelser for politiske stillinger ved overgang til annen stilling utenfor staten. Det ble forutsatt at retningslinjene om karantene og saksforbud for embets- og tjenestemenn i størst mulig grad også legges til grunn ved overgang fra politiske stillinger. Det har bl.a. blitt nedsatt et permanent, uavhengig utvalg som vil avgjøre om karantene og saksforbud kommer til anvendelse i det enkelte tilfellet ved overgang fra politiske stillinger. Regjeringen følger opp dette.

Ved behandling av St.prp. nr 52 (2004–2005) om pensjonar frå statskassa, jf. Innst.S. nr. 215 (2004–2005) samtykket Stortinget i at arbeidstakere i staten som blir pålagt karantene ved overgang til stilling utenfor statstjenesten, kan gis pensjon av statskassen for karantenetiden dersom det er behov for det. Departementet tar sikte på å endre lov om Statens Pensjonskasse slik at en for

framtiden vil kunne godskrive karantenetiden med hjemmel i lov. Det legges opp til at også politiske stillinger kan gis pensjon av statskassen for karantenetid, inntil lov om statsråder og lov om Statens Pensjonskasse blir endret.

Etiske retningslinjer

Høsten 2005 sendte Moderniseringsdepartementet ut nye etiske retningslinjer til alle statsetater og statsansatte. Målet med retningslinjene er å styrke den etiske bevisstheten i statsforvaltningen i all saksbehandling og tjenesteyting. Retningslinjene er i liten rad utformet som detaljerte regler, men har karakter av å være en generell rettesnor for etisk refleksjon for den enkelte ansatte i vanskelige situasjoner. Det forutsettes at hver enkelt virksomhet, med utgangspunkt i de generelle retningslinjene, videreutvikler og styrker den etiske bevisstheten blant de ansatte. Moderniseringsdepartementet vil på sin side ha et særlig ansvar for det overordnede arbeidet med etikk i statsforvaltningen for å gjøre de etiske retningslinjene kjent gjennom distribusjon, konferanser m.m.

Støtte til statlige virksomheters omstillingsarbeid

I forbindelse med flyttingen av statlige tilsyn, utviklet departementet i samarbeid med tilsynene en modell for individuell karriereplanlegging. Om lag 600 medarbeidere i tilsynene har tatt i mot tilbudet.

Moderniseringsdepartementet vil stimulere flest mulig statlige virksomheter til å bruke karriereplanlegging som personalpolitisk virkemiddel. Departementet har fått utviklet et e-læringsverktøy på individuell karriereplanlegging som tilbys alle statlige virksomheter. I forbindelse med utprøvingen av programmet er nye pilotprosjekter iverksatt for å styrke personalledelse, talentutvikling og omstillingsberedskap i virksomhetene.

Et inkluderende arbeidsliv preget av mangfold i staten

Statlige virksomheter skal bidra til et inkluderende arbeidsliv preget av mangfold. En viktig del av dette er arbeidet med å rekruttere og integrere personer med nedsatt funksjonsevne og å øke den reelle pensjoneringsalderen. Et inkluderende arbeidsliv vil også kunne bidra til økt etnisk mangfold blant de statlig ansatte. Mangfold er nødvendig for å løse oppgavene i et mer sammensatt norsk samfunn med stadig større kompleksitet. De ansatte i staten bør også gjenspeile det mangfoldet

som finnes i befolkningen. Slik sett har statlig personalpolitikk et videre perspektiv enn avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (2001–31.12.2005). Et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv skal være en selvsagt og integrert del av statlig personal- og rekrutteringspolitikk.

Regjeringen har satt som mål at 5 pst. av nytilsatte i statlig sektor skal rekrutteres blant personer med nedsatt funksjonsevne. Planperioden strekker seg over to år og går ut høsten 2006. Statlige virksomheter er bedt om å rapportere på dette i løpet av høsten 2005. Resultatene vil indikere om ytterligere innsats er påkrevet for at statlige virksomheter skal oppnå målet innen tidsfristen.

Det er samtidig et mål å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn i staten. Tiltak for å motvirke manglende rekruttering fra denne gruppen og bedre integrering av personer med innvandrerbakgrunn skal bidra til dette. Tiltakene dreier seg om å oppfordre personer med innvandrerbakgrunn til å søke statlige stillinger når de lyses ut, og å innkalle minst én slik kvalifisert søker til jobbintervju. I inneværende tariffperiode er det avsatt kompetansemidler som skal bidra til rekruttering og integrering av personer med innvandrerbakgrunn i staten. Som indikator vil departementet med mellomrom måle andelen personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ansatt i statsadministrasjonen.

Statlig personalpolitikk skal også bidra til at den reelle pensjoneringsalderen stiger. Det skal skje både gjennom tiltak som gjør det attraktivt for de tilsatte å stå lenger i jobb, og tiltak som hindrer utstøting av eldre arbeidstakere.

Dokumentasjon og kritisk analyse av statlig ressursbruk

I 2005 har arbeidet vært fokusert på å igangsette etableringen av StatRes i samarbeid med Statistisk sentralbyrå. Systemet skal bidra til bedre dokumentasjon av statlig ressursbruk gjennom å utvikle og formidle bedre kunnskap om statlig produksjon, kvalitet, resultater og ressursbruk. Systemet skal blant annet være del av grunnlaget for kritisk analyse av statlig ressursbruk og resultater. Første publisering er planlagt i 2007. I tillegg til arbeidet med StatRes er det startet arbeid med å identifisere aktuelle områder for mer inngående, kritiske analyser. I 2006 og 2007 vil en større andel av midlene gå med til å igangsette og gjennomføre kritiske analyser.

Brukerundersøkelser

Regjeringens moderniseringsprogram slår fast at alle statlige virksomheter skal gjennomføre systematiske brukerundersøkelser for å styrke grunnlaget for en mer målrettet, brukervennlig og effektiv tjenesteyting.

I 2006 skal Moderniseringsdepartementet:

- Foreta en kartlegging av erfaringene med brukerundersøkelser i forvaltningen.
- Vurdere mulige felles tiltak for å bedre gjennomføringen av brukerundersøkelsene og bruken av resultatene i styringen av virksomhetene.
- Offentliggjøre etatsspesifikke brukerundersøkelser via Forbrukerrådet eller annen egnet virksomhet.

Departementenes fagpanel for økonomiske konsekvensanalyser

Fagpanelet for økonomiske konsekvensanalyser er et nytt tilbud til departementene om støtte og rådgivning i arbeidet med økonomiske konsekvensanalyser. Fagpanelet er etablert som en forsøksordning for 2005 og 2006.

Målet er å gi faglig bistand som bedrer kvaliteten på departementenes beslutningsgrunnlag og øker kompetansen i departementene på området. Fagpanelet kan brukes av departementene på flere måter:

- Veilede i planleggingen av konsekvensanalyser.
- Gjennomføre konkrete analyser i faser av utredningsarbeidet hvis det ikke er mulig eller hensiktsmessig å bruke annen intern eller ekstern kompetanse.
- Bistå med å utforme bestillinger til eksterne konsulenter.
- Kvalitetssikre analyser som er utført eller er under arbeid.

Fagpanelet består av personer i departementene og vil i noen saker samarbeide med andre fagmiljøer. Fagpanelets sekretariat ligger i Moderniseringsdepartementet.

Forenklet offentlig innkreving

En rekke offentlige etater står for innkreving av fordringer både fra privatpersoner og virksomheter. Fordringene kan være skatter, avgifter, studielån, boliglån, bøter, barnebidrag, refusjoner, ulike typer gebyrer osv. Moderniseringsdepartementet ser dette som et svært interessant område for effektivisering og brukerorientering. Det vil være behov for å gjennomgå organiseringen av virksom-

hetene, harmonisere regelverk, prising av tjenestene, koordinere rutiner osv.

Det er liten samordning mellom innkreivingsordningene. Innenfor tvangsinnkreiving er dette en særskilt utfordring. Det vil si at personer og virksomheter som har betalingsproblemer, kan ha gjeld fra flere ulike statlige kreditorer uten at det skjer en samordning av tvangsinnkrevings tiltak. Dette gir utfordringer – både når det gjelder hensynet til skyldnerne og for offentlig ressursbruk.

Regjeringen har allerede gjennomført tiltak for å samordne innkreiving fra privatpersoner og næringsliv bedre. Regjeringen har også arbeidet for å effektivisere det alminnelige namsmannsapparat. Hovedtrekkene i organiseringen av dette apparatet vil ligge fast. Det er nødvendig med en helhetlig gjennomgang av offentlig innkreiving. Regjeringen har derfor nedsatt et offentlig utredningsutvalg som skal utrede landets samlede offentlige innkreivingssystem og fremme forslag til forbedringer.

Samfunnssikkerhet – og beredskapsarbeid

Regjeringens kriseinformasjonssenheter (Kriseinfo) og risiko- og krisekommunikasjon

I St.meld. nr 37 (2004–2005) Flodbølgekatastrofen i Sør-Asia og sentral krisehåndtering, foreslo Regjeringen bl.a. å etablere en ny krisestøtteenhet. Som ledd i dette arbeidet ble Kriseinfo overført fra Moderniseringsdepartementet til Justisdepartementet 01.07.2005. Regjeringen ønsker å se informasjon og kommunikasjon som en integrert del av beredskapsarbeidet i staten. For å styrke dette arbeidet, er også ansvaret for kompetanseutvikling og rådgivning innen risiko- og krisekommunikasjon overført fra Moderniseringsdepartementet til Justisdepartementet.

Tiltak for sikring av regjeringsbygninger og områdene rundt

Moderniseringsdepartementet har i egenskap av objekteier og overordnet departement for Departementenes servicesenter og Statsbygg et hovedansvar for forhold som angår sikkerhet i regjeringskvartalet. Departementet vil gjennom et etablert prosjekt, bestående av representanter fra departementet, Departementenes servicesenter og Statsbygg, implementere anbefalte sikringstiltak i regjeringskvartalet og tilhørende bygninger når det gjelder teknisk og fysisk sikring. Prosjektets varighet anslås til 2–3 år.

Departementet skal også være rådgivende instans når det gjelder sikkerhetsspørsmål knyttet

til departementenes egne interne sikkerhetsrutiner og ansvarsområder innenfor det som direkte følger av Statsbyggs og Departementenes servicesenters kompetanseområder og oppgaver.

Prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer:

Prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE) startet opp ved årsskiftet 2003/2004. Regjeringen har besluttet å videreføre prosjektet ut 2006 i tråd med anbefalingene i forprosjektrapporten fra 2002.

En hovedoppgave for prosjektet er å koordinere og legge til rette for at sektormyndighetene kan frambringe en oversikt over kulturhistorisk viktige eiendommer i statlig eie. Målsettingen er å utarbeide landsverneplaner der dette ikke er gjort. Landsverneplanene vil samlet beskrive statens eiendomshistorie, basert på et representativt utvalg eiendommer som kilder til denne historien. Landsverneplanene vil omfatte eiendommer som sektormyndighetene eier og leier samt omtale eiendommer som ikke lenger er i statlig eie.

SKEs web-baserte eiendomsregister for bruk i arbeidet med verneplaner ble etablert i 2003. I 2004 ble registeret videreutviklet og gitt rapporteringsfunksjoner som gir ferdige katalogsider til landsverneplanene. Dette vil gi en betydelig effektiviseringsgevinst både for sektormyndighetene og Riksantikvaren i utarbeidelsen og behandlingen av landsverneplanene. I 2005 har registerets funksjoner blitt justert ytterligere. Sektorene har hatt anledning til å samle grunnlagsdata for verneplanarbeid i registeret gjennom hele prosjektperioden. De fleste har gjennomført registreringsarbeidet i løpet av 2004 eller vil fullføre arbeidet i løpet av 2005.

Regjeringen har besluttet at alle departementene skal ha startet arbeidet med landsverneplaner i løpet av 1. halvår 2005. En av SKEs viktigste oppgaver i 2005 har vært å bistå og koordinere denne oppstarten. Prosjektet har hatt oppfølgingsoppgaver overfor de fleste departementene, samt enkelte underliggende virksomheter. Prosjektet samarbeider nært med kulturminnefaglig kompetanse hos Riksantikvaren, Statsbygg og Forsvarsbygg med sikte på å yte bistand overfor sektormyndighetene.

Prosjektet har oversendt et forslag til forvaltningsstrategi for statens kulturhistoriske eiendommer til Moderniseringsdepartementet for videre oppfølging.

Det henvises til årsrapporten for 2004, og til prosjektets nettsider www.statenskulturhistoriske-eiendommer.no.

Likestilling i staten

Regjeringen har satt som mål å ha minst 40 pst. representasjon av begge kjønn i ledende stillinger i staten innen 01.07.2006. Per 01.01.2005 var det den totale kvinneandelen i statlige lederstillinger 35 pst. På toppledernivå var det 23 pst. kvinner og 77 pst. menn. Det er den enkelte sektor og virksomhet som er ansvarlig for at målet nås. Moderniseringsdepartementet vil videreføre de sentrale tiltak som er igangsatt for å understøtte arbeidet mot dette målet, og vil sette i gang to nye tiltak; coaching for kvinnelige toppleder kandidater og utviklingsprogram for framtidige toppledere.

Likestilling i Moderniseringsdepartementet

Rekruttering

I 2004 hadde departementet 13 tilsetninger. Av disse var 6 kvinner og 7 menn. Det tilsvarer at 46 pst. av de nye tilsatte i 2004 er kvinner.

Kjønn fordelt på ulike stillingskategorier

Det er en jevn fordeling mellom kjønnene i departementet sett under ett. Av 220 ansatte er det 111 kvinner. Dette utgjør en kvinneandel på ca. 50 pst.

Ledelse

Departementets øverste embetsleder er en kvinne, mens samtlige ekspedisjonssjefstillinger innehas av menn. På mellomledernivå er det 5 kvinner i avdelingsdirektørstillinger. Dette utgjør 28 pst. av denne stillingskategorien. Inkludert underdirektørstillinger utgjør imidlertid kvinneandelen på mellomledernivå 44 pst. Samlet for all ledelse i Moderniseringsdepartementet er 39 pst. kvinner og 61 pst. menn.

Saksbehandlere

I saksbehandlergruppen er kjønnsfordelingen relativt jevn, men menn er overrepresentert blant seniorrådgiverne med 62.3 pst. og noe underrepresentert blant rådgiverne med 47.8 pst. og førstekonsulenter med 33.3 pst.

Sekretærer

Departementet har utelukkende kvinner i sekretærstillinger.

Lønn

Samlet ligger gjennomsnittslønnen til kvinner, per desember 2004 på lønnstrinn 50,5 og på lønnstrinn 58,9 for menn. Hovedforklaringen til ulikheten er en sterk overvekt av kvinner i de lavere stillingskategorier (sekretærer, førstesekretærer, seniorsekretærer og konsulenter) og en overvekt av menn i avdelingsdirektør og seniorrådgiverstillinger. Innenfor de ulike stillingskategorier er det ingen vesentlige lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. I samtlige stillingskategorier utgjør lønnsdifferansen mellom kvinner og menn i underkant av ett lønnstrinn i menns favør. Unntaket er rådgiverstillinger der det er en tilsvarende differanse i kvinners favør.

Lokalt lønnsoppgjør 2004

Departementet gjennomførte lokale lønnsforhandlinger etter HTA pkt. 2.3.3 høsten 2004. Som et resultat gikk antall kvinnelige seniorrådgivere kraftig opp fra 12 til 21. Kvinners andel av totalsummen var 44 pst.

Overtid

Menn benytter overtid i høyere grad enn kvinner, både sett i forhold til antall timer overtid og antall medarbeidere som jobber overtid. 35 pst. av overtiden er registrert på kvinner. Andel kvinner som jobber overtid er 42 pst.

Deltid

Per desember 2004 er 6 menn og 29 kvinner i deltidstilling.

Bruk av kompetansehevende tiltak

Sentrale stipendmidler for 2004 er fordelt på 10 kvinner og 6 menn.

15 medarbeidere, hvorav 10 kvinner og 5 menn, deltok i utviklingsprogrammet «Samspill og jobbutvikling». Lengre kurs, hospitering og andre kompetansehevende tiltak som tildeles fra avdelingene, er jevnt fordelt mellom menn og kvinner i departementet.

Likestillingstiltak

Moderniseringsdepartementet skal stimulere likestillingsarbeidet på de områder hvor departementet berøres som arbeidsgiver. Arbeidet med å få en jevnere kjønnsfordeling – spesielt i lederstillinger, videreføres. I kunngjøringer av ledige lederstillin-

ger oppfordres kvinner til å søke. Det legges videre vekt på at kvinner får utviklingsoppgaver på lik linje med menn. Ved sammensetning av interne grupper og prosjekter tilstrebes en lik kjønnsfordeling. Departementet har i 2004 tilrettelagt for hjemmekontor/fjernaksess slik at ansatte har mulighet til å arbeide hjemmefra. Dette blant annet for å tilrettelegge og understøtte den tilsattes faglige/tjenestelige yteevne i spesielle livsfaser, for eksempel i forbindelse med småbarnsomsorg.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningsforslaget dekker departementets lønns- og driftsutgifter mv. Posten dekker videre utgiftene til Personvernnemnda og løpende oppdrag som var igangsatt i Statskonsult før opprettelsen av Statskonsult AS.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under posten dekker utgifter til bl.a. moderniseringsarbeidet, kjøp av tverrsektorielle, kritiske analyser av statlig ressursbruk og andre større prosjekter. Innenfor bevilgningen er det avsatt midler til sikring av regjeringsbygningene og områdene rundt. Det er også avsatt midler til tiltak for å rekruttere og beholde flere personer med nedsatt funksjonsevne i statlig forvaltning. Prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer utgiftsføres i sin helhet over denne posten. Videre dekker bevilgningsforslaget departementets FoU- arbeid.

Post 22 Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Klagenemnda ble opprettet 01.01.2003 for å være et raskt, rimelig og faglig spesialisert alternativ til de ordinære domstolene. Budsjettansvaret for Sekretariatet for Klagenemnda for offentlige anskaffelser ble våren 2005 overført fra Moderniseringsdepartementet til Konkurransetilsynet.

Kap. 1502 Tilskudd til kompetanseutvikling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01</i>	49 387	12 500	
	Sum kap 1502	49 387	12 500	

Allmenn omtale

Etter gjeldende hovedtariffavtale mellom Staten og tjenestemannsorganisasjonenes hovedsammenslutninger er det avsatt 25 mill. kroner til kompetanseutvikling, jf. St.prp. nr. 72 (2004–2005).

Midlene skal benyttes i tariffperioden 01.05.2004 til 30.04.2006 for å stimulere til økt satsning på kompetanseutvikling, basert på virksomhetenes behov. Satsingen skal primært omfatte:

- Tiltak for organisasjons- og lederutvikling.
- Tiltak for økt brukerorientering og tjenesteutvikling.
- Tiltak for utvikling av metoder og verktøy for forvaltning av kompetanse.
- Oppfølging av intensjonsavtalen om et inkluderende arbeidsliv.

- Tiltak for rekruttering og integrering av arbeidstakere med minoritetsbakgrunn.

Midlene fordeles etter regler fastsatt av departementet i samråd med tjenestemennenes organisasjoner. Det utarbeides regelmessige rapporter som redegjør for bruken av midlene.

Rapport

Midlene fordeles bl.a. etter bekjentgjøring gjennom personalmeldinger. Størsteparten blir fordelt til kompetanseutviklingsprosjekter i statlige virksomheter. Støtten blir innvilget etter søknad og er basert på at virksomhetene selv delfinansierer prosjektene.

Kap. 1503 Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Tilskudd	106 245	106 218	106 218
71	Bidrag fra arbeidstakerne	29 959	29 959	29 959
	Sum kap 1503	136 204	136 177	136 177

Allmenn omtale

Bevilgningen er en del av hovedtariffavtalen for perioden 01.05.2004–01.05.2006.

Staten og organisasjonene har tariffavtale om at staten skal bevilge tilskudd til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingstiltak. Avtalen ble opprettet etter mønster av tilsvarende avtale mellom LO og NHO. Ordninger er også etablert i andre tariffområder i privat sektor og i kommunesektoren.

Ifølge avtalen skal midlene nyttes som støtte til organisasjonenes opplæring av tillitsvalgte i staten, bl.a. i organisasjons- og tillitsvalgtarbeid, miljø- og vernearbeid, sykefravær, medbestemmelse, personalpolitiske spørsmål, omstilling, effektivisering og samfunnsøkonomi m.m.

Etter gjeldende tariffavtale er prosentsatsen til tilskudd fastsatt til totalt 0,24 pst. av årlig utbetalt lønn etter hovedregulativet (A-tabell). Forslaget er beregnet på grunnlag av årsverk og lønnsmasse i staten per 01.10.2004. Beløpet korrigeres når lønns- og sysselsettingsstatistikken per 01.10.2005 foreligger våren 2006.

Arbeidstakerne bidrar til finansieringen ved trekk på 200 kroner per år av bruttolønn etter A-

tabellen. Arbeidstakernes bidrag framkommer under post 71. Arbeidsgivernes tilskudd er ført opp under post 70.

I forbindelse med overføring av forhandlingsansvaret for undervisningspersonalet med virkning fra 01.05.2004, er det enighet om å legge til rette for en omstillingsperiode fra 01.05.2004 til 30.04.2008. Et av elementene er at det bevilges OU-midler over post 70 til undervisningspersonalets organisasjoner med henholdsvis 20 mill. kroner i 2004 og 2005, og 10 mill. kroner i 2006 og 2007, dog ikke mer enn tilsvarende for statsansatte.

I tariffavtalen er staten forpliktet til å følge opp avtalen med tilsvarende opplærings- og informasjonstiltak som dekkes av virksomhetenes budsjett.

Rapport

Midlene fordeles av Moderniseringsdepartementet til hovedsammenslutningene og de frittstående forhandlingsberettigede organisasjonene. Organisasjonene utarbeider årlige rapporter hvor det redegjøres for bruken av midlene.

Kap. 1506 Norge.no, jf. kap 4506

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter		11 200	20 190
21	Videreutvikling av MinSide			4 800
	Sum kap 1506		11 200	24 990

Allmenn omtale

Norge.no er fra 01.01.2005 etablert som en egen virksomhet under Moderniseringsdepartementet og lokalisert til Leikanger i Sogn- og Fjordane.

Norge.no skal gjøre det enklere for brukerne å finne fram til offentlige tjenester og offentlig informasjon, og medvirke til økt kvalitet og bedre samordning av offentlige tjenester på Internett. Norge.no har et hovedansvar for kvalitetsarbeid

med offentlige nettsteder og et pådriveransvar ovenfor nettløsninger for funksjonshemmede og overvåkning av at offentlige nettsteder følger WAI-standard. Fra 01.01.2005 har Norge.no hatt ansvaret for å videreutvikle LivsIT-prosjektet.

Norge.no har i 2005 fått tillagt forvaltningsansvaret for innbyggerportalen MinSide. Portalen skal samle interaktive tjenester fra hele offentlig sektor og presentere personorientert informasjon fra offentlige kilder, samt være en elektronisk kommunikasjonskanal mellom innbyggere og offentlig sektor.

Resultatmål

Norge.no skal i 2006 videreføre og videreutvikle informasjonsportalen Norge.no og de tilhørende tjenester. Norge.no skal også følge opp arbeidet med en kvalitetsmerking av offentlige nettsider og ivaretagelse av forvaltningsansvaret for MinSide skal følges opp. Arbeidet med videreutvikling av MinSide vil bli gradvis overført fra Moderniseringsdepartementet til Norge.no gjennom 2006. Det er foreslått en ny post 21 som skal dekke alle kostnader til videreutvikling i 2006. En viktig opp-

gave er å sikre at leverandørene av MinSide leverer en stabil driftsløsning og utvikler løsningen iht. spesifikasjoner og planer. Organisasjonen ved Norge.no skal styrkes og videreutvikles for å ivareta nye og utvidede oppgaver knyttet til driftsansvaret for MinSide.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke utgifter til videreutvikling og drift av ansvarsområdene, samt ordinære lønns- og driftsutgifter.

Post 21 Videreutvikling av MinSide.

Den nye posten skal dekke videreutviklingen av MinSide i 2006, bl.a.:

- Nye tjenester fra flere statlige etater.
- Utvikling av rammeverk/integrasjonsmoduler for tilrettelegging for kommunale tjenester i MinSide.
- Utvikling av infrastrukturkomponenter og feljestjenester/funksjonalitet i MinSide.

Kap. 1507 Datatilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	21 994	21 923	21 251
	Sum kap 1507	21 994	21 923	21 251

Allmenn omtale

Datatilsynet skal ivareta og styrke personvernet og overvåke personvernets stilling i samfunnet. Datatilsynet skal også informere offentligheten om den samfunnsmessige utviklingen og problemstillinger knyttet til behandling av personopplysninger.

Datatilsynet er et faglig uavhengig forvaltningsorgan. Virkemidlene er regulert i lov om behandling av personopplysninger og lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger.

Datatilsynet skal identifisere trender og utviklingstrekk i samfunnet som på sikt kan representere utfordringer i forhold til personvernet, særlig utviklingen i offentlig sektor. Grunnen til dette er det store omfanget av personopplysninger som offentlig sektor forvalter, det betydelige innslag av sensitive opplysninger, samt utvikling i retning av økt elektronisk utveksling av personopplysninger.

Et stort antall utviklingsprosjekter i samfunnet reiser sentrale spørsmål i forhold til personvern. Det er derfor viktig at Datatilsynet er tilstede i de mest relevante fora.

Målet om at den enkelte skal ha bestemmelsesrett over personopplysninger om seg selv, står sentralt i personvernlovgivningen.

De sentrale prinsippene er:

- Behandling av personopplysninger skal være saklig begrunnet. Opplysningene skal samles inn til uttrykkelig angitte og legitime formål og brukes i overensstemmelse med disse.
- Registrering av personopplysninger skal i størst mulig grad være basert på frivillig, uttrykkelig og informert samtykke. Opplysninger i offentlige registre hvor registrering er pliktig, skal være lovhjemlet.
- Ved innhenting av personopplysninger har den enkelte uoppfordret rett til å få vite om det er fri-

villig eller obligatorisk å oppgi personopplysningene, hvilket formål opplysningene skal brukes til og om de vil bli utlevert til andre.

- Opplysninger som registreres skal være korrekte. Feilaktige opplysninger skal endres, slettes eller sperres. Overskuddsinformasjon og opplysninger som ikke lenger er nødvendige for formålet med registreringen, skal slettes.
- Informasjonssikkerheten skal ivaretas.
- Borgerne skal ha krav på å kunne ferdes anonymt. Når nye teknologiske løsninger tas i bruk, skal retten til anonym ferdsel bli ivaretatt.

Rapport

Rapport framkommer også i St.meld. nr. 40 (2004–2005) om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2004.

Tilsynsaktiviteten

Målet for tilsynsvirksomheten i 2004 var å gjennomføre 130 tilsyn. Datatilsynet gjennomførte til sammen 161 tilsyn innen følgende områder: arbeidsliv, fjernsynsovervåking, forskning, ideelle organisasjoner, primærhelsetjenesten, helseforetak, samferdsel, telekommunikasjon, internettrelaterte virksomheter, krisesentre og trygdesektoren.

Tilsynsaktiviteten avdekket at mange virksomheter fortsatt har manglende kunnskap om regelverket. Dette framkommer i første rekke ved at virksomhetene ikke har oversikt over hvilke personopplysninger de behandler. Nødvendige tiltak iht. regelverket var i mange tilfeller ikke iverksatt. De fleste tilsynsobjektene fikk anmerkning fra Datatilsynet om manglende internkontroll.

Oppfølging av regelverket på personvernområdet

Datatilsynet startet i 2004 arbeidet med ny forskrift om fritak fra konsesjonplikten for nærmere definerte forskningsprosjekter.

Datatilsynet deltok i flere råd, utvalg og samarbeidsfora, bl.a. utvalg for politimetoder i forebyggende øyemed, DNA-utvalget, koordineringsutvalget for informasjonssikkerhet, referansegruppen for kravspesifikasjon for digitale signaturer og samarbeidsrådet for helsesektoren. Internasjonalt deltok Datatilsynet i ekspertgrupper bl.a. i EU og OECD-sammenheng.

Høringsuttalelser

Datatilsynet avga en rekke høringsuttalelser, bl.a. til NOU 2004:5 Arbeidslivslovutvalget, NOU 2004:6

Mellom effektivitet og personvern, «Fra bruk til gjenbruk», forslaget om endringer i barnevernloven, sosialtjenesteloven, blodforskriften og utredning nr. 12 fra Banklovkommisjonen.

Veiledningsvirksomhet

En førstelinjetjeneste for henvendelser ble innført i 2004. Dette medførte bedre tilgjengelighet og service både overfor enkeltpersoner og virksomheter.

Informasjonsvirksomheten

Kommunikasjon ble vektlagt som virkemiddel bl.a. gjennom mediekontakt, Datatilsynets hjemmeside og førstelinjetjenesten.

Det ble publisert flere nye veiledninger, bl.a. om:

- Personvern og behandling av personopplysninger innen arbeidslivet.
- Publisering av bilder og andre personopplysninger om mindreårige på Internett.
- Overføring av personopplysninger til utlandet.
- Kameraovervåking.

Saksbehandlingsfrister

Målsettingen om saksbehandling innen hhv. 5 uker for enkle saker og 10 uker for kompliserte saker, ble i hovedsak nådd. Behandling av kompliserte konsesjonssøknader tok i enkelte tilfelle lenger tid en 10 uker fordi disse sakene medførte vanskelige prinsipielle avveininger. Datatilsynet hadde også enkelte tilsynssaker hvor saksbehandlingstiden oversteg 10 uker. Begrunnelsen for dette var i hovedsak behov for vurdering av tilsynsobjektens kommentarer til varsel om vedtak.

Resultatmål

Datatilsynet skal i 2006:

- Gjennomføre minst 130 tilsyn innen prioriterte områder.
- Bidra til at personvernet blir tilstrekkelig vektlagt, bl.a. ved deltakelse i råd, utvalg og samarbeidsfora nasjonalt og internasjonalt og gjennom høringsuttalelser.
- Drive målrettet informasjonsvirksomhet og skape bevissthet om personvernsspørsmål gjennom veiledningsvirksomhet.
- Ha saksbehandlingsfrister der enkle saker skal behandles innen 5 uker og kompliserte saker i gjennomsnitt innen 10 uker.

Kap. 1508 Spesielle IT-tiltak

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 504	1 965	4 900
22	Samordning av IT-politikken, <i>kan overføres</i>	6 115	8 375	19 768
50	Tilskudd til høyhastighetskommunikasjon, <i>kan overføres</i>	66 500	69 092	69 024
70	Tilskudd til elektronisk samhandling og forenkling av forretningsprosesser	1 700	1 400	1 400
71	Tilskudd til Senter for informasjonssikring			4 000
	Sum kap 1508	80 819	80 832	99 092

Viderebruk av statlig offentlig informasjon

Viderebruk av offentlige data kan være en viktig kilde til verdiskapning og utvikling av kunnskapsbaserte næringer.

EU-direktiv 2003/98/EF om viderebruk av offentlig sektors informasjon er foreslått implementert i norsk lovgivning gjennom bestemmelser inntatt i forslag til ny offentlighetslov fremmet i juni 2005 – Ot.prp. nr. 102 (2004–2005). Formålet med direktivet er å legge til rette for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor gjennom å fastsette minimumsregler for viderebruk. Et grunnprinsipp i direktivet er at det ikke skal diskrimineres mellom ulike aktører som ønsker å viderebruke informasjon fra offentlig sektor, og at det innføres et øvre pristak når det blir gitt tilgang til informasjon.

I forbindelse med de forskrifter som skal utformes om prising av offentlig informasjon ved viderebruk vil Regjeringen som et utgangspunkt for det videre arbeidet legge følgende prinsipper til grunn: Hovedregelen er at offentlig informasjon skal være gratis tilgjengelig. Regjeringen vil at dette skal praktiseres i langt større grad enn i dag. Formidlingskostnader skal bare beregnes dersom det kreves særskilt kostnadskrevende tilrettelegging, eller det utelukkende formidles/tilrettelegges for å dekke et behov hos eksterne/kommersielle aktører. Fortjeneste kan kun beregnes i særlige tilfeller og dersom det er nærmere fastsatt, og i den grad EU-direktivet tillater det.

Det eksisterer i dag ulike prisingsmodeller for tilgang til offentlig informasjon. Som følge av direktivets bestemmelser om likebehandling og gratisprinsippet, foreslås det allerede nå og som et første skritt bevilget 10 mill. kroner i budsjettet til kompensasjon for inntektsbortfall ved Meteorologisk institutt og Statens kartverk. Dette medfører en økt bevilgning til Meteorologisk institutt på 2

mill. kroner for å sikre reduserte priser på meteorologiske grunnlagsdata, jf. kap. 283 post 50 og 8 mill. kroner til Statens kartverk som kompensasjon for bortfall av inntekter, jf. kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk.

Budsjett**Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres**

Det foreslås å bevilge 4,9 mill. kroner til styrking av den nasjonale IT-sikkerheten ved å etablere en egen enhet, CERT – Computer Emergency Response Team, ved Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Enheten skal håndtere alvorlige dataangrep rettet mot kritisk IT-infrastruktur på nasjonalt plan. CERT-funksjonene består av varsling, rådgivning, assistanse ved og håndtering av sikkerhetshendelser, analyse og trusselvurdering. Det forutsettes at funksjonene driftes tilnærmet døgnkontinuerlig.

Den nasjonale CERT skal integreres mot det eksisterende VDI (Varslingssystem for digital infrastruktur) i Nasjonal sikkerhetsmyndighet. CERTs driftsutgifter vil være 8 mill. kroner per år, og skal samfinansieres med privat sektor. De resterende 3 mill. kroner skal hentes inn ved privat brukerfinansiering. CERT skal sammen med VDI også være en del av en nasjonal helhet for IT-sikkerhetsarbeid der Senter for informasjonssikring på Gjøvik, sektor-CERTer, Post- og teletilsynet og andre sektororganer skal inngå.

Ved Kronprinsregentens resolusjon 04.07.2003 ble ansvaret for Nasjonal sikkerhetsmyndighet fordelt mellom Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet. Forsvarsdepartementet har det administrative ansvaret. Nasjonal sikkerhetsmyndighet har en faglig rapporteringslinje til Justisdepartementet i sivil sektor. Bevilgningen føres på Moderniseringsdepartementets budsjett med bakgrunn i

departementets ansvar for koordinering av IT-sikkerheten.

Post 22 Samordning av IT-politikken, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til samordning av IT-politikken

Allmenn omtale

Regjeringens nye IT-politiske plan, eNorge 2009, ble lansert i juni 2005. Planens tiltak og prosjekter skal bidra til å utløse samfunnsmessige gevinster av IT og styrke enkeltmenneskets muligheter i det digitale samfunnet. Regjeringen vil ha fokus på hvordan forvaltning og næringsliv kan ta ut økonomiske gevinster av tidligere, pågående og framtidige IT-tiltak. Gevinstrealisering skal ikke utelukkende ses i et økonomisk perspektiv, men også som kvalitative, sosiale, kulturelle og demokratiske gevinster.

Samordningsansvaret for IT-politikken innebærer å realisere eNorge-planen, bl.a. gjennom å:

- Være pådriver overfor andre departementer på IT-området og tilføre støtte og kompetanse til aktiviteter i regi av disse departementene.
- Identifisere og følge opp sektorovergrepene spørsmål knyttet til informasjonssamfunnet og initiere og koordinere tiltak av tverrgående karakter.
- Utarbeide oversikter og statistikk for utvikling av den samlede IT-politikken.
- Samordne bredbåndspolitikken.
- Være pådriver for utviklingen av elektroniske tjenester i offentlig sektor.
- Følge opp Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet for å bidra til utbredelse av en sikkerhetskultur for hele det norske samfunn.
- Arbeide for å etablere en samfunnsinfrastruktur for elektroniske signaturer.
- Arbeide for samordning av IT-arkitekturen i offentlig sektor herunder standardisering og felles grunndata.
- Koordinere deltakelse internasjonalt på IT-området.

Samfunnsinfrastruktur for elektronisk signatur og -ID

Av bevilgningen foreslås avsatt 12,5 mill. kroner til arbeidet med samfunnsinfrastruktur for elektronisk signatur og -ID. Arbeidet omfatter tiltak som må iverksettes for at den felles sikkerhetsportalen, etablert under Brønnøysundregistrene, skal tas i bruk av alle statsetater, kommuner og fylkeskom-

muner som tilbyr, eller vil tilby, elektroniske tjenester til borgere gjennom portalen MinSide, samt elektroniske tjenester til næringslivet gjennom portalen Altinn. Videre skal det også iverksettes tiltak i 2006 for at sikkerhetsportalen med tilleggstjenester skal tas i bruk til intern elektronisk kommunikasjon i statlig og kommunal forvaltning. Sikkerhetsportalen leveres av Bankenes Betalingssentral AS. Den gjør det mulig å ta i bruk elektronisk signatur og eID i elektroniske tjenester fra statlige og kommunale etater med betydelig samfunnsmessig gevinst, ved at investeringskostnader knyttet til integrasjon i egne IT-systemer blir mye mindre enn om etatene måtte gjennomføre omfattende endringer av sine IT-systemer hver for seg, isteden for å koble seg til felles infrastruktur.

Resultatrapport

Koordineringsutvalget for informasjonssikkerhet (KIS) ble etablert i mai 2004. Utvalget ledes av Moderniseringsdepartementet og består av representanter fra seks departementer, Statsministerens kontor og ti direktorater. Utvalgets arbeid omfatter alminnelig IT-sikkerhet og spørsmål knyttet til rikets sikkerhet, vitale nasjonale sikkerhetsinteresser og kritiske samfunnsfunksjoner. Utvalget skal samordne videreutviklingen av sikkerhetsreguleringen, få fram felles standarder, normer, metoder og verktøy for IT-sikkerhet og sørge for samordning av tilsynspraksis. Utvalget skal også drøfte aktuelle risiko- og sårbarhetsspørsmål og bl.a. bidra til koordinering av informasjonstiltak og beredskapsplanlegging.

Koordineringsorganet for eForvaltning ble etablert i desember 2004 og er et rådgivende organ som ledes av moderniseringsministeren. Det består av representanter fra 14 statlige virksomheter samt to representanter fra kommunesektoren. Koordineringsorganet gir anbefalinger på områdene elektroniske tjenester, IT-arkitektur, elektronisk autentisering/signatur og IT-sikkerhet i offentlig sektor.

Kravspesifikasjonen for elektronisk signatur og elektronisk ID (PKI) ble godkjent av Koordineringsorganet for eForvaltning og av Moderniseringsdepartementet i desember 2004. Kravspesifikasjon for bruk av PKI skal legges til grunn ved all anskaffelse av elektronisk signatur og ID i staten. Kravspesifikasjonen er også godkjent av Kommunenes Sentralforbund og anbefalt brukt i kommunene. I februar 2005 behandlet regjeringen strategien for utbredelse av elektronisk signatur og ID (PKI) i offentlig sektor og fattet et vedtak om en rammeavtale om en felles sikkerhetsportal til bruk i staten og i kommunene. Rammeavtalen gjøres

obligatorisk for alle statlige virksomheter som skal anskaffe elektronisk signatur fra november 2005. Vedtaket omfattet også etablering av en godkjenningsordning for leverandører av elektronisk signatur og ID til offentlig sektor og utlysning av rammeavtaler om elektronisk signatur og ID til bruk internt i offentlig sektor. Avtalene skal være på plass i løpet av 2006. Godkjenningsordningen skal være i drift primo 2006.

Program for elektronisk handel i det offentlige (Ehandelsprogrammet) ble avsluttet ved utgangen av 2004. Programmet dekket opprinnelig perioden 1999–2003, men ble besluttet forlenget med ett år. Ehandelsprogrammet har vært et felles utgangspunkt for satsning på elektroniske innkjøp i offentlige anskaffelser.

Programmets mest synlige resultat er etableringen av Markedsplassen ehandel.no, som ble etablert sommeren 2002.

Mål og strategier

Moderniseringsdepartementet har et hovedansvar for at innsatsen og prioriteringene på IT-området støtter opp om en helhetlig politikk og fremmer utviklingen på IT-området. Departementet vil i 2006 ha særlig oppmerksomhet rettet mot å få iverksatt planen eNorge 2009. Planens tre overordnede målområder er:

- Enkeltmennesket i det digitale Norge.
- Innovasjon og vekst i norsk næringsliv.
- En samordnet og brukertilpasset offentlig sektor.

For å nå de overordnede målene i planen eNorge 2009 vil arbeidet i 2006 være rettet mot gjennomføring av tverrgående initiativer og prosjekter. Moderniseringsdepartementet vil ha særlig fokus mot at det etableres et sett av forvaltningsstandarder for data- og dokumentutveksling. I planen slås det fast at alle virksomheter i offentlig sektor skal ha innarbeidet i aktuelle plandokumenter hvordan de skal gjøre bruk av åpne standarder, tjenestorientert arkitektur og åpen kildekode. Regjeringen vil i 2006 legge fram en handlingsplan for ehandel i offentlig sektor.

Post 50 Tilskudd til høyhastighets-kommunikasjon, kan overføres

Den foreslåtte bevilgning skal dekke videreføring av Høykom-ordningen. Programmets etablerte organisering videreføres. Det innebærer en tilskuddsordning med normalt 50 pst. egenandel og at ordningen blir administrert av Norges forskningsråd.

Allmenn omtale

I 1999 ble det etablert en treårig tilskuddsordning for å bidra til at offentlige virksomheter over hele landet etterspør og tar i bruk avansert høyhastighets informasjons- og kommunikasjonsteknologi (Høykom). Dette vil bedre tilbudet av offentlige digitale tjenester til borgere og næringsliv, gi mer effektiv samhandling mellom offentlige virksomheter og gi bedre grunnlag for utbygging av infrastruktur til nytte for næringsliv og privatpersoner. Høykom ble høsten 2001 besluttet videreført for tre år (2002–2004). Videre ble ordningen høsten 2004 besluttet videreført for ytterligere tre nye år (2005–2007).

Regjeringen har i St.meld. nr. 49 (2002–2003) «Breiband for kunnskap og vekst» presentert mål og strategi for bredbåndsutbredelsen. Høykom er et sentralt virkemiddel i denne strategien, og skal bidra til å understøtte målene i eNorge og i stortingsmeldingen. Høykom gir tilskudd etter nærmere kriterier, og det blir lagt vekt på å trekke med kommuner, lokalt næringsliv og virksomheter i regionene.

Det er en utfordring å utløse investeringer i bredbånd i tynt befolkede deler av landet. Fra og med 2004 opprettet derfor Regjeringen et nytt delprogram, Høykom-distrikt, spesielt innrettet mot å styrke bredbåndsetterspørselen i distriktene.

Resultatrapport

Regional og lokal offentlig forvaltning, og tjenesteyting som grunnskoler, folkebibliotek, kommuneadministrasjoner, primær- og spesialisthelsetjenester har blitt prioritert. I tillegg er det lagt vekt på å få fram bredbåndsprosjekter der sikkerhetsmekanismer inngår. Arbeidet med kunnskapsdannelse og dokumentasjon av erfaringer er videreført i 2004. Det er innenfor programmet gitt støtte til utvikling av effektive veiledningstjenester og til tiltak som bidrar til aggregering av etterspørsel.

Programstyret for Høykom fordelte eller ga tilsagn på i alt 82,5 mill. kroner i 2004. Av dette er ca. 33,5 mill. kroner fordelt over Høykom-distrikt, ca. 33 mill. kroner over ordinære Høykom, mens ca. 16 mill. kroner er fordelt over Høykom-skole.

Programmet har hatt stor utløsende effekt, god geografisk spredning og gitt opphav til omfattende samarbeid i det offentlige og i noen grad med private.

Programmets resultatmål (ordinære Høykom og Høykom-distrikt) for 2004 var:

Bidrag til utvikling av samarbeidsrelasjoner

En stor andel av Høykoms prosjekter innebærer samarbeid hvor offentlige virksomheter i flere kommuner og/eller statsetater og på tvers av forvaltningsnivåer er involvert og søker å etablere felles løsninger og tjenester. Innenfor Høykom-distrikt var 13 av 25 prosjekter i 2004 regionale eller interkommunale samarbeidsprosjekter med formål å etablere bredbåndsløsninger og felles anvendelser for regionen. Næringslivsaktører inngår først og fremst i prosjektene som leverandører av IKT-løsninger og ulike konsulenttjenester.

Bidrag til utvikling av nye og bedre tjenester

Høykom har gjennom sin virksomhet i 2004 medvirket til implementering av en rekke nye tjenester i offentlig sektor, herunder digitalt filmarkiv, elektroniske tjenester i Stavanger-regionen, tilgang til geodata på tvers av virksomheter, høgskoletilbud i distriktene og samisk skoleportal.

Erfaringsspredning

Programmets informasjonsarbeid er i stor grad basert på å spre erfaringer og god praksis fra programporteføljen gjennom rapporter, brosjyrer, foredrag og fagartikler. Dette skjer gjennom deltakelse på arrangementer og publisering på Høykoms eget nettsted, gjennom veiledningstjenesten Høyvis, og i andre medier. I 2004 ble fem rapporter publisert med følgende tema: Juridiske barrierer, Digital signatur/PKI, kommunale IKT-driftsmodeller, regional bredbåndskoordinering og Det Digitale Distriktsagder.

Høykoms prosjektportefølje med erfaringer fra flere hundre bruksorienterte prosjekter er enestående, også i internasjonal sammenheng. Viktig erfaringsspredning skjer også i regi av prosjektene selv.

Det Høykom-finansierte Kompetansesenteret for bredbåndsanvendelser, www.hoyvis.no, har i 2004 på en god måte bidratt til å håndtere kunnskapssprednings- og veiledningsbehovet hos kommuner og andre offentlige virksomheter over hele landet.

Det er igangsatt en prosess for å styrke samordningen mellom de to veiledningsordningene Høyvis og Solid (Skoler og lokalmiljø for digital utvikling). For å bedre brukerorientering og ressursutnyttelse skal de to veiledningstjenestene samordnes mot sluttbrukerne, men opprettholde to organisatoriske enheter med dagens tilknytning til henholdsvis Høykom og Uninett ABC

Geografisk spredning

Virksomheter i alle fylker har mottatt bevilgninger i 2004. Særlig Oppland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Finnmark har fått stor uttelling mens Østfold, Akershus, Vestfold, Aust-Agder og Hedmark har levert få søknader og dermed fått færre bevilgninger.

«Fyrtårn»-prosjekter med nasjonal interesse

I 2004 hadde programmet en særskilt fyrtårnssatsing. Satsingen profilerte prosjekter som kan forbindes med Høykom og i særlig grad synliggjøre programmets mål og resultater. Det ble lagt vekt på at fyrtårnene skulle formidle erfaringer med overføringsverdi til andre miljøer. Satsingen er videreført i 2005.

Høykom distrikt

Høykom Distrikt har bidratt til at kommuner som ellers ikke hadde hatt noe bredbåndtilbud, har etablert aksessnett til sentrale kommunale institusjoner. Mange av prosjektene som har fått bevilgning fra Høykom-distrikt er lokalisert på Vestlandet og i Nord-Norge.

BTV-ordningen

Som del av et forsøk med oppgavedifferensiering har et eget regionråd for fylkene Buskerud, Telemark og Vestfold (BTV-regionen) hatt ansvar for beslutninger om Høykom-prosjekter i egen region. For søknader fra disse fylkene innstiller Høykoms programsekretariat på ordinært vis, men det er Regionrådet og ikke programstyret som fatter vedtak

Mål og strategier

Regjeringen har som mål at det skal være gode markedstilbud om bredbånd i alle deler av landet. Videre har Regjeringen fokus på innovasjon og modernisering i offentlig sektor, og mener i den sammenheng at bredbåndsanvendelser er sentrale virkemidler i moderniseringsprosessen. Moderniseringsarbeidet skal ta utgangspunkt i at det som er utprøvd med godt resultat får en bredere anvendelse. I lys av dette vil programmets hovedmål være todelt:

- Å bidra til moderniseringen av offentlig sektor gjennom å stimulere til utvikling og bruk av bredbåndsbaserte tjenester for offentlig forvaltning og tjenesteyting.

- Å stimulere en markedsbasert bredbåndsutbygging gjennom å stimulere etterspørselen etter bredbånd og bredbåndsbaserte tjenester.

Programmet vil innrettes etter fem strategier:

- Stimulere til brukertilpassede og integrerte elektroniske tjenester og innhold som forutsetter og utnytter bredbånd, og gjennom dette bidra til innovasjon og modernisering i offentlig sektor.
- Støtte utvikling av organisatoriske løsninger i offentlig forvaltning og tjenesteyting som i størst mulig grad kan høste fordelene av digitale arbeidsprosesser basert på bredbånd.
- Stimulere til anvendelse av bredbånd for å forbedre lokal, regional og nasjonal samhandling, og gjennom dette bidra til større effektivitet, økt verdiskaping og forbedret konkurranseevne for næringslivet.
- Stimulere utviklingen av attraktive bredbåndsanvendelser for å styrke etterspørselen etter bredbånd og gjennom dette bidra til en markedsbasert bredbåndsutbygging.
- Videreutvikle effektive veiledningstjenester som ved å formidle erfaringer og gode eksempler på anvendelse av bredbånd bidrar til å redusere risiko og øke gevinstene ved implementering av bredbåndstjenester.

Norges forskningsråd har for perioden 2005–2007 trukket Høykom-sekretariatet inn i Forskningsrådets organisasjon med sikte på å oppnå bedre synergier mot Forskningsrådets øvrige programmer og særlig satsingen rettet mot innovasjon og modernisering i offentlig sektor. Gjennom styrkede veiledningsaktiviteter vil det bli lagt ytterligere vekt på å aggregere etterspørselen etter bredbånd i distriktene gjennom samordning av etterspørsel fra ulike forvaltningsnivåer og næringslivet. Høykom vil gjennom slik virksomhet bidra til å redusere omfanget av såkalte digitale øyer, dvs. områder uten bredbåndsforbindelse til omverdenen.

Høykom-distrikt

Gjennom programperioden 2005–2007 vil det fortsatt være områder med særskilt behov for stimulering av bredbåndsutviklingen. Ordningen skal derfor videreføres i 2006.

Tildeling av støtte skal foregå etter følgende hovedkriterier:

- Tilskudd kan tildeles kommuner og fylkekommuner innenfor virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene, sone A, B og C.

- Tilskudd tildeles prosjekter der bredbånd tas i bruk med sikte på å bidra til modernisering og innovasjon i offentlig sektor.
- Kommuner uten eller med begrenset bredbåndsnett prioriteres under ellers like forhold.
- Prosjekter hvor flere kommuner/virksomheter samarbeider om å etterspørre bredbånd vil bli prioritert.

Post 70 Tilskudd til elektronisk samhandling og forenkling av forretningsprosesser

Integrerte løsninger og elektronisk samhandling er stadig mer sentrale forutsetninger for effektiv oppgaveløsning både mellom virksomheter, mellom virksomheter og forbrukere, samt i offentlig sektor. Etterspørsel og tilrettelegging for standardisering og bruk av enhetlige løsninger er av stadig større betydning. Det nasjonale og internasjonale arbeidet med standardisering og forenkling av handelsprosedyrer bidrar til å legge forholdene til rette for innføring, anvendelse og høsting av gevinster fra elektroniske løsninger og samhandling i Norge.

Allmenn omtale

Stiftelsen NorStella har som oppgave å delta internasjonalt på vegne av offentlig sektor og privat næringsliv i de internasjonale organisasjoner som fremmer krav og anbefalinger om åpne standarder og forenkling av handelsprosesser, og å bidra til at disse blir brukt innen offentlig sektor og i næringslivet. NorStellas arbeidsoppgaver er knyttet til så vel elektronisk samhandling som forenkling av handelsprosedyrer.

Det siste har stor betydning for den eksportrettede del av norsk næringsliv, og involverer bl.a. forenklinger i tollprosedyrer etc. Rent teknologisk benytter man seg av samme konsept i form av åpne standarder. NorStella har i de senere år – i samsvar med utviklingen internasjonalt – flyttet fokus over på standardisering av skjemaer for meldingsutveksling, basert på programmeringsspråket XML (Extensible Markup Language) og bruk av Web Services. Flere av elementene i dette konseptet er blitt lagt til grunn i en større europeisk sammenheng. Konseptet legges nå også til grunn for elektronisk samhandling i offentlig sektor. Det har videre fått en praktisk utbredelse i Norge innenfor transportnæringen (transportXML), og er i 2006 planlagt spredd internasjonalt. NorStella har et nært samarbeide med Moderniseringsdepartementet og andre departementer samt andre sentrale offentlige virksomheter som bl.a. Brønnøy-

sundregistrene om forenkling av innrapportering fra næringslivet.

Resultatrapport

NorStella har bidratt til nasjonalt engasjement og kompetansespredning ved bl.a.:

- Deltakelse i BIT-finansiert hovedprosjekt for elektronisk samhandling innen el- og IT-instal-lørbransjen.
- Gjennomføring av utredninger for Brønnøysundregistrene og Moderniseringsdepartementet om elektronisk samhandling i offentlig forvaltning, samt deltatt aktivt i utformingen av forprosjektrapport om samme tema.
- Deltakelse i NFR-finansiert forskningsprosjekt om «Den papirløse oljeplattform».
- Bidrag til etablering av prosjekt i regi av EAN-Norge om en autorisert oversettelse til norsk av United Nations Standard Products and Services Code (UNSPSC), FN's klassifiseringssystem som brukes ved kjøp av varer og tjenester.
- Deltakelse i svensk prosjekt om praktisk erfaring med implementering av standardiserte meldinger for elektronisk handel (ebXML).
- Å ta initiativ til og finansiere rapport om gevinster ved bruk av elektroniske markedsplasser.
- Aktiv deltakelse i arbeidet med å få flere private bransjer til å bruke åpne standarder som ledd i en bransjevis verdikjedeintegrasjon, som innen byggeindustrien, tekniske entreprenører og møbelindustrien.

Mål og strategier

Tilskuddet til NorStella skal benyttes til å sikre en fortsatt deltakelse i nasjonale og internasjonale fora relatert til stiftelsens ansvar som informasjonsformidler, og pådriver for bruk av standarder i næringslivet og offentlig sektor.

NorStella vil gjennom sine aktiviteter nøye følge utviklingen av standarder for Internett-baserte teknologier. NorStella skal fokusere på forenkling av handelsprosedyrer gjennom deltagelse i WTO, UN/ECE og Europro samt bidra til å spre og samordne kunnskap i Norge om standarder og trender fra det internasjonale standardiseringsarbeidet for elektronisk samhandling og -forretningsdrift.

Post 71 Tilskudd til Senter for informasjonssikring, kan overføres

Senter for informasjonssikring (SIS) ble etablert som et treårig prøveprosjekt 01.04.2002. Prosjekt-

perioden er forlenget til 31.12.2005 i påvente av en permanent organisering av nasjonal koordinering av varsling og rådgivning for informasjonssikkerhet. Prosjektets mål har vært å innhente erfaringer med nasjonal koordinering av arbeid med å møte trusler mot viktige IT-systemer, bl.a. hendelses rapportering, varsling, analyse og erfaringsutveksling. I prosjektperioden har senteret vært lokalisert til SINTEF i Trondheim med UNINETT som samarbeidspartner.

Senterets hovedoppgaver i prosjektperioden har vært å:

- Fremskaffe et helhetlig bilde av truslene mot norske IT-systemer.
- Formidle informasjon, kompetanse og kunnskap om trusler og motiltak.
- Samarbeide og utveksle erfaringer med tilsvarende organisasjoner i andre land.

Resultatrapport

Senter for informasjonssikring (SIS) utarbeider jevnlig en oppdatert trusselrapport, herunder en beskrivelse av trender og nye sårbarheter. SIS trusselbeskrivelse er basert på internasjonale kilder og egne kontaktnett. SIS har en egen web-tjeneste, www.norsis.no, hvor senteret foretar løpende dokumentasjon av de mest aktuelle trusler mot norske IT-systemer. Websidene tilføres også stadig flere fagartikler og veiledninger. SIS administrerer to varslingslister – en for varsling og en for informasjon. Varslingstjenesten har vært operativ siden våren 2004.

Mål og strategier

Regjeringen foreslår at SIS nå etableres på permanent basis i Gjøvik Kunnskapspark og Bluelight/NISlab ved Høgskolen i Gjøvik fra 01.01.2006. Det tas sikte på at SIS etableres med fire årsverk og et årlig driftsbudsjett på 6 mill. kroner. Senteret finansieres dels av Moderniseringsdepartementet og dels av næringslivsaktører. Etableringen av SIS er et ledd i å bedre sikkerheten og redusere sårbarheten for informasjons- og kommunikasjonsteknologi i samfunnet generelt. SIS skal sammen med nasjonal CERT (Computer Emergency Response Team) i Nasjonal sikkerhetsmyndighet inngå som en del i et helhetlig konsept for nasjonal koordinering av varsling og rådgivning for informasjonssikkerhet. SIS vil iht. dette konseptet få ansvar for kompetanseutvikling, informasjonsutveksling og rådgivning av forebyggende art. SIS målgruppe vil primært være små og mellomstore virksomheter i privat og offentlig sektor (inkl. kommuner).

Kap. 1509 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>		7 500	10 500
	Sum kap 1509		7 500	10 500

Budsjett**Post 70 Tilskudd, kan overføres****Allmenn omtale**

Moderniseringsdepartementet har ansvaret for å følge opp flere flerårige EU-programmer relatert til utvikling av informasjonssamfunnet og elektronisk forvaltning slik de blir innlemmet i EØS-avtalen med egne rettsgrunnlag. Fra EUs side er programmene et ledd i satsing for å stimulere innovasjon, vekst og nye jobber. EUs IT-strategier, eEurope 2002 og eEurope 2005, følges opp gjennom en ny plan, i2010, som EU-kommisjonen la fram i juni 2005. I denne planen settes fokus på ITs betydning for vekst, verdiskapning og sosial inkludering. Planen er et ledd i en fornyet satsing på Lisboa-strategien. De enkelte medlemsland følger opp planen gjennom nasjonale reformprogrammer. Norge deltar aktivt i dette arbeidet, både gjennom deltakelse i styringsgrupper og gjennom nasjonale eksperter i EU-kommisjonen. Regjeringens eNorge-plan er videre utviklet i tilknytning til de europeiske prosessene.

Bevilgningen skal dekke EU-programmene Modinis, eTEN og IDA bc samt tilskudd til andre IT-relaterte aktiviteter og samarbeidsområder knyttet til de ulike programmene. Bevilgningen nyttes også til deltakerkontingenter, utgifter til nasjonale eksperter og nasjonale oppfølgingsaktiviteter.

For Norges del handler deltakelse i disse programmene om å komme i inngrep med de utviklings- og moderniseringsprosesser som drives fra EUs side rettet mot elektronisk forvaltning og utnyttelse av IKT. De enkelte programmene i porteføljen blir konkretisert gjennom handlingsplaner og videre ned på utviklings- og gjennomføringsprosjekter. Prosjektporteføljen spenner bredt, og visse prosjekter kan derfor gripe inn i politikk-områder som forvaltes av andre departementer.

Resultatrapport 2004**Modinis**

I 2004 fokuserte Modinis-programmet på å utvikle beslutningsgrunnlag og erfaringsoverføring mellom landene innen rammen av IT-politikken.

Gjennom arbeidet med referansetesting i tilknytning til handlingsplanen eEurope 2005 er det gjennomført nasjonale undersøkelser om IT-utviklingen i Norge sammenliknet med landene i EU, bl.a. er det iverksatt felles årlige europeiske undersøkelser om bruk av IT i husholdninger og i næringsliv innen rammen av de nasjonale statistikkbyråene. Norge deltar i en overordnet styringsgruppe for implementering av eEurope-planen. Styringsgruppen fungerer som koordinator og pådriver for arbeidet innen eHelse, eGovernment, eTen og andre IT-relaterte programmer.

IDA

Det foregående IDA-program ble avsluttet i 2004. Norsk deltakelse har bidratt til at norske myndigheter på mange forvaltningsområder har kunnet delta i informasjonsutveksling på like linje med EUs medlemsland. Arbeidet har styrket oppmerksomheten omkring effektiv samhandling mellom forvaltningene i Europa og bl.a. ført til felles retningslinjer for IT-arkitektur, felles initiativ knyttet til åpne standarder og format for dokumentutveksling samt koordinert innsats for å vurdere mulighetene med åpen kildekode.

Gjennom IDA-programmet har Norge bl.a. kunnet delta i arbeidsgrupper under Kommisjonen og påvirke EUs utvikling av regelverk og prosedyrer som skal legge til rette for økt bruk av elektronisk handel i offentlige anskaffelser.

Målsetninger og strategi**Modinis**

EU-programmet for overvåking av handlingsprogrammet eEurope 2005; spredning av god praksis og bedring av nett- og informasjonssikkerheten (Modinis) ble formelt vedtatt i 2003. En viktig del av Lisboa-strategien er EUs handlingsplan for

informasjonssamfunnet, eEurope 2005, som nå blir videreført gjennom den nye handlingsplanen i2010. i2010 er et overordnet politisk rammeverk i forhold til EU-programmene eTen, eContent, handlingsplanen Safer Use of Internet og for eGovernment-aktiviteter. Hovedhensikten med Modinis-programmet er på den ene side å legge til rette for initiativ for oppfølging og realisering av målene i eEurope- og i2010-planen og på den annen side å overvåke utviklingen av informasjonssamfunnet innen rammen av ulike eEurope-initiativ i EU/EØS-landene. I tillegg har programmet et spesielt fokus på informasjonssikkerhet, bredbåndutvikling og utveksling av god praksis. Programdeltakelsen medfører også dekning av to nasjonale eksperter i Europakommisjonens generaldirektorat for Informasjonssamfunnet og dekning av oppfølgingsaktiviteter nasjonalt.

eTEN

eTen er et EU-program for perioden 2003–2006 innrettet mot praktisk realisering av målsetninger for eEurope og i2010, og har hovedvekt på utvikling av nye elektroniske tjenester for modernisering av offentlig sektor. En videreføring av programmet er under planlegging for perioden fram mot 2010. Norsk eTen-medlemskap ble fremmet i budsjettet for 2004, og drøftet i St.prp. nr. 39 (2003–2004) om Modinis-programmet. Av budsjett-tekniske årsaker vil Norge ikke delta formelt i programmet før i 2006.

Norsk deltakelse er basert på samfinansiering av kontingenten og andre programkostnader mellom Samferdselsdepartementet og Moderniseringsdepartementet. Det er likevel åpnet for at norske virksomheter kan delta i programmet i påvente av formelt medlemskap, gjennom at Moderniseringsdepartementet bistår med økonomisk støtte til godkjente prosjekter med norsk deltakelse som er godkjent av EU kommisjonen.

IDAbc

IDAbc skal fremme elektroniske tjenester mellom forvaltningene, næringsliv og borgere. Programmet er det tredje i rekken og skal løpe ut 2009. IDAbc ivaretar infrastruktur og standarder for

utveksling av informasjon innen offentlig forvaltning og med næringsliv og borgere. Programmet setter normer for samhandlingen innen EU/EØS og bidrar til fellesløsninger på flere sektorspesifikke områder, herunder forbedringer av det indre marked, utvikling innen Schengensamarbeidet, oppfølging av asylpolitikk og forbedringer på en rekke områder som skal bidra til trygghet og effektivitet innen helse, arbeidsmarked, miljø o.a.

EU legger vekt på at felles prinsipper, infrastruktur og tjenester opparbeidet gjennom IDAbc, skal legges til grunn ved informasjonsutveksling og samhandling også med tredjeland.

Norge har deltatt i tidligere IDA-programmer siden 1997 og bidratt til en rekke endringsprosesser som over tid berører de fleste samarbeidsområdene i EØS. Norsk deltakelse vil kreve samfinansiering fra flere departementer.

Gjennom arbeidsgruppene i programmet vil departementet fortsette den nære kontakten med tilrettelegging av regelverk og løsningsprinsipper for elektronisk handel og offentlige anskaffelser. Videre vil departementet delta i aktuelle arbeidsgrupper og utviklingsprosesser som også har sammenheng med prioriterte områder i eNorge 2009, herunder IT-arkitektur som skal legge til rette for digital samhandling i og med offentlig sektor, bruk av åpne IT-standarder og åpen kildekode, arbeid med informasjonssikkerhet og felles tiltak for sikker kommunikasjon mellom forvaltningene og EU sentralt.

ENISA

Det europeiske nettverks- og sikkerhetsbyrået (ENISA) ble formelt opprettet i mars 2004. ENISAs hensikt er å bedre EUs evne til å adressere og respondere på nettverks- og informasjonssikkerhetsproblemer. Byrået har en rådgivende funksjon og ingen beslutningsmyndighet. Mer konkret skal ENISA samle informasjon på området, følge utviklingen mht. standardisering, bidra til bevisstgjøring og fremme samarbeid mellom ulike aktører innenfor nettverks- og informasjonssikkerhet. Norge deltar i ENISAs Management Board med representanter fra Moderniseringsdepartementet og Samferdselsdepartementet.

Programkategori 01.10 Fylkesmannsembetene

Utgifter under programkategori 01.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510	1 269 233	1 026 592	1 030 581	0,4
	Sum kategori 01.10	1 269 233	1 026 592	1 030 581	0,4

Inntekter under programkategori 01.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
4510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510	261 355	13 749	14 189	3,2
	Sum kategori 01.10	261 355	13 749	14 189	3,2

Hovedmål for fylkesmannsembetene

Fylkesmannen skal iverksette statlig sektorpolitikk lokalt og regionalt – rettslig korrekt, helhetlig og samordnet.

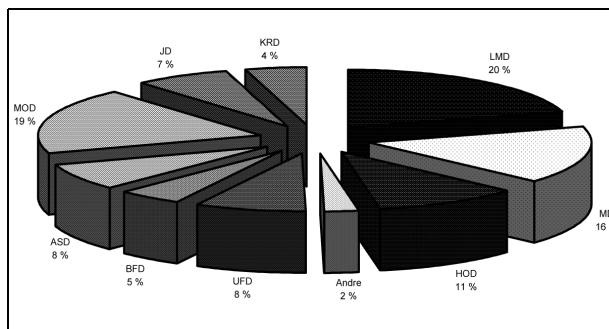
For å nå dette målet er Fylkesmannen tillagt myndighet på flere sentrale politikkområder som skal ses i sammenheng. Fylkesmannen har en særlig viktig funksjon i grenseflaten mellom statlig sektorpolitikk og kommunalt selvstyre, og mellom kommunene og borgerne.

Politikkområdene omfatter oppgaver fra til sammen 12 departementer. Fagområdene er nærmere omtalt i de respektive departementenes fagproposisjoner.

I arbeidet med å iverksette regjeringens politikk, skal Fylkesmannen ivareta flere funksjoner, og kan bruke et variert spekter av virkemidler.

- *Bindeledd mellom stat, kommune og borgerne.* Fylkesmannen skal formidle en helhetlig statlig politikk og forventninger til kommunene, på tvers av alle politikkområdene. I den sammenheng er Fylkesmannen bindeledd og samordner mellom staten og kommunene og skal også være megler mellom ulike statlige sektorer og kommuner og fylkeskommuner. I krisesituasjoner har Fylkesmannen en viktig rolle som koordinator og bindeledd mellom sentrale og lokale myndigheter.

- *Myndighetsutøvelses-, rettsikkerhets- og kontrollfunksjon.* Fylkesmannen er forvaltnings- og tilsynsmyndighet etter flere lover. Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunene og andre offentlige og private virksomheter, etterlever nasjonalt regelverk for tjenester, tiltak og andre funksjoner som er viktige for borgerne. Fylkesmannen er videre en viktig rettsikkerhetsinstans for borgerne i klagesaker hvor kommunene fatter rettslig bindende vedtak overfor borgerne.
- *Innovasjons og utviklingsvirksomhet.* Fylkesmannen skal medvirke til innovasjons- og utviklingstiltak i kommunene og ovenfor næringsliv og borgere. Dette omfatter også satsninger innen modernisering av offentlig forvaltning.

Figur 3.3 Årsverk fordelt etter departementsområde

Boks 3.1 Fylkesmannsembetene:

- Utfører oppgaver for 12 departementer og 6 direktorater/tilsyn.
- Har om lag 2330 tilsatte som utfører om lag 2160 årsverk.
- 8 av 18 fylkesmenn er kvinner, mens 34 pst. av øvrig ledelse i fylkesmannsembetene er kvinner.
- Fikk om lag 197 000 nye saker i 2004.
- Registrerte om lag 762 000 dokumenter i 2004.
- Har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på klagesaker etter sosialtjenesteloven på om lag 1 måned.
- Har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven på om lag 3 måneder.

Bindeledd mellom stat, kommune og borgerne

Fylkesmannen har hovedansvaret for å koordinere statlige sektorhensyn mot kommunene, og skal legge til rette for dialog og samarbeid mellom nivåene om gode løsninger. Fylkesmannen er derfor et viktig bindeledd mellom stat og kommune.

Fylkesmannen skal også samordne øvrig statlig virksomhet i fylket. Målet er brede regionale partnerskap, der næringsliv, ulike offentlige etater, kommuner, fylkeskommuner, sektormyndigheter og det sivile samfunn går sammen for å etablere utviklingsstrategier som alle deltakerne kan identifisere seg med og forplikte seg til.

Fylkesmannen har ansvar for å bidra med kunnskap om bruk av lover og å gi rettledning om generell saksbehandling slik at kvaliteten i saksbehandlingen sikres.

Fylkesmannen er en sentral informasjonskanal fra kommunene og borgerne tilbake til staten og de enkelte departementene. Det er Regjeringens mål at informasjonen fortsatt skal være av høy kvalitet, både i innhold og utforming. Informasjonsformidling er et prioritert virkemiddel innen flere sektorer. Interaktive tjenester innføres etter hvert som rammeverket for elektronisk forvaltning er på plass.

For å bedre beslutningsgrunnlaget internt i forvaltningen, styrke rettssikkerheten og utvikle brukerkontakten, skal embetene i større grad ta i bruk stedfestet informasjon (kart) og geografiske informasjonssystemer i sitt arbeid, jf St.meld. nr. 30 (2002–2003) Norge digitalt – et felles fundament for verdiskaping. Det forutsettes at Fylkesmannen og fylkeskartkontorene samarbeider, slik at kom-

muner og andre brukere opplever en enhetlig regional kartpolitikk.

Det er behov for økt samhandling mellom den kommunale helse- og sosialtjenesten og spesialisttjenestene og økt samarbeid på tvers av sektorer og fagområder.

Barn og unges oppvekst- og levevilkår har stor betydning for deres fysiske, psykiske og sosiale utvikling. Gjennom sitt samordningsansvar skal Fylkesmannen veilede og motivere kommunene til samarbeid mellom institusjoner og organisasjoner som arbeider for og med barn, unge og deres familier. Dette gjelder blant annet helsestasjoner, barnehager, skoler, barnevern og ulike frivillige organisasjoner.

Fylkesmannens oppgaver i tilknytning til kommune- og fylkesplanleggingen er sentrale virkemidler for formidling av statlig sektorpolitikk på viktige samfunnsområder, samtidig som Fylkesmannen også skal fremme statlig politikk i planleggingsarbeidet. Det er her viktig at Fylkesmannen bidrar med formidling av statlig arealpolitikk slik at de nasjonale målene for lokal og regional omstilling og utvikling på enkeltområder forenes med andre nasjonale mål. I forholdet til borgerne og næringslivet skal Fylkesmannen som klageinstans sikre at kommunale planvedtak prosessuelt og innholdsmessig er i samsvar med plan- og bygningslovgivningen og nasjonale interesser.

I krisesituasjoner skal Fylkesmannen følge opp berørte kommuner og regionale fagetater for å sikre koordinerte løsninger mellom aktørene. Om nødvendig må Fylkesmannen overta det regionale samordningsansvaret. Regional krisehåndtering innebærer å skape en felles forståelse av rolle- og oppgavefordelingen mellom fylkesmann, politimester, kommuner og fagmyndigheter på regionalt og lokalt nivå.

Myndighetsutøvelses-, rettssikkerhets- og kontrollfunksjonen

Som sektormyndighet skal Fylkesmannen fatte vedtak som førsteinstans, utføre klagehandling og lovlighetskontroll, samt føre tilsyn med at lover og forskrifter overholdes. Fylkesmannen skal gi råd og veiledning og svare på innkomne henvendelser.

Fylkesmannens tilsyn og behandling av rettighetsklager skal bidra til at borgernes rettigheter overfor kommunene blir sikret. I denne sammenhengen foretar Fylkesmannen en rettslig kontroll av borgernes krav i forhold til de lover og forskrifter som kommunene forvalter. Borgerne skal oppleve Fylkesmannen som en uhildet instans som vektlegger rettssikkerhet som grunnlag for sine vedtak.

Fylkesmannsembetene har redusert saksbehandlingstiden for klagesaker etter sosialtjenesteloven og plan- og bygningsloven. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er kommet ned i 3 måneder eller mindre i alle embeter. Rask behandling av klagesaker er viktig for rettsikkerheten og et prioritert område for Regjeringen. Fylkesmannen skal derfor fortsette arbeidet med å effektivisere saksbehandlingen.

Fylkesmannen har oppgaver som bidrar til å styrke rettssikkerheten gjennom at borgerne får nødvendig bistand i sin kontakt med kommuner, det offentlige tjeneste- og hjelpeapparatet og ved konflikter av ulik art.

Fylkesmannen har en omfattende og viktig oppgave i å føre tilsyn på ulike samfunnsområder som er viktige for borgernes velferd, helse, trygghet og for miljøtilstanden i fylket. Tilsynet utøves overfor kommunale, statlige og private virksomheter som yter tjenester, eller som behandler saker på sentrale lovområder. Helsetilsynet i fylket er tilsynsmyndighet etter helselovgivningen og er i den sammenheng direkte underlagt Statens helsetilsyn.

For å utøve tilsyn og kontroll med at virksomhetene følger lover og regler, benytter fylkesmennene seg av ulike metoder overfor ulike tilsynsobjekter og tjenesteområder. Det er et mål at fylkesmannen skal utvikle en størst mulig samordnet tilsynsvirksomhet og tilsynsmetodikk. Effektivt tilsynsarbeid skal stimuleres ytterligere gjennom kompetanseheving, erfaringsutveksling og koordinert tilsynsutøvelse. Hjemmelsgrunnlaget for Fylkesmannens tilsyn med kommuner på bakgrunn av NOU 2004:17 – Statlig tilsyn med kommunesektoren, skal vurderes.

Innovasjons- og utviklingsvirksomhet

Fylkesmannen skal stimulere til samarbeid og felles tiltak både innen næringsutvikling og i kommunesektoren gjennom nettverksbygging, prosjektleidelse, kompetanse og deltakelse, samt sørge for møtestedet. Fylkesmannen skal bruke sin kunnskap om lokale forhold for å legge til rette for tverrsektorielt samarbeid på nye områder og med nye parter. Fylkesmannen skal videreutvikle sin strategiske rolle innen landbrukspolitikken og utforme en regional landbrukspolitikk ved å samordne og følge opp nasjonale og regionale strategier innen næringsutvikling og miljøtiltak. Fylkesmannen skal gjennom sin rolle som kompetansesenter, styrke kommunene som landbrukspolitiske aktører.

Regjeringens satsing Innovasjon 2010 har bl.a. som mål å bidra til at statlige etater skal yte raske,

nære og åpne tjenester. Som et ledd i dette skal Fylkesmannen bistå i lokale møteplasser og utvikle dialogen mellom andre statlige aktører og næringslivet.

For å oppnå effektivisering og forenkling i saksbehandlingen i det offentlige skal elektronisk utveksling av dokumenter tas i bruk i større grad. En forutsetning for sikker elektronisk utveksling av informasjon og elektroniske tjenester, er at det innføres en elektronisk signatur (PKI). Bruk av PKI i fylkesmannsembetene vil ha betydning for spredning av PKI generelt fordi fylkesmannsembetene kommuniserer med alle kommuner, departementer, direktorat, tilsyn, næringsliv og publikum. Fylkesmannen skal derfor legge til rette for å motta elektronisk signatur med ulik standard, samt medvirke til at løsninger for PKI tas i bruk av andre offentlige instanser.

De neste tiårene vil Norge oppleve demografiske endringer med en gradvis aldrende befolkning. Fylkesmannen skal forberede kommunene på de økte oppgaver dette kan medføre på helse- og sosialtjenestenes område. Fylkesmannen skal i samråd med kommunene utvikle strategier for å møte disse utfordringene både gjennom forebyggende tiltak, effektivisering og ytterligere kapasitetsmessig utbygging. Samtidig skal fylkesmannen motvirke tilbaketrekning og diskriminering på grunn av alder ved å peke på de muligheter som ligger i å tilrettelegge for større brukerstyring og aktiv deltakelse fra morgendagens seniorbefolkning.

Fylkesmannen skal iverksette lokale samarbeidstiltak for å fremme Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsett funksjonsevne.

Fylkesmannen skal medvirke til at tjenester som er relevante i forbindelse med ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) samordnes. I tillegg til fylkesmannens informasjons-/veiledningsrolle i forhold til kommunene, vil rollen i forhold til NAV i stor grad være knyttet til sosialområdet.

Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten –og bedre skal det bli! (2004–2015) forutsetter medvirkning på statlig, regionalt og kommunalt nivå. Fylkesmannen vil bli pålagt oppgaver med å følge opp planen.

Regjeringen legger vekt på å forbedre barneverntjenestens evne og mulighet til å sette inn egnede hjelpe- og omsorgstiltak. Fylkesmannen skal gjennom sin kontakt med kommunene stimulere til nytenkning, organisasjons- og tiltaksutvikling samt bistå med råd i forbindelse med interkommunalt samarbeid.

Oppgaver på de enkelte politikkområdene

Modernisering av offentlig sektor

- Det er særlig viktig for embetene å følge opp kommuner som er registrert i Register for betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Fylkesmennene skal fortsatt sette krav til en plan for omstilling og kostnadsreduksjoner for de ROBEK-kommunene som skal motta skjønnsmidler på grunn av kommunens vanskelige økonomiske situasjonen.
- Fylkesmannen skal veilede kommunene i gjennomføringen av Handlingsplanen for universell utforming på alle relevante politikkområder. Regjeringen vil styrke miljøvernpolitikken i kommunene, jf Stortingsmelding nr. 21 (2004–2005). Regjeringen ser dette i sammenheng med moderniseringsarbeidet i kommunal sektor. Det legges opp til et femårig utviklingsprogram i samarbeid med Kommunenes Sentralforbund. Det forventes at Fylkesmannen bidrar i gjennomføringen av programmet ved faglig støtte og deltagelse i nettverkssamarbeid, veiledning og kompetanseutvikling.
- Fylkesmannen skal i 2006 fortsette arbeidet for en raskere og mer effektiv byggesaksprosess. Dette gjelder både for egen klagesaksbehandling og i forhold til kommunenes saksbehandling.

Velferd, helse og personlig tjenesteyting

- Fylkesmannen og Helsetilsynet i fylket skal i 2006 sammen gjennomføre tilsyn med habiliteringstjenester til barn. Tilsynet skal omfatte både kommunale habiliteringstjenester (helse- og sosial) og spesialisthelsetjenester.
- Helsetilsynet i fylket skal gjennomføre landsomfattende tilsyn med tverrfaglige, spesialiserte tjenester til rusmiddelmissbrukere.
- Helsetilsynet i fylket skal gjennomføre tilsyn med blodbanker.
- Fylkesmannen skal gjennomføre landsomfattende tilsyn med rettsikkerheten ved bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming. Fylkesmannens tilsyn med familievernets virksomhet skal utvikles og styrkes.
- Fylkesmennene skal delta i arbeidet med å utarbeide bedre saksbehandlingsrutiner på helse- og sosialtjenesteområdet. Arbeidet er et ledd i Statens helsetilsyns prosjekt «Enhetlig behandling av rettighetsklager på helse- og sosialområdet».

- Fylkesmannen skal videreføre samarbeidet med fylkeskommunen og Aetat for å styrke voksenopplæringen i helse- og sosialfag, og styrke rekrutteringen til disse fagene i videregående skole. Oppgaven er et ledd i rekrutteringsplanen for helse- og sosialpersonell som fortsetter ut 2006.
- Fylkesmannen skal følge opp samarbeidsavtalen mellom Regjeringen og KS om kvalitetsutvikling i pleie- og omsorgstjenestene lokalt og vil ha en viktig oppgave i å gjøre arbeidet med de nye kvalitetsindikatorerne for pleie- og omsorgstjenestene kjent i kommunene.
- IPLOS er systematisert standardinformasjon basert på individopplysninger om søkere og mottakere av kommunale sosial- og helsetjenester. Fylkesmannen skal rette særlig oppmerksomhet mot kommuner som er kommet kort i innføring av IPLOS. Målet er at alle kommunene i 2006 skal ha innført IPLOS.
- Fylkesmannen skal ha løpende oversikt over gjennomføringen av Handlingsplan for eldreomsorgen og overvåke den til den er avsluttet i 2007.
- Fylkesmannen skal bidra med en kompetent veiledningsfunksjon innenfor pleie- og omsorgstjenestene og sørge for at framtidens omsorgstjenester blir satt på dagsorden i kommunene i 2006.
- Fylkesmannens oppfølging av Opptappingsplanen for psykisk helse skal være prioritert ut planperioden (2008). Individuell oppfølging av kommunene i fylket anses særlig viktig. Oppgaver i tilknytning til Regjeringens strategiplan for barn og unges helse og Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer inngår her.
- Fylkesmannen har fått viktige oppgaver på folkehelsefeltet med grunnlag i Folkehelsemeldingen. Fylkesmannen skal særlig fokusere på faglig rådgivning og veiledning i det regionale og lokale folkehelsearbeid, og aktiv deltagelse i Partnerskap for folkehelse.
- Fylkesmannen har et ansvar innenfor det sosialfaglige området, herunder kompetanseutvikling i sosialtjenesten og Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer og oppfølging av tiltaksplan for fattigdom.
- Fylkesmannen oppfordres spesielt til å bistå kommuner med særlig behov for å styrke kapasiteten på opplæring innen rusfeltet.

Oppvekst, familie, utdanning og kjønnslikestilling

- Fylkesmannen skal gjennom råd, veiledning og nødvendig informasjon om økonomiske og juri-

diske rammebetingelser og ytelser, bistå kommunene i utbygging av barnehagetilbudene. Det tas sikte på full barnehagedekning i løpet av 2006. Kunnskapsoverføring, erfaringsutveksling og god planlegging bør inngå i Fylkesmannens samarbeid med kommunene for å sikre likeverdige og gode barnehagetilbud i hele landet. Utviklingen av barnehagetilbudet bør kobles med øvrige tiltak innenfor nyskaping i servicenæringen og Fylkesmannen bør sikre at dette legges som viktig premiss i kommunenes planer.

- Fylkesmannen skal bidra til implementering av ny barnehagelov og rammeplan for barnehagene. Endringene medfører at Fylkesmannen får kompetanse til å føre tilsyn med at kommunene utfører de oppgaver de er pålagt som barnehagemyndighet. Tilsynet skal være dialogbasert og støttende.
- På utdanningsområdet skal tilsyn utgjøre hovedtyngden av fylkesmannens oppgaveportefølje. Fylkesmannen skal rette særlig oppmerksomhet mot skoler og skoleeiere der det er grunn til å tro at elevenes rettigheter ikke er oppfylt.
- Det skal gjennomføres nasjonalt tilsyn med felles metodikk (systemrevisjon) på utvalgte områder innenfor utdanningssektoren.
- Innenfor grunnopplæringen skal Fylkesmannen følge opp reformen Kunnskapsløftet, særlig i forhold til gjennomføring av nasjonale prøver, kompetanseutvikling for lærere og arbeid tilknyttet nye læreplaner.
- Fylkesmannen skal oppfylle kravene i lovverket om antall individrettede og systemrettede tilsyn i offentlige og private barnevernsinstitusjoner.
- Fylkesmannen skal fortsette arbeidet med kompetanseutvikling i systemrevisjon. Det er viktig at barn og unges rettssikkerhet ivaretas i henhold til regelverket og at fylkesmennene prioriterer samtaler med, kontroll og oppfølging av barn og unge. I 2006 vil både revisjonslederopplæring og tilsynsforumet bli videreført.
- Fylkesmannen skal gjennomføre landsomfattende tilsyn med utvalgte områder på barnevernfeltet.
- Fylkesmannen skal bistå i gjennomføringen av regionale opplærings- og informasjonsmøter med kommunene i forbindelse med innføringen av nye veiledere og rutinehåndbøker for den kommunale barneverntjenesten. Fylkesmennene skal også holde nødvendig oversikt over utviklingen i barneverntjenesten i kommunene, og påse at feil og mangler blir rettet opp.
- Fylkesmannen skal bidra til å nå nasjonale mål om økt fysisk aktivitet, særlig blant barn og

unge, gjennom økt fokus på friluftsliv som helsepolitisk og utdanningspolitisk virkemiddel.

- Innenfor området familierett har Fylkesmannen saksbehandlings- og informasjonsoppgaver etter ekteskapsloven og barneloven og skal følge opp at meklingsordningen fungerer tilfredsstillende og føre tilsyn med familievernkontorene.
- Likestillingsloven pålegger offentlige myndigheter å arbeide for å fremme kjønnslikestilling. Fylkesmannen skal arbeide aktivt for å fremme likestilling internt i egen organisasjon samt å påvirke kommunene til det samme på samtlige politikkområder.
- Fylkesmannen skal bidra til implementering av den nye ordningen i Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven). Loven gir voksne innvandrere rett og plikt til opplæring i norsk. Fylkesmannen skal informere kommunene om lov og tilskuddsordning, samt behandle klagesaker over kommunale vedtak.

Arealdisponering og byggesaker

- Fylkesmannen skal medvirke til at kommunene følger opp arealpolitiske mål gitt i St.meld. nr 21 (2004–2005) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Det skal legges til rette for verdiskapning, næringsutvikling, gode boliger og bomiljøer, og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet. Arbeidet skal samtidig fremme folkehelse og samfunnssikkerhet og sikre vern av verdifulle natur- og kulturmiljøer, jordbruksareal, landskap og viktige kvaliteter i omgivelsene.
- Fylkesmannen skal følge opp Regjeringens mål om en mer aktiv strandsonopolitikk ved å føre en streng praksis ved behandling av plansaker og dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen. Regjeringen vil etablere kystsone-nettverk i hele landet, og Fylkesmannen vil ha en sentral rolle i dette arbeidet.
- Fylkesmannen skal bidra til en langsiktig og helhetlig planlegging av fritidsbebyggelse basert på at hovedprinsippene for utbygging av fritidsboliger bør avklares gjennom kommunale og regionale planprosesser.
- Fylkesmannen skal ivareta og formidle nasjonale mål for bygningspolitikken herunder øke kvaliteten i byggverk med hensyn til estetikk, helse, miljø, tilgjengelighet, bruk og sikkerhet. Arbeidet skal være basert på prinsippene i universell utforming.
- Fylkesmennene skal arbeide for at vassdragene sikres gjennom en arealpolitikk som ivaretar

vassdragslandskap, vassdragsbelter og vannressurser.

- Fylkesmannen skal bidra til å oppfylle nasjonale mål for vindkraftutbygging og legge til rette for at avklaring av egnede arealer for vindkraft behandles i kommunal og regional planlegging.
- Fylkesmannen skal bidra i arbeidet med å sikre villreinens leveområder gjennom regionale planer og etablering av europeiske og nasjonale villreinområder. Fylkesmannen skal også sikre reindriftens interesser i plansammenheng og i enkeltsaker.
- Fylkesmennene må påse at utvikling og planlegging i by- og tettstedsområder gir grunnlag for langsiktig ressursforvaltning, verdiskaping og et godt fysisk miljø.
- Fylkesmannen skal gjennom kommunedialog og planbehandling arbeide for å nå de nasjonale målene om å halvere den årlige omdisponeringen av viktige jordressurser og ivareta spesielt verdifulle kulturlandskap, innen 2010.
- Fylkesmannen skal bidra til at bevaring av viktige landbruksområder settes på den politiske dagsorden i kommunene, og skal støtte og veilede kommunene i arbeidet med å registrere og prioritere viktige områder for jordbruk og kulturlandskap.
- Fylkesmannen skal veilede kommunene om endringene i landbruksbegrepet i plan- og bygningsloven og hvordan loven kan brukes for tilrettelegging av landbrukstilknyttet næringsvirksomhet.
- Fylkesmannen skal påse at samfunnssikkerhet trekkes inn i arealplanleggingen for å bidra til å sikre liv, helse, miljø, kritiske samfunnsfunksjoner og materielle verdier mot ekstraordinære hendelser. Tiltak for å redusere sannsynligheten for negative konsekvenser av ekstremhendelser som storm, ras og flom er god arealplanlegging.

Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

- Fylkesmannen skal gjennom sitt arbeid med regionale næringsstrategier og miljøprogram målrette næringsutviklingsarbeidet og miljøarbeidet i fylket.
- Stortinget har bedt Regjeringen om å utvikle nasjonale strategier for økt avvirkning i skogbruket. Fylkesmannen skal bidra i dette arbeidet.
- Fylkesmannen skal bidra til økt samordning av landbrukspolitiske og miljøpolitiske virkemidler på regionalt nivå i områder hvor det kan oppstå konflikt mellom beiteinteresser og vern av

rovvilt. Fylkesmannen må sikre en god oppfølging av rovviltneemdene. I områder der det utøves reindrift, skal Fylkesmannen sikre at også reindriftens interesser blir vurdert og ivaretatt i dette arbeidet.

- Fylkesmannen skal bidra i implementeringen av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.
- Fylkesmannen skal bl.a. delta i landsomfattende aksjoner, og følge opp industrivirksomheter innen sitt myndighetsområde. Dette inngår som et ledd i Regjeringens styrking av tilsynet med prioriterte helse- og miljøfarlige kjemikalier og farlig avfall.
- Fylkesmannen skal være regionalt ansvarlig myndighet for gjennomføringen av EUs rammedirektiv for vann, herunder blant annet videreføre karakteriseringen av vannforekomstene og påbegynne arbeidet med tiltaksprogram og forvaltningsplan for vannregionen. De Fylkesmenn som blir utpekt som vannregionmyndighet, skal opprette og lede et representativt sammensatt vannregionutvalg knyttet til dette arbeidet.
- Fylkesmannen skal følge opp og iverksette utarbeidede tiltaksplaner for forurensede sedimenter, og videreføre grunnforurensingsarbeidet, herunder også i forhold til nedlagte avfallsdeponier. Dette er et ledd i Regjeringens styrking av arbeid med å sikre at forurensede sedimenter ikke forårsaker alvorlige forurensingsproblemer.
- Fylkesmannen skal opprettholde tempoet i verneplanarbeidet, videreføre arbeidet med utvidet skogvern, utarbeide forvaltningsplaner for de mest brukte nasjonalparkene og bidra i arbeidet med styrket kartlegging og overvåking. Dette er et viktig ledd i Regjeringens satsning for å stanse tap av biologisk mangfold innen 2010, jf. St.meld. nr. 21 (2004–2005).

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Fylkesmannen skal bidra til å følge opp Regjeringens mål for perioden 2004–2008, jf. St.meld. nr. 39 (2003–2004) Samfunnssikkerhet og sivilt-militært samarbeid
- Fylkesmannen skal i den forbindelse holde oversikt over de viktigste samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige utfordringene i fylket. Oversikten skal knyttes til særskilte risikoområder, aktuelle risikovirksomheter, klimaforhold og samfunnskritiske funksjoner. Fylkesmannen skal videre bidra til at det blir gjennomført nødvendige tiltak som kan sikre disse mot ekstraordinære påkjenninger i fred, mot terror og sabotasje, og sikkerhetspolitiske kriser og krig.

- Fylkesmannen skal være veileder og pådriver for at kommunene arbeider målrettet og systematisk med forebyggende samfunnssikkerhet og beredskap. Fylkesmannen skal differensiere mellom kommunene for å sikre oppfølging av befolkningstette kommuner, og kommuner hvor det er identifisert særskilt risiko.
- Fylkesmannen skal fokusere på tiltak som reduserer konsekvenser av ekstremhendelser som storm, ras og flom. I tillegg skal Fylkesmannen være spesielt oppmerksom på behovet for sikring av kritisk infrastruktur og drikkevann. Disse tiltakene er sentrale ledd i Fylkesmannens innsats i det forebyggende samfunnssikkerhetsarbeid i arealplanleggingen.
- Fylkesmannen skal ha et fokus på informasjonsberedskap og legge til rette for det sivil-militære samarbeidet i fylket.
- Fylkesmannen skal arbeide for å styrke varslings- og rapporteringsrutiner på samordningskanal. Fylkesmannen skal være forberedt til å ivareta det regionale samordningsansvaret og koordinere en eventuell hendelse.

Rapport 2004

Arbeids- og sosialdepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Drevet veiledning og informasjonsvirksomhet overfor sosialtjenesten.
- Bidratt i arbeidet med Tiltaksplan mot fattigdom, Handlingsplan mot rusmiddelproblemer og nedbygging av funksjonshemmede barrierer.
- Bidratt til samordning mellom Aetat, trygd og kommunesektoren på fylkesnivå.
- Det vises for øvrig til rapportering vedrørende tilsyn, klagesaksbehandling mv. vedrørende lov om sosiale tjenester under Helse- og omsorgsdepartementet.

Barne- og familiedepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Særlig prioritert arbeidet med å forbedre, tilrettelegge og informere kommunene om elementene i barnehagereformen. Flere av tiltakene, bl.a. forskriften om maksimalpris på foreldrebetalingen og forskriften om likeverdig behandling av offentlige og private barnehager, ble innført i løpet av svært kort tid.
- Gjennomført en markert forbedring mht. tilsyn på barnevernområdet både når det gjelder måloppnåelse og kvalitet i tilsynsarbeidet. I det individrettede tilsynet i institusjonene er

måloppnåelsen 100 pst. i nesten alle fylker. Fylkene har også fulgt godt opp systemrevisjon i institusjonene som er en ny bestemmelse i barnevernloven som ble innført fra 1. januar 2004. Når det gjelder tilsynet med kommunene og det landsomfattende tilsynet i 2004, har embetene i hovedsak fulgt dette opp.

- Avgitt rapporter over situasjonen mht. likestilling internt i virksomheten. Få embeter har imidlertid beskrevet hvorledes de ivaretar likestillingsarbeidet eksternt. Det er viktig at fylkesmennene også i sterkere grad arbeider med utfordringer for å fremme likestilling på de ulike samfunnsområder, herunder tiltak for å støtte kommunene i arbeidet.

Helse- og omsorgsdepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Gjennomført 109 systemrevisjoner med kommunale sosiale tjenester hvorav 24 i samarbeid med Helsetilsynet i fylket. I tillegg er det gjennomført 147 stedlige tilsyn med rettsikkerheten ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming og 25 tilsyn med rusinstitusjoner.
- Fylkesmennene gjennomførte det første landsomfattende tilsynet med kommunale sosialtjenester i 2004. Temaet var sosialtjenester til rusmiddelmissbrukere.
- Behandlet til sammen 7200 klagesaker etter sosialtjenesteloven. I alt 2238 av disse hadde en saksbehandlingstid som var lengre enn tre måneder.
- Helsetilsynet i fylket gjennomførte 202 systemrevisjoner, hvorav 44 i spesialisthelsetjenesten. I tillegg har Helsetilsynet i fylket avsluttet 1675 klage- og tilsynssaker.
- Drevet veiledning og informasjonsvirksomhet overfor helsetjenesten, sosialtjenesten og pleie- og omsorgstjenesten.
- Bidratt til at måltallene for utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger som er satt i handlingsplanen for eldreomsorgen, er nådd.
- Bidratt i arbeidet med Opptrappingsplan for psykisk helse. Kommunene har gjennomgående fått til mye, men det er til dels betydelige variasjoner kommunene imellom. Det er eksempler på at midlene ikke nyttes i tråd med hensikten. Arbeidet med implementering av individuelle planer henger fortsatt etter. Det er derfor behov for fortsatt intensivering av fylkesmennenes arbeid på dette området.
- Bidratt til gjennomføringen av tiltakene i Rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell 2003–2006. Årsrapportene viser at med nåvæ-

rende aktivitetsnivå vil en ikke nå målsettingen om å redusere andelen ufaglærte i tjenesten fra 23 pst. til 10 pst. i 2006.

- Veiledet enkeltkommuner. Prioriterte temaer har vært tilsyn, kontroll og statistikk.
- Bidratt til oppfølging av forebyggende arbeid innen ernæring og fysisk aktivitet under Nasjonal kreftplan.

Justisdepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Samarbeidet med regionale og lokale myndigheter for å utarbeide oversikt over de viktigste samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige utfordringene i fylket knyttet til særskilte risiko-områder, aktuelle risikovirkosomheter og samfunnskritiske funksjoner.
- Arbeidet med forebyggende samfunnssikkerhet gjennom informasjon og dialog. Sett til at forebyggende samfunnssikkerhet ivaretas i konsekvensutredninger og i kommunal arealplanlegging.
- Ivaretatt samordningsansvaret innen regional krisehåndtering gjennom oppdatering av beredskapsplaner, øvelser i egen kriseorganisasjon og møter i fylkesberedskapsrådene og atomberedskapsutvalgene.
- Gjennomført øvelser med kriseledelsen i 120 kommuner, som tilfredsstiller kravet om øvelser i ¼ av kommunene.
- Gjennomført tilsyn med samfunnssikkerhet og beredskap i 106 kommuner som tilfredsstiller kravet om tilsyn i ¼ av kommunene.
- Avviklet rasjoneringsordningen for matvarerassjoner i kommunene.

Kommunal- og regionaldepartementet:

Fylkesmennene har i 2004:

- Arbeidet for at statlig forvaltning fungerer mest mulig samordnet i forhold til sin dialog med kommunene. Det er imidlertid store variasjoner mht. til hvordan embetene arbeider i forhold til samordning, og embetene kan i varierende grad vise til konkrete opplegg for samordning.
- Bistått kommunene i økonomiforvaltning. Fylkesmennene kontrollerte og godkjente budsjett og låneopptak for kommuner som er ført opp i Register for betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Embetene fulgte også opp arbeidet med forpliktende plan for omstilling og kostnadsreduksjoner overfor ROBEK-kommunene. Andre halvår 2004 var det registrert 119 kommuner i ROBEK.

- Bistått kommunene i omstillings- og moderniseringsarbeid på, grunnlag av særskilte midler fra KRD.
- Godkjent til sammen 200 kommunale garantier av de 208 som det ble fattet vedtak om.
- Utført lovlighetskontroll av kommunale vedtak. I 2003 til sammen 97 saker behandlet, mens 92 saker ble behandlet i 2004. 23 kommunale vedtak ble kjent ugyldige i 2004.
- Behandlet i underkant av 3500 klagesaker etter byggesaksdelen i plan- og bygningsloven.

Landbruks- og matdepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Arbeidet for å ivareta de nasjonale målene i landbrukspolitikken og vært ansvarlig for gjennomføringen av den nasjonale landbrukspolitikken på regionalt nivå.
- Vært utviklings- og kompetanseorgan på landbruksområdet generelt og videreutviklet kompetansesenterfunksjonen overfor kommunene.
- Styrket dialogen med rådmenn og ordførere for å bidra til at landbrukspolitikken i større grad settes på den politiske dagsorden i kommunene.
- Utarbeidet regionale strategier for landbruksbasert næringsutvikling og regionale miljøprogram. Innovasjon Norge, fylkeskommunene, kommunene og næringsorganisasjonene har deltatt i arbeidet. Prosessene har skapt engasjement og aktivitet.
- Stimulert til samarbeid og fellestiltak, innovasjon og verdiskapning gjennom nasjonale satsinger som Verdiskapningsprogrammet for matproduksjon, Verdiskapningsprogrammet for bruk og foredling av trevirke (Treprogrammet), satsing på bioenergi, utmark og reiseliv mv. Fylkesmennene har også vært aktive i prosjekter som Inn på tunet (tidligere grønn omsorg).
- Samarbeidet med fylkeskommuner, kommuner og annen statlig forvaltning i forbindelse med utviklingsprosjekter, fylkesplaner, kommuneplaner, landbruksplaner og strategiske næringsplaner.
- Arbeidet for å hindre at kulturlandskap gror igjen og at dyrket jord bygges ned, bl.a. gjennom dialog med kommunene, deltakelse i planprosesser og gjennom innspill vedrørende bruk av økonomiske og juridiske virkemidler.
- Hatt det regionale ansvaret for forvaltning og kontroll av de direkte tilskuddene i jord- og skogbruket. Ordningene er en del av det totale virkemiddelapparatet.

Miljøverndepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Ivaretatt arbeidet med utvidet skogvern og gjennomføring av verneplaner i henhold til sentralt fastsatte framdriftsplaner, og ivaretatt arbeidet med forvaltning av verneområdene.
- Ivaretatt arbeidet med rovviltforvaltningen.
- Bidratt i bekjempelsen av lakseparasitten Gyrodactylus salaris i de berørte fylker.
- Formidlet og ivaretatt nasjonal politikk og bidratt til samordning av statlige interesser i behandling av kommunale planer.
- Ivaretatt arbeidet med kartlegging av biologisk mangfold i kommunene.
- Ivaretatt rollen som forurensningsmyndighet overfor både næringslivet og kommunale virksomheter. Det har skjedd en økning i tilsynsaktiviteten, og fylkesmannen har bl.a. deltatt i tre landsdekkende og to regionale kontrollaksjoner. Aksjonene avdekket stort behov for oppfølging og ytterligere tilsyn, særlig innen miljøgifter og farlig avfall.
- Gitt pålegg om opprydding og/eller undersøkelser for å gjennomføre arbeidet med å nå de nasjonale målene for forurenset grunn.

- Videreført arbeidet med tiltaksplaner for forurensete sedimenter med sikte på ferdigstillelse i løpet av 2005.
- Vurdert dokumentasjon av om deponier oppfyller krav til avfallsforskriften.
- Arbeidet med innhenting, presentasjon og formidling av miljøets tilstand og utvikling.
- Deltatt i internasjonalt samarbeid for de berørte fylkene, særlig i Nordkalottområdet.

Utdannings- og forskningsdepartementet

Fylkesmennene har i 2004:

- Gitt informasjon og veiledning til lokale skoleeiere, elever, foreldre og befolkningen generelt.
- Ført tilsyn og kontroll med at lover og annet regelverk blir fulgt, samt utført klagebehandling.
- Fulgt opp reformen Kunnskapsløftet, særlig i forbindelse med gjennomføring av nasjonale prøver, kompetanseutvikling og arbeidet med nye læreplaner.
- Bidratt til oppfølging av nasjonale strategiplaner.
- Utført løpende oppgaver knyttet til eksamen og tilskuddsforvaltning.

Kap. 1510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	1 041 542	1 012 810	1 016 358
21	Spesielle driftsutgifter	227 691	13 782	14 223
	Sum kap 1510	1 269 233	1 026 592	1 030 581

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kap. 1510 skal dekke ordinære lønns- og driftsutgifter for fylkesmannsembetene. Det er foretatt en teknisk justering på kap. 1510 post 01 knyttet opp mot oppdragsinntekter på kap. 4510. Bevilgningen er overført til kap. 1510 post 21.

I forbindelse med samlokaliseringen av fylkesmannen i Telemark ble det foretatt et makeskifte med Jordskifteretten i Telemark. Makeskiftet medførte økte husleiekostnader for Jordskifteretten i Telemark. Det foreslås derfor å rammeoverføre 160 000 kroner fra kap. 1510 post 01 til kap. 413 Jordskifterettene.

I forbindelse med endringer i rettshjelploven (Lov om fri rettshjelp av 13. juni 1980) foreslås det å rammeoverføre 1,4 mill. kroner fra kap. 1510 post 01 til kap. 410 post 01 Tingrettene og lagmannsrettene.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Fylkesmannen pålegges å gjennomføre oppgaver av andre departementer i løpet av budsjettåret. Det dreier seg dels om handlingsplaner og dels om prosjekter. Staten får overført midler til innledning av disse utgiftene fra andre departementers budsjetter via kap. 4510 post 01 inntekter ved oppdrag og post 02 ymse inntekter.

Kap. 4510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Inntekter ved oppdrag	30 200	2 112	2 180
02	Ymse inntekter	196 326	11 637	12 009
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	2 764		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	11 288		
17	Refusjon lærlinger	191		
18	Refusjon sykepenger	20 586		
	Sum kap 4510	261 355	13 749	14 189

Post 01 Inntekter ved oppdrag

Det vises til omtale under kap. 1510 post 21.

Post 02 Ymse inntekter

Det vises til omtale under kap. 1510 post 21.

Programkategori 01.20 Fellestjenester

Utgifter under programkategori 01.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1520	Statskonsult	125 005	8 000	9 000	12,5
1522	Departementenes servicesenter, jf. kap. 4522	387 408	302 491	380 504	25,8
	Sum kategori 01.20	512 413	310 491	389 504	25,4

Inntekter under programkategori 01.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
4522	Departementenes servicesenter, jf. kap. 1522	113 573	18 584	117 595	532,8
	Sum kategori 01.20	113 573	18 584	117 595	532,8

Kap. 1520 Statskonsult

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Tilskudd til restrukturering	8 000	8 000	9 000
71	Tilskudd til pensjon	7 505		
96	Innskudd egenkapital Statskonsult AS	109 500		
	Sum kap 1520	125 005	8 000	9 000

Allmenn omtale

Statskonsult ble ved vedtak i Stortinget 11.12.2003 omdannet til et heleid statlig aksjeselskap med virkning fra 01.01.2004. Det tidligere Statskonsults eiendeler, rettigheter og forpliktelser ble overført som helhet til Statskonsult AS som statens tingsinnskudd, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004) og Innst.S. nr. 2 (2003–2004). Stortinget vedtok også å videre-

føre rettigheter til fortrinnsrett og ventelønn for de ansatte i Statskonsult ved overføringstidspunktet i en periode på tre år, jf. Ot.prp. nr. 5 (2003–2004) og Innst.O. nr. 43 (2003–2004).

Statskonsult leverer rådgivning, bistand, evaluering og gjennomføring rettet mot offentlig sektors omstilling og skal være en ledende leverandør til statsforvaltningen av tjenester som understøtter fornyelse av staten.

Budsjett**Post 70 Tilskudd til restrukturering**

Regjeringen legger stor vekt på at selskapet utvikler en sunn økonomisk og bemanningsmessig basis, slik at det blir i stand til å tilpasse seg markedsmessige rammevilkår, og at det gis betingelser på linje med konkurrerende selskaper. Regjeringen forutsetter at omstruktureringen av selskapet skal være gjennomført innen 2006. Det er lagt til grunn et tilskudd på inntil 25 mill. kroner, eksklusiv ventelønn, til dekning av restruktureringskostnader i perioden 2004–2006, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004). For 2006 foreslås det bevilget de resterende 9 mill. kroner.

Dette er øremerkede midler, bl.a. til avgangsstimulerende tiltak som for eksempel sluttpakker. Regjeringen forutsetter at tiltakene skjer i selskaps regi.

Rapport

Statskonsult AS har i henhold til forutsetningene ved omdanning til aksjeselskap arbeidet med å omstrukturere virksomheten. En viktig forutsetning ved etableringstidspunktet var at selskapet skulle gå med overskudd senest fra og med 2007. I 2004 ble inntektene i selskapet på 63,1 mill. kroner, og resultatet ble et underskudd på 36,1 mill. kroner. Resultatet er bedre enn forutsetningene i planen for etablering av selskapet. Det er i 2004 gjennomført en betydelig restrukturering av selskapet. I løpet av året ble selskapet nedbemannet med 57 årsverk, fra 147 til 90 årsverk. Omstruktureringen knyttet til selve omdanningen til aksjeselskap vil i tråd med planen ferdigstilles innen utgangen av 2006.

Kap. 1522 Departementenes servicesenter, jf. kap. 4522

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	294 754	194 681	297 016
21	Spesielle driftsutgifter	23 139	37 626	7 500
22	Fellesutgifter for R-kvartalet	47 264	53 899	62 605
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 941	16 285	13 383
50	Viderefakturering av fellestjenester	1 311		
	Sum kap 1522	387 408	302 491	380 504

Allmenn omtale

Statens forvaltningstjeneste skal fra 01.01.2006 få overført ansvaret for en del administrative fellestjenester for flertallet av departementene. Hensikten med omleggingen er å styrke kvalitet og brukerservice på tjenestene, bl.a. økt tilgjengelighet og sikkerhet på IKT-området.

Samlingen av flere administrative tjenester i Departementenes servicesenter skaper incentiver for fortsatt kvalitets- og effektivitetsforbedringer, samt styrket brukerinnflytelse. Det legges blant annet opp til jevnlig benchmarking på de ulike tjenesteområder, noe som vil gi grunnlag for videreutvikling av tjenesteavtaler på konkrete områder.

På bakgrunn av nye og utvidede funksjoner for dagens Statens forvaltningstjeneste, endres navnet til Departementenes servicesenter og opprettes som et ordinært, bruttobudsjettert forvaltningsor-

gan. Departementenes administrative støttefunksjoner skal i størst mulig grad samles i Departementenes servicesenter. Dette vil gjøre det mulig å overføre ressurser fra administrasjon til tjenesteyting. Opprettelsen av Departementenes servicesenter er et godt eksempel på modernisering i offentlig sektor.

Tjenestene leveres av markedet eller ved egenproduksjon. Departementenes brukermedvirkning skal ivaretas ved at det etableres et rådgivende brukerråd med deltakelse fra departementene.

Ved etableringen av Departementenes servicesenter skal berørte departementers tjenester innenfor IKT og lønn og regnskap samles. Totalt vil Departementenes servicesenter få overført ca. 50 årsverk fra departementene i forbindelse med overføring av IKT- og lønns- og regnskapsmedarbeidere.

Innfasingen vil skje over en periode på tre år fra 2006–2008. Det vil påløpe etableringskostnader i størrelsesorden 50 mill. kroner som fordeles over tre år. 18 mill. kroner dekkes av departementene via økning av brukerbetalingen og resterende andel blir dekket innenfor Moderniseringsdepartementets og Departementenes servicesenter sine rammer. Samling av tjenestene vil gi en gradvis reduksjon i årlige driftskostnader, beregnet til over 20 mill. kroner når omleggingen har full effekt i 2010.

Det legges til grunn en abonnementsordning med brukerbetaling for tjenester som overføres innen IKT og lønn- og regnskap. Prisene i abonnementsordningen fastsettes på basis av gjennomførte aktivitetsbaserte kostnadsanalyser. Dette prinsippet innebærer at budsjettmidlene i hovedsak forblir i departementene.

Departementenes servicesenter dekker følgende hovedoppgaver:

- Ivareta Statsministerens kontor og departementenes tekniske og fysiske sikring i form av adgangskontroll og vakt- og resepsjonstjeneste, samt informasjons- og kommunikasjonsteknologisk sikkerhet.
- Ivareta Regjeringskvartalets sentralbord og basis infrastruktur for datanettverk og telefoni.
- Ha ansvar for Odin og Depweb – departementenes ekstrasnett.
- Gi produksjonsbistand til, stå for utsendelse av og være lager for departementenes publikasjoner.
- Forvalte og gi bistand til felles design på departementenes publikasjoner.
- Yte tjenester til departementsfellesskapet innenfor lønn og regnskap og IKT.
- Yte andre administrative støttetjenester som intern postfordeling og renhold i regjeringskvartalet, samt kopieringstjenester, bedriftshelsetjeneste og innkjøpsbistand.

Rapport

- Statens forvaltningstjeneste har fortsatt arbeidet med å utfase ytre etater som kunder. Arbeidet har i hovedsak gått som planlagt, men er ikke sluttført i sin helhet.
- Statens forvaltningstjeneste har etablert et tjenestetilbud av frivillige tjenester for departementsfellesskapet og Statsministerens kontor, basert på konkurransemessige vilkår. Frivillige tjenester brukerfinansieres. På alle viktige tjenesteområder er det inngått tjenesteavtaler med departementene.

- Statens forvaltningstjeneste har arbeidet for å få løsninger som understøtter styringen, innkjøpsprosessene og arbeidsprosessene i departementsfellesskapet. Elektronisk støttesystem for anskaffelse, Ehandel og Efaktura representerer effektiviseringsmuligheter både i Statens forvaltningstjeneste og i departementene som tar dette i bruk. Prosjektet for innføring av elektroniske saksbehandlingssystem (DepSak) har i all hovedsak nådd sine mål. En webbasert rekrutteringsportal til bruk i departementene er utviklet og betyr at stillinger kan utlyses og søknader mottas elektronisk.
- Statens forvaltningstjeneste har arbeidet kontinuerlig med å opprettholde sikkerhetsnivået i forhold til eksisterende trusselbilde, samt å videreutvikle tjenestetilbudet. Staten har søkt å holde høy kvalitet i sikkerhetskontroll av varer og post inn til Regjeringskvartalet. Det er gjennomført Risiko- og sårbarhetsanalyser av alle tjenester.
- Odin var i 2004 blant Norges 20 mest besøkte nettsteder. Over 65 mill. nettsider ble i løpet av året lastet ned fra Odin. Dette var en økning på 20 pst. sammenlignet med året før.

Resultatmål

Departementenes servicesenter skal prioritere følgende aktiviteter:

- Sørge for god og profesjonell overføring av berørte departementers IKT- og lønns- og regnskapstjenester.
- Opprettholde vakthold og sikkerhetsnivå som er i samsvar med gjeldende trusselvurdering, herunder IKT-sikkerhet.
- Iverksette arbeidet med etableringen av felles IKT-tjenester for departementene, herunder forberede den konkrete innfasing av departementenes systemer i Departementenes servicesenter innen 2007.
- Integrere departementene på fullservicemodellen innen lønns- og regnskapsområdet, herunder implementere elektronisk fakturabehandling.
- Sikre etableringen av et statlig servicesenter i Engerdal kommune.
- Videreutvikle tjenestetilbudet til dedikerte brukergrupper på departementenes begrensede datanettverk.
- Produsere og distribuere Statens personalhåndbok på vegne av Moderniseringsdepartementet.
- Videreutvikle Odin i tråd med vedtatt strategi. Regjeringen ønsker å gjøre Odin tilgjengelig for alle brukere. Dette innebærer full tilgjengelig-

het for blinde, svaksynte, personer med lesevansker og bevegelseshemmede. Bruk av syntetisk tale gir bedre tilgjengelighet for disse gruppene. Målet er å gjøre innholdet på Odin tilgjengelig for disse gruppene i 2006. Se nærmere omtale i St.prp.nr.1 (2005–2006) for Arbeids- og sosialdepartementet

Miljøomtale

Departementenes servicesenter skal tillegge miljøhensyn stor vekt ved inngåelse av fellesavtaler. Tidligere etablerte miljøtiltak som miljøstasjon og tiltak for å redusere papirforbruket er videreført i 2005. Det ble gjennomført et miljøledelsesprosjekt i 2004 og system for miljøledelse er innført i 2005.

Det er etablert en arbeidsgruppe bestående av Statsbygg og Departementenes servicesenter. Gruppens hovedoppgave skal være å samordne alle avtaler om miljøavfall. To nye avtaler skal inngås og iverksettes 01.01.2006.

Budsjett

For budsjettåret 2006 foreslås det at IKT- og lønn- og regnskapstjenester som Statens forvaltningstjeneste leverte i 2005 og som helt eller delvis er bevilgningsfinansierte, ikke endres.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter, inkludert etableringskostnader for Departementenes servicesenter. Per 01.03.2005 hadde Statens forvaltningstjeneste en bemanning tilsvarende 386 årsverk.

Brukerfinansierte tjenester bruttobudsjetteres fra 2006. Dette er anslått til å utgjøre 100 mill. kroner. Den økte bevilgningen legges inn på post 01 mot tilsvarende inntektsøkning under kap. 4522 post 06. Bevilgningen dekker budsjettering av overføring av stillinger og driftsmidler i forbindelse med samling av IKT og lønn- og regnskaps-tjenester. Videre dekker denne økning en bruttobudsjettering av tidligere brukerfinansierte tjenester som ble innført fra 2004. Det er videre lagt inn

15 mill. kroner ifm. kurs/opplæring, brukerstøtte mv. mot tilsvarende inntektsøkning under kap. 4522 post 02. Disse utgiftene ble tidligere finansiert med merinntektsfullmakt. Det vises til omtale under kap. 4522 post 02.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Norsk Lysningsblad, Doffin og Markedsplassen ehandel.no

Driften av Norsk lysingsblad er omlagt fra 01.07.2005. Norsk lysingsblad er nå kun tilgjengelig i elektronisk format. Jobbannonser, som tidligere var en del av Norsk lysingsblads virksomhet, overføres Aetat fra og med 01.10.2005. Den nye tjenesten medfører at bruker kan få en samlet oversikt over ledige stillinger både i privat og offentlig sektor. Tiltaket er anslått å medføre besparelser i størrelsesorden 16,5 mill. kroner for 2006. På posten belastes også kontraktsforvaltning, drift og utvikling av DOFFIN og Markedsplassen ehandel.no. Det vises til omtale under kap 4522, post 04.

Post 22 Fellesutgifter for R-kvartalet

Bevilgningen skal dekke fellesutgifter for regjeringskvartalet, herunder husleie for fellesarealer og statsforvaltningens avtale med Kopinor. Drift og vedlikeholdskostnader knyttet til Odin føres på posten fra 2006.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter i forbindelse med vedlikehold og nyinvesteringer i anleggsmidler som benyttes ved produksjon av fellestjenester for departementsfellesskapet, jf. post 01.

Post 50 Viderefakturering av fellestjenester

På vegne av brukerne forskutteres det utgifter til enkelte fellestjenester som refunderes gjennom viderefakturering. Utgifter og inntekter skal balansere.

Kap. 4522 Departementenes servicesenter, jf. kap. 1522

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Inntekter fra generell rådgivning overfor departementene innen EDB-drift	242		
02	Diverse inntekter	33 495		15 000
03	Driftsvederlag, Akademika		259	267
04	Inntekter, Norsk lysingsblad	15 019	16 069	
05	Inntekter fra publikasjoner	2 032	851	878
06	Brukerfinansierte tjenester	53 364	153	100 158
07	Parkeringsinntekter	955	1 252	1 292
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	298		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 814		
18	Refusjon sykepenger	6 355		
	Sum kap 4522	113 573	18 584	117 595

Post 01 Inntekter fra generell rådgivning overfor departementene innen EDB-drift

Posten omfatter inntekter fra kursvirksomhet og diverse betalt tjenesteyting for departementene.

Post 02 Diverse inntekter

Posten omfatter innbetalinger i henhold til tjeneste- og refusjonsavtaler for enkelte tjenester, herunder kurs/opplæring, brukerstøtte, vedlikehold, produksjonskostnader, Depnett og framleie av lokaler. Som følge av bruttobudsjettering av brukerfinansierte tjenester, er posten økt med 15 mill. kroner, jf. omtale under kap 1522, post 01.

Post 03 Driftsvederlag, Akademika

Akademika har en avtale med Departementenes servicesenter om retten til å selge offentlige publikasjoner til private. Avtalen innebærer en kontraktsfestet refusjon til staten for salget.

Post 04 Inntekter – Norsk lysingsblad

Under posten er det til og med 2005 ført inntekter for salg av annonser og abonnement på Norsk lysingsblad. Inntektene bortfaller fra 01.07.2005 pga. omlegging til elektronisk format.

Post 05 Inntekter fra publikasjoner

Inntektene på posten er salg av abonnement fra «Forarbeid til lovene» som samles i bindbøker.

Post 06 Brukerfinansierte tjenester

På posten føres inntekter og refusjoner for tjenester som skaffes til veie for departementsfellesskapet. Som følge av bruttobudsjettering av brukerfinansierte tjenester, er posten økt med 100 mill. kroner, jf. omtale under kap 1522, post 01.

Post 07 Parkeringsinntekter

Under posten føres inntekter fra avgiftsbelagte parkeringsplasser i Regjeringskvartalet.

Programkategori 01.30 Partistøtte

Kap. 1530 Tilskudd til de politiske partier

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter			220
70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	148 287	169 087	190 212
71	Tilskudd til kommunepartiene	23 468	24 575	25 361
72	Tilskudd til kommunestyregruppene	20 799	19 360	
73	Tilskudd til fylkespartiene	55 227	56 330	55 316
74	Tilskudd til fylkestingsgruppene	7 685	7 515	
75	Tilskudd til partienes fylkes ungdomsorganisasjoner			2 817
76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	5 700	5 700	5 882
	Sum kap 1530	261 166	282 567	279 808

Allmenn omtale

Lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven)

Lagtinget fattet den 17. juni 2005 vedtak til lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene. Vedtaket er gjort i samsvar med forslag i en odelsingsproposisjon om samme emne, jf. Ot.prp. nr. 84 (2004–2005) Om lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven) og Innst.O. nr. 129 (2004–2005) fra Stortingets familie-, kultur-, og administrasjonskomité. Loven ble sanksjonert av Kongen i statsråd samme dag.

Loven bygger på Demokratifinansieringsutvalgets innstilling NOU 2004:25 «Penger teller, men stemmer avgjør». Utvalget var bredt sammensatt av representanter for politiske partier og fagmiljøer. Det var enstemmighet i utvalget om de fleste av forslagene. Forslagene er også i tråd med anbefalingene i Europarådets rekommandasjon 2003/4 om felles regler mot korrupsjon i finansieringen av politiske partier og valgkampanjer.

Utvidet innsynsrett

Den nye partiloven skal bidra til å bevare og styrke tilliten til norske politiske institusjoner og gi til-

strekkelige økonomiske rammebetingelser slik at partiene kan løse sine oppgaver for demokratiet på en tilfredsstillende måte. Sentralt i den nye loven er at publikums rett til innsyn i regnskapene utvides til å omfatte samtlige registrerte politiske partier og partilag. Partiene pålegges årlig å føre regnskap over sine inntekter og innberette disse til Statistisk sentralbyrå (SSB) innen 1. juli. Navn på givere bak gaver som overstiger nærmere angitte verdier i § 20 i loven, skal oppgis. Det skal også oppgis om partiet eller partilaget har inngått avtaler med noen av bidragsyterne. Publikum har rett til innsyn i eventuelle avtaler med bidragsytere og i interne regnskaper slik de foreligger, jf. §§ 21 og 23 i loven. Det er gjort unntak i plikten til å føre inntektsregnskap for partilag som i løpet av et år har hatt samlede inntekter under 10 000 kroner, eksklusive offentlig støtte. Slike partilag plikter å avgi skriftlig erklæring om at samlede inntekter for året har vært under dette nivået.

Offentlig finansiering

Den statlige finansieringsordningen vil, likhet med dagens ordning, primært være basert på partienes velgeroppslutning. Ved stortingsvalg gis stemmestøtte til alle registrerte politiske partier fra første

stemme. Tilsvarende gjelder ved kommunestyre- og fylkestingsvalg. For å bidra til jevnere fordeling mellom partiene og for å stabilisere inntektene i noe større grad, vil 1/10 av bevilgningen på post 70 Tilskudd til partienes sentral organisasjoner, post 71 Tilskudd til kommunepartiene og post 73 Tilskudd til fylkespartiene gis i form av grunntilskudd etter nærmere kriterier, jf. §§ 11–13 i loven og avsnittet nedenfor.

Det vil heretter ikke bli gjort endringer i bevilgningene i siste kvartal i valgår som følge av valgresultatet, slik som til nå har vært tilfelle for bevilgningene til kommune- og fylkespartiene. Bevilgningene til fylkesungdomspartiene vil bli gitt på en egen post 75. Gruppe- og representantstøtten, som tidligere ble gitt over postene 72 og 74, overføres til kommunene og fylkeskommunene som en del av det ordinære rammetilskuddet. Det forutsettes at slik støtte gis på grunnlag av valgoppslutningen og uten at det knyttes betingelser til støtten, jf. §10 i loven. Lokale grupper og lister skal fortsatt være berettiget gruppe- og representantstøtte på linje med registrerte politiske partier.

For å forenkle den offentlige administrasjonen av ordningen, skal all utbetaling av statlig støtte skje direkte fra departementet og fylkesmennene uten at kommuner og fylkeskommuner trekkes inn. Partier og partilag på regionalt og kommunalt nivå må derfor sende søknad til fylkesmennene. Partier og ungdomspartier på sentralt nivå sender, som tidligere, søknad til Moderniseringsdepartementet. Det vises for øvrig til §§ 11–13 i loven og teksten nedenfor.

Fylkesmennene skal sende lister til SSB over alle partier og partilag som har fått innvilget støtte innen 1. juli året etter valgår.

Privat finansiering

Loven viderefører prinsippet om at det ikke skal være restriksjoner på privates adgang til å støtte politiske partier økonomisk. Det skal imidlertid være kjent hvem som sponser partiene. I tråd med Europarådets anbefalinger er det forbudt for partiene å motta gaver fra anonyme givere og utenlandske givere. Det er også innført forbud mot å ta i mot bidrag fra rettssubjekter som er kontrollert av offentlige myndigheter.

Registrering av politiske partier

Regler om registrering av politiske partier har tidligere vært regulert i kapittel 5 i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven). Disse reglene flyttes til kapittel

2 i partiloven. Det er ikke gjort substansielle endringer i reglene.

Partilovnemnda

For myndighetsutøvelse i tilknytning til loven opprettes det en uavhengig nemnd på fem personer ledet av en person med dommerkompetanse. Nemnda vil erstatte dagens utvalg på tre personer og dessuten klagenemnda i tilknytning til valgloven.

Ikrafttredelse og opphevelse av eksisterende lov

Kapittel 4 i loven trådte i kraft fra 1. juli 2005. Ved ikrafttredelse av denne delen av loven ble registrerte politiske partier pålagt plikt til å innberette alle inntekter mottatt etter 1. januar 2005. Partienes inntektsregnskaper for inneværende år skal innrapporteres til Statistisk Sentralbyrå innen 1. juli 2006.

Dette vil i utgangspunktet innebære at givere bak gaver over lovens frie satser, jf. § 20 i loven, vil bli navngitt med tilbakevirkende kraft. Det forutsettes at partiene gir givere som ikke ønsker dette, anledning til å trekke tilbake sine gaver.

Øvrige deler av partiloven trer i kraft fra 1. januar 2006. Kapittel 5 i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) oppheves fra samme dato. Lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter ble opphevet fra 1. juli 2005. Det vises for øvrig til kgl.res. av 17.6.2005.

Moderniseringsdepartementet har i brev av 27.06.2005 informert samtlige partier om disse forhold.

Forskrifter

Moderniseringsdepartementet vil, om nødvendig, senere gi utfyllende regler om Partilovnemndas virksomhet, innberetningssystemet og offentliggjøring av partienes inntektsregnskaper.

Inntektsfradrag for gaver til registrerte politiske partier

Regjeringen mener at et forslag om å åpne for inntektsfradrag for tilskudd til politiske partier vil bidra til å styrke partienes selvfinansieringsevne. Inntektsfradrag vil også kunne bidra til at gaver til politiske partier spres på flere givere og slik redusere mulighetene for avhengighet av noen få bidragsytere. Regjeringen støtter derfor forslaget fra flertallet i utvalget og foreslår en endring av skatteloven § 6–50, jf. eget forslag om dette.

Budsjett

Den nye loven innebærer at all statlig partistøtte samles på kap. 1530. Det rammeoverføres i den anledning 220 000 kroner fra kap. 502 post 01 til kap. 1530 – ny underpost 01, Partilovnemnda.

Videre rammeoverføres den delen av pressestøtten på kap. 335 på 76 som omfatter informasjons- og distribusjonsstøtte til politiske partier (11 mill. kroner), til kap. 1530. Rammeøkningen foreslås lagt på post 70 Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner.

Post 70 Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70.1	Stemmestøtte	148 287	169 087	171 191
70.2	Grunntilskudd			19 022
	Sum post 70	148 287	169 087	190 212

Bevilgningen er, som tidligere, forbeholdt registrerte politiske partier.

Kravet om minst 2,5 pst. av stemmene på landsbasis for å få stemmestøtte i stortingsvalg, avvikles. Dette innebærer at alle partier som deltar ved stortingsvalg, vil få støtte fra første stemme.

Utbetaling av støtte forutsetter at partiets sentrale organisasjon søker Moderniseringsdepartementet om dette. Det er tilstrekkelig med én søknad per valgperiode.

Underpost 1 Stemmestøtte

Stemmestøtte fordeles som tidligere som en fast sats per stemme beregnet ut i fra de årlige bevilgninger og resultatet fra sist foregående stortingsvalg.

Underpost 2 Grunntilskudd

Grunntilskudd gis til partiers hovedorganisasjon dersom partiet fikk minst 2,5 pst. oppslutning på landsbasis eller vant minst én stortingsrepresentant ved siste stortingsvalg. Grunntilskuddet fordeles likt mellom disse partiene.

Post 71 Tilskudd til kommunepartiene

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
71.1	Stemmestøtte	23 468	24 575	22 824
71.2	Grunntilskudd			2 537
	Sum post 71	23 468	24 575	25 361

Bevilgningen er, som tidligere, forbeholdt registrerte politiske partier og fordeles på underpostene 1 Stemmestøtte (9/10) og 2 Grunntilskudd (1/10). Utbetaling av støtte forutsetter at kommunepartiet sender søknad om dette til fylkesmannen. Det er tilstrekkelig med én søknad per valgperiode. Kravet om at kommunepartier må ha en organisasjon i vedkommende kommune for å få

stemmetilskudd og grunntilskudd, er opprettholdt i den nye loven.

Underpost 1 Stemmestøtte

Stemmestøtte tildeles fra første stemme, uten sperregrense. Satsen beregnes på grunnlag av de årlige bevilgninger og resultatet fra sist foregående kommunestyrevalg.

Underpost 2 Grunntilskudd

Grunntilskudd gis til partiers kommuneorganisasjon dersom partiet fikk minst 4,0 pst. oppslutning

i kommunen eller vant minst én representant i siste valg til kommunestyret. Grunntilskuddet fordeles likt mellom disse partiene.

Post 73 Tilskudd til fylkespartiene

(i 1 000 kr)				
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
73.1	Stemmestøtte	55 227	56 330	49 785
73.2	Grunntilskudd			5 531
	Sum post 73	55 227	56 330	55 316

Bevilgningen er, som tidligere, forbeholdt registrerte politiske partier og fordeles på underpostene 1 Stemmestøtte (9/10) og 2 Grunntilskudd (1/10). Utbetaling av støtte forutsetter at fylkespartiet sender søknad om dette til fylkesmannen. Det er tilstrekkelig med én søknad per valgperiode. Kravet om at fylkespartier må ha en organisasjon i vedkommende fylkeskommune for å få stemmetilskudd og grunntilskudd, er opprettholdt i den nye loven.

Underpost 1 Stemmestøtte

Stemmestøtte tildeles fra første stemme, uten sperregrense. Satsen beregnes på grunnlag av de årlige bevilgninger og resultatet fra sist foregående fylkestingsvalg.

Underpost 2 Grunntilskudd

Grunntilskudd gis til partiers fylkesorganisasjon dersom partiet fikk minst 4,0 pst. oppslutning i fylket eller vant minst én representant i siste valg til fylkestinget. Grunntilskuddet fordeles likt mellom disse partiene.

Post 72 og 74 Tilskudd til kommunestyregruppene og fylkestingsgruppene

Gruppe- og representantstøtten er besluttet overført til kommunene og fylkeskommunene som en del av det ordinære rammetilskuddet. For 2006 rammeføres derfor midlene fra kap. 1530 post 72 til kap. 571 post 60 og midlene fra kap. 1530 post 74 til kap. 572 post 60.

Post 75 Tilskudd til de politiske partiers fylkesungdomsorganisasjon

Posten er ny. Støtten til ungdomsorganisasjonene i fylkene fordeles etter søknad. Bare de organisasjoner hvor morpartiet er berettiget grunntilskudd etter post 73, har rett til støtte over post 75. Støtten fordeles forholdsmessig etter morpartiets andel av det samlede antall stemmer til partier som er berettiget grunntilskudd etter post 73.

Bevilgningene til ungdomsorganisasjonene i fylkene har hittil vært ytt over post 73 Tilskudd til fylkesorganisasjonene i form av en forhøyet sats til partiorganisasjoner som kan dokumentere at det har fylkesungdomsorganisasjon. For de sentrale ungdomsorganisasjonene utgjorde tilskuddet ca 3–4 pst. av tilskuddet til morpartiet de siste årene. Andelen har vært synkende. Det foreslås at tilskuddet på post 75 finansieres ved å flytte 5 pst. av bevilgningen på post 73 til den nye posten. Det understrekes at forslaget om prosentsats gjelder for 2006, og at hensikten ikke er å etablere et fast forholdstall mellom bevilgningene på post 73 og 75.

Utbetaling av støtte forutsetter at partiets fylkesungdomsorganisasjon søker fylkesmannen om dette. Det er tilstrekkelig med én søknad per valgperiode.

Post 76 Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner

Støtten til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner fordeles etter søknad. Bare de organisasjoner hvor morpartiet er berettiget grunntilskudd etter post 70, har rett til støtte over post 76. Støtten fordeles forholdsmessig etter morpartiets andel av det samlede antall stemmer til

partier som er berettiget grunntilskudd etter post 70.

Utbetaling av støtte forutsetter at partiets sentrale ungdomsorganisasjon søker Moderniserings-

departementet om dette. Det er tilstrekkelig med én søknad per valgperiode.

Programkategori 01.40 Pensjoner m.m.

Utgifter under programkategori 01.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1541	Pensjoner av statskassen	15 167	16 800	15 800	-6,0
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse	4 332 730	5 132 200	5 849 000	14,0
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	275 945	276 000	849 000	207,6
1544	Boliglån til statsansatte	-1 170 530	1 200 000	200 000	-83,3
1546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546	54 468	62 700	67 000	6,9
1547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547	71 396	80 500	76 000	-5,6
2470	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 5470	-30 172	-11 896	-18 584	56,2
	Sum kategori 01.40	3 549 005	6 756 304	7 038 216	4,2

Inntekter under programkategori 01.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
4546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546	170 503	180 500	153 000	-15,2
4547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547	40 493	34 400	41 000	19,2
5470	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 2470		16 000	16 000	0,0
5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte	352 330	326 000	295 000	-9,5
	Sum kategori 01.40	563 326	556 900	505 000	-9,3

Allmenn omtale

Hovedutfordringer og utviklingstrekk

Staten har siden 1917 hatt en lovhjemlet tjenstepensjonsordning for sine embets- og tjenestemenn, samt for skoleverket. Tjenstepensjonsordningen er finansiert gjennom bidrag fra arbeidsgiver og pensjonstrekk i den enkelte arbeidstakers lønn. Ytelsene fra Statens Pensjonskasse omfatter:

- Alderspensjon.
- Uførepensjon.
- Enke- og enkemannspensjon.
- Barnpensjon.

I tillegg administrerer Statens Pensjonskasse:

- Gruppelivsforsikring.
- Erstatning ved yrkesskade.
- Vartpenger ved overtallighet (ordningen utgår for nye tilfeller fra 01.01.2006).
- Pensjoner av statskassen.
- Førtidspensjon.
- Avtalefestet pensjon (AFP).
- Boliglån til statsansatte.

Pensjonsytelsene samordnes med ytelsene fra folketrygden og andre offentlige tjenstepensjonsordninger. Statens tjenstepensjonsordning har gjennom årene vært den største pensjonsordningen i Norge. Ordningen har i stor grad dannet

mønster for andre offentlige og private tjenstepensjonsordninger.

De statlige pensjonstjenestene administreres av Statens Pensjonskasse. Prognoser viser en betydelig økning i antall pensjoner de neste årene. Det forventes en økning fra dagens nivå på ca. 210 000 til nærmere 300 000 i 2015. I tillegg til veksten i antall pensjoner vil arbeidsoppgavene øke bl.a. som følge av større krav til informasjon om pensjonsberegninger og rettigheter.

Hovedmål og strategier

Pensjonsordningen

Hovedmålet med den statlige tjenstepensjonsordningen er at tjenstepensjonen, sammen med ytelser fra folketrygden, skal gi statens arbeidstakere en trygg pensjonisttilværelse. Tjenstepensjonsordningen er en sentral del av arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår, og bidrar til at staten kan rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft.

Moderniseringsdepartementet vil arbeide for å forenkle og harmonisere lov- og regelverket knyttet til den statlige tjenstepensjonsordningen og derved gjøre informasjonen overfor medlemmene enklere.

Oppfølging av Stortingsmelding nr. 12 (2004–2005) Pensjonsreform

Det vises til St.meld. nr. 12 (2004–2005) Pensjonsreform – trygghet for pensjonene, og Stortingets behandling, jf. Innst.S. nr. 195 (2004–2005). I henhold til inngått pensjonsforlik, ønsker et bredt flertall på Stortinget at det blir foretatt en nærmere utredning av flere forhold knyttet til offentlige tjenstepensjoner generelt og Statens Pensjonskasse spesielt. Moderniseringsdepartementet vil bidra til en slik utredning.

Synliggjøring av pensjonskostnader

I overkant av 60 pst. av medlemsvirksomhetene i Statens Pensjonskasse har i dag synliggjort sine kostnader til pensjon gjennom at arbeidsgiverandelen (pensjonspremien) betales direkte til Statens Pensjonskasse. Dette gjelder bl.a. fristilte statlige

virksomheter, skolesektoren og forskningsinstitutter. For den resterende 40 pst. av medlemsmassen, som i hovedsak utgjør statsforvaltningen, dekkes pensjonskostnadene som en samlebevilgning over statsbudsjettets kap. 1542. Den enkelte virksomhets og sektors utgifter til pensjon er dermed ikke synliggjort i statsbudsjettet og statsregnskapet. Det er et mål at statlige virksomheter skal foreta valg basert på de samlede økonomiske konsekvensene av valgene. Regjeringen vil utrede hvordan en hensiktsmessig synliggjøring av statsforvaltningens pensjonskostnader kan gjøres og synliggjøres for den enkelte virksomhet. Regjeringen mener at virksomhetens insentiver må utformes slik at målet om et inkluderende arbeidsliv med plass til alle, nås.

Investerings- og utviklingsprosjekter i Statens Pensjonskasse

Statens Pensjonskasse vil få en betydelig økning i arbeidsoppgavene. Det er tre hovedårsaker til veksten:

- Antall pensjoner vil øke fra ca. 210 000 til ca. 300 000 i løpet av de neste 10 årene.
- Økte krav til individualisert informasjon om framtidige pensjonsrettigheter både fra medlemmer og arbeidsgivere.
- Økt kompleksitet i pensjonsberegningene som følge av nye karrieremønstre, endrede familieforhold og regelverksendringer m.m.

Det stilles store krav til virksomheten for å kunne møte volumutfordringene, samtidig som kvalitet og service skal opprettholdes i tjenesteleveransene. For å møte disse utfordringene gjennomfører Statens Pensjonskasse tre strategiske utviklingsprogrammer:

- Program for IKT-utvikling.
- Program for elektronisk samhandling.
- Program for kvalitet og prosess.

I tillegg kommer investering i nytt premieberegningssystem. Denne investeringen er en forutsetning for bedre og raskere forsikringstekniske beregninger og gjennomføring av flere og mer omfattende årsoppgjør og premieberegninger.

Kap. 1541 Pensjoner av statskassen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	15 167	16 800	15 800
	Sum kap 1541	15 167	16 800	15 800

Allmenn omtale

Ordningen omfatter visse grupper som ikke har opptjente pensjonsrettigheter i Statens Pensjonskasse. Pensjoner av statskassen utbetales gjennom Statens Pensjonskasse.

Det er to hovedgrupper som gis pensjon av statskassen:

- Arbeidstakere som har hatt statlig tjenesteforhold uten mulighet for å bli medlem av Statens Pensjonskasse, kan gis tilleggspensjon når de senere er blitt medlemmer og har rett til pensjon derfra. Det er særlige retningslinjer om pensjon for krigstjeneste.

- Stedlig tilsatte arbeidstakere ved norske utenriksstasjoner kan gis billighetspensjon av statskassen ut fra forholdene på stedet. Denne ordningen administreres i samarbeid med Utenriksdepartementet, og pensjonen utbetales gjennom utenriktstjenesten.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning**

Bevilgningen skal dekke forventede utbetalinger til pensjoner av statskassen.

Kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	4 280 738	5 065 000	5 779 000
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	51 993	67 200	70 000
	Sum kap 1542	4 332 730	5 132 200	5 849 000

Allmenn omtale

Kapitlet dekker utgifter til ytelser som etter lov om Statens Pensjonskasse eller andre lover, skal utbetales av Statens Pensjonskasse. Videre dekker kapitlet utgifter til avtalefestet førtidspensjon (AFP). Pensjoner fra Statens Pensjonskasse er alderspensjon, uførepensjon, avtalefestet pensjon, enke-/enkemannspensjon og barnepensjon.

Rapport

Netto økning i antall pensjoner var på 6 216 fra 01.01.2004 til 31.12.2004.

Samordning

Det alt vesentlige av samordningsfradragene er fradrag for pensjon fra folketrygden. Ytelsene fra folketrygden er regulert med virkning for samordningen. Pr. 01.05.2005 utgjør grunnbeløpet i folketrygden (G) 60 699 kroner og særtillegget (i pst. av G) 79,33 pst. for enslige og 74,0 pst. for ektefeller.

Overføringer fra statskassen

Differansen mellom utgifter og inntekter utgjør overføringer fra statskassen. Overføringene i 2004 utgjorde 4,3 mrd. kroner, en økning på 2,5 mrd. fra 2003. Økningen skyldes hovedsakelig lavere premieinnbetalinger i 2004 i forhold til året før, da premieinnbetalingene inkluderte betydelige engangspremier fra enkelte virksomheter.

Budsjett

Bevilgningsforslaget for 2006 bygger på følgende forutsetninger:

- Vekst i antall pensjonsutbetalinger ekskl. AFP: 3,6 pst. pr. år.
- Nullvekst i antall AFP-pensjoner og antall spesielle førtidspensjoner.
- Grunnbeløp i folketrygden: 60 699 kroner fra 01.05.2005.
- Anslagene legger i hovedsak til grunn at de virksomheter som er medlemmer i Statens Pensjonskasse i dag, fortsetter sitt medlemskap.

Posten Norge AS har varslet at det planlegges innføring av ny tjenestepensjonsordning og dermed utmelding fra Statens Pensjonskasse, noe som vil få betydelige konsekvenser på kapitlet. Dersom utmelding formelt blir besluttet, vil Regjeringen komme tilbake med nye anslag.

Finansieringssystemet i Statens Pensjonskasse bygger på et utligningssystem som innebærer at de årlige pensjonsutbetalinger delvis dekkes ved Statens Pensjonskasses løpende inntekter.

Etter § 41 i lov om Statens Pensjonskasse skal den del av netto pensjonsutgifter som ikke dekkes av pensjonsinnskudd og fondsavkastning, dekkes av staten ved årlige bevilgninger.

I følge lovens § 16 er alle medlemmer pålagt å betale innskudd med 2 pst. av pensjonsgrunnlaget. Videre er en rekke virksomheter pålagt å yte en arbeidsgiverandel. Arbeidsgiverandelen beregnes nå aktuarielt for rundt 100 virksomheter, og som en fellessats for grupper som for eksempel skoleverket. Arbeidsgiverandelen vil derfor variere fra virksomhet til virksomhet, eller for ulike grupper av virksomheter, avhengig av bl.a. lønnsnivå, aldersfordeling og pensjonsalder.

Budsjettering og regnskapsføring er for ca. 40 pst. av medlemmene ordnet etter en nettometode, dvs. at en utelukkende budsjetterer med lønn etter fradrag av pensjonsinnskudd. Arbeidstakerne i disse institusjonene får utbetalt lønn fratrukket pensjonsinnskuddet, men det blir ikke overført pensjonsinnskudd eller arbeidsgiverandel til Statens Pensjonskasse. Statstilskuddet må derfor oppfattes som et «en bloc-innskudd» fra de virksomheter som ikke er pålagt å yte innskudd direkte.

Tabell 3.1 Pensjonskassens inntekter og utgifter

	(i 1000 kr)		
	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Pensjonsutbetalinger	11 835 093	12 365 268	13 250 647
AFP-pensjoner	742 279	749 922	774 512
Førtidspensjoner	290 591	293 143	303 609
Yrkesskadeforsikring	8 596	29 782	20 569
Renter pensjonsutbetalinger	6 945	13 570	7 229
Renter refusjonspensjoner	3 755	103	1 033
Avskrivninger	28 446	34 323	32 013
Renter av lån av statskassen	352 330	326 000	295 000
Administrasjonsutgifter	251 588	292 820	311 000
Utgifter i alt	13 519 623	14 104 931	14 995 610
Medlemsinnskudd	1 273 885	1 292 817	1 316 620
Arbeidsgiverinnskudd inkl. AFP	7 092 606	6 929 010	7 088 516
Refusjon yrkesskade	11 109	29 782	21 597
Kapitalavkastning	392 472	324 682	300 000

Tabell 3.1 Pensjonskassens inntekter og utgifter

	(i 1000 kr)		
	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Refusjonspensjoner førtidspensjoner	315 664	291 994	305 674
Refusjonspensjoner andre ordninger	90 683	85 243	101 203
Gebyrer Lån	10 474	19 203	13 000
Inntekter i alt	9 186 893	8 972 731	9 146 610
Samlet tilskudd (utgifter – inntekter)	4 332 730	5 132 200	5 849 000

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Posten omfatter differansen mellom premieinntekter og pensjoner utbetalt for tidligere opptjente rettigheter for medlemmer i Statens Pensjonskasse. Økningen av bevilgningsanslaget i forhold til saldert budsjett 2005 skyldes i hovedsak en forventet økning av utbetalte pensjoner i 2006 samt helårsvirkningen av lønns- og trygdeoppgjøret i 2005 (herunder G-regulering av pensjonsytelsene).

Post 70 For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, overslagsbevilgning

Posten omfatter differansen mellom premieinntekter og pensjoner utbetalt for tilsatte i ikke-statlige sosiale og humanitære institusjoner som er medlemmer av Statens Pensjonskasse.

Kap. 1543 Arbeidsgiveravgift til folketrygden

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	270 589	270 600	833 000
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	5 356	5 400	16 000
	Sum kap 1543	275 945	276 000	849 000

Allmenn omtale

Postene omfatter arbeidsgiveravgift til folketrygden av beregnet arbeidsgiverandel og medlemsinnskudd for virksomheter som ikke er pålagt å innbetale arbeidsgiverandel og medlemsinnskudd direkte til Statens Pensjonskasse. Dette omfatter arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen og for andre medlemmer i Statens Pensjonskasse som ikke betaler arbeidsgiverandel. For statlige virksomheter skal det betales 14,1 pst. arbeidsgiveravgift.

Budsjett

Den betydelige endring av bevilgningsanslaget i forhold til foregående år skyldes oppdaterte beregninger av anslått premiegrunnlag for de ikke-pre-

niebetalende medlemsvirksomhetene i Statens Pensjonskasse, og at det tidligere ikke ble regnet arbeidsgiveravgift av medlemsinnskuddet. De siste års anslag har dessuten ikke vært oppdatert med en tilnærmet dobling i anslaget for arbeidsgiverandelen. I tillegg skyldes endringen volum- og lønnsvekst. Kapitlet utgjør en teknisk beregning av arbeidsgiveravgiften og er beheftet med stor usikkerhet. Økningen på kapitlet oppveies av tilsvarende inntektsøkning i statsbudsjettet.

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Posten gjelder beregnet arbeidsgiveravgift for arbeidsgiverandelen av pensjonsinnskuddet for statsforvaltningen.

Post 70 For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, overslagsbevilgning

Posten gjelder beregnet arbeidsgiveravgift for arbeidsgiverandelen av pensjonsinnskuddet for

andre medlemmer i Statens Pensjonskasse som ikke betaler dette direkte til Statens Pensjonskasse.

Kap. 1544 Boliglån til statsansatte

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	-1 170 530	1 200 000	200 000
	Sum kap 1544	-1 170 530	1 200 000	200 000

Allmenn omtale

I hovedtariffavtalen for statsansatte er det tatt inn bestemmelser om en låneordning som staten som arbeidsgiver skal ha for sine ansatte. Statens Pensjonskasse administrerer ordningen.

Ordningen finansieres ved hjelp av Statens Pensjonskasses fond og ved bevilgninger over statsbudsjettet i den utstrekning fondets midler ikke strekker til. Lån gis med inntil 750 000 kroner til anskaffelse av bolig eller refinansiering av boliglån. Lån gis mot sikkerhet innenfor 80 pst. av boli-

gens lånetakst. Lånet har en maksimal nedbetalingstid på 30 år, hvorav tre år kan gis avdragsfritt.

Fra 01.01.2004 ble det innført en ny, mer markedsbasert modell for fastsettelse av normrenten, som muliggjør eventuell justering av rentesatsen seks ganger per år. I henhold til St.prp. nr. 72 (2003–2004) og Innst.S. nr. 273 (2003–2004) ble påslaget på et halvt prosentpoeng i forhold til normrenten tatt bort med virkning fra 01.05.2004, noe som har medført en mer markedstilpasset rente i Statens Pensjonskasse.

Rapport

År	Antall			Beløp i mill. kroner		
	Innvilget nye lån	Beholdning vanlige lån	Total utlåns- portef. 31.12.	Brutto utlån	Avdrag	Kapitalbehov
1995	1 196	29 619	1 694	214	322	-108
1996	604	23 784	1 374	107	429	-322
1997	408	19 720	1 153	127	348	-221
1998	1 639	17 941	1 425	473	200	273
1999	9 424	23 970	4 075	2 970	325	2 645
2000	7 411	26 566	6 038	2 768	812	1 956
2001	13 713	34 069	10 624	6 227	1 633	4 594
2002	10 581	38 181	14 293	6 159	2 499	3 660
2003	4 296	33 640	13 108	2 710	3 895	- 1 185
2004	2 320	30 467	11 935	1 447	2 620	- 1 173

I 2004 utbetalte Statens Pensjonskasse 2 320 nye lån. Den totale utlånsporteføljen var ved utgangen av 2004 på 11,9 mrd. kroner, noe som utgjør en reduksjon på 9 pst. fra 2003. Antall lån ble redusert med 9 pst. fra 33 640 til 30 467. Reduksjonen skyldes i hovedsak de mindre gunstige rentevilkårene i

del av året. Etter endringen i rentesituasjonen fra 01.05.2004 har porteføljen holdt seg stabil.

Statens Pensjonskasse innfridde i 2004 resultatkravet på innen én måned som var satt for behandling av søknader for nye lån og refinansiering.

Budsjett**Post 90 Lån, overslagsbevilgning**

Bevilgningsforslaget skal dekke forventede utlån til boliglån til statsansatte, utover det som dekkes av innbetalte avdrag og av Statens Pensjonskasses fond.

Anslaget for 2005 ble redusert fra 1,2 mrd. kroner til 500 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett som følge av en lavere låneetterspørsel enn forventet. Anslaget for 2006 settes på grunnlag av oppdaterte prognoser fra Statens Pensjonskasse til 200 mill. kroner.

Kap. 1546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	54 468	62 700	67 000
	Sum kap 1546	54 468	62 700	67 000

Allmenn omtale

Alle som utfører arbeid i arbeidsgivers tjeneste, er omfattet av lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring. Staten som arbeidsgiver er selvassurandør, men arbeidstakere i staten har de samme rettigheter etter loven som andre arbeidstakere. Arbeidstakere som omfattes av hovedtariffavtalen i staten er i tillegg dekket av reglene i avtalens fellesbestemmelser om ytelser ved yrkesskader. Yrkesskadeordningen omfatter personskader som skyldes arbeidsulykker samt sykdommer som skyldes påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser. Ytelsen skal gis uten hensyn til om noen er skyld i skaden. Vilkåret er at skaden/sykdommen påføres i arbeid på arbeidsstedet og i arbeidstiden.

Fra 01.01.1996 er yrkesskadeforsikringen i staten basert på et premiesystem. Dette innebærer at arbeidsgivere blir avkrevd en premie hvert år som skal dekke kostnadene for de skader som konstateres dette året, også om skaden meldes og gjøres opp flere år senere. For saker som behandles av Statens Pensjonskasse, og der skaden ble konstatert før 01.01.1996, utbetales erstatningen fra Statens Pensjonskasse som deretter krever beløpet refundert fra den aktuelle arbeidsgiver. Skader konstatert etter 01.01.1996 blir dekket av innbetalt premie.

I henhold til lov om yrkesskadeforsikring er staten som selvassurandør ansvarlig for en rekke andre grupper som er definert som arbeidstakere. Dette er grupper som sysselsettes av staten, men

som likevel faller utenfor tjenestemannsloven og hovedtariffavtalen.

For noen grupper av arbeidstakere, eller personer i arbeidslignende forhold, har krav om yrkesskadeerstatning blitt behandlet av de ulike fagdepartementene. Moderniseringsdepartementet har besluttet at samtlige krav om erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven skal behandles av Statens Pensjonskasse fra 01.01.2004.

Skadeomfang for gruppene er ennå ikke helt kjent. Overføringen vil for 2006 medføre administrative og økonomiske konsekvenser, både for Statens Pensjonskasse og for de departementer saker overføres fra.

Rapport

I 2004 hadde Statens Pensjonskasse 223 utbetalinger vedrørende yrkesskadeforsikring. Forsikringsbeløpene ble i ca. 85 pst. av sakene utbetalt innen fire uker etter at nødvendig dokumentasjon forelå. Resultatkravet for 2004 var at minst 80 pst. av forsikringsbeløpene skulle utbetales innen fire uker.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning**

Forslaget til bevilgninger på denne posten skal dekke utgiftene til yrkesskadeutbetalinger i 2006. Bevilgningen skal også dekke kostnadene til SPK Forvaltningsbedrift for å administrere yrkesskadeordningen, jf. omtalen under kap. 2470.

Kap. 4546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Premieinntekter	170 503	180 500	153 000
	Sum kap 4546	170 503	180 500	153 000

Post 01 Premieinntekter

Forslaget til bevilgning gjelder innbetaling av yrkesskadeforsikringspremie fra alle arbeidsgivere som omfattes av ordningen. Innbetalt premie er vesentlig høyere enn forventet utbetalt erstatning i 2006. Dette har sammenheng med at det ofte kan ta flere år før skadetidspunktet blir konstatert, og

utbetalingene kommer dermed ofte flere år etter at premien er innbetalt. Beregnet premie for 2006 er redusert i forhold til saldert budsjett 2005. Dette skyldes i hovedsak at faktisk premie for nye grupper som omfattes av yrkesskadeforsikringen i Statens Pensjonskasse, ble lavere enn premien som var beregnet i saldert budsjett 2005.

Kap. 1547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	71 396	80 500	76 000
	Sum kap 1547	71 396	80 500	76 000

Allmenn omtale

Bevilgningen gjelder gruppelivsordningen etter § 23 i hovedtariffavtalens fellesbestemmelser.

Resultatkravet i 2004 var at forsikringsbeløpene skulle utbetales innen to uker etter at nødvendige opplysninger var mottatt.

Rapport

I 2004 ble det utbetalt forsikringsbeløp etter 197 personer med til sammen 71,4 mill. kroner. Forsikringsbeløpene ble utbetalt i snitt ni dager etter at Statens Pensjonskasse hadde mottatt alle opplysninger over hvem som har rett til å motta beløpet.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning**

Bevilgningen gjelder erstatningsutbetalinger og kostnadene til SPK Forvaltningsbedrift for å administrere gruppelivsordningen, jf. omtalen under kap. 2470.

Kap. 4547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Premieinntekter	40 493	34 400	41 000
	Sum kap 4547	40 493	34 400	41 000

Post 01 Premieinntekter

Posten gjelder de virksomheter som betaler gruppelivspremie direkte til Statens Pensjonskasse.

Kap. 2470 Statens Pensjonskasse, jf. kap. 5470

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24	Driftsresultat	-48 730	-47 248	-43 886
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	18 558	35 352	25 302
	Sum kap 2470	-30 172	-11 896	-18 584

Allmenn omtale

Statens Pensjonskasse administrerer den statlige tjenstepensjonsordningen og pensjonsordningene for apoteketaten, statsråder, stortingsrepresentanter, kunstnerisk personale ved Den norske Opera og ledsagere i utenriktjenesten. Virksomheten er i hovedsak regulert i lov om Statens Pensjonskasse, lov om folketrygd, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser, samt de enkelte særlover knyttet til de øvrige ordningene som Statens Pensjonskasse administrerer.

Målt etter antall medlemmer er Statens Pensjonskasse den største pensjonskassen i Norge. Det er per 31.12.2004 ca 930 000 medlemmer som er tilknyttet pensjonsordningene som virksomheten administrerer. Av disse er det omlag 210 000 pensjonister, 290 000 yrkesaktive medlemmer og ca. 430 000 med rett til framtidig pensjon. Medlemmene er statsansatte, lærere i grunnskolen og i den videregående skole, arbeidstakere i en del fristilte statlige virksomheter, samt arbeidstakere i en del ikke-statlige ideelle og humanitære virksomheter der dette er særlig besluttet i Stortinget. De viktigste kundegrupper er medlemmer (pensjonister og yrkesaktive) og arbeidsgivere. Pensjonister omfatter alders-, uføre- og etterlattepensjonister. I tillegg omfattes de som har tatt ut avtalefestet pensjon.

I tillegg administrerer Statens Pensjonskasse følgende tilleggsordninger:

- Boliglån, jf. kap. 1544.
- Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546.
- Gruppelivsordningen, jf. kap. 1547.

Statens Pensjonskasse er en forvaltningsbedrift. I den forbindelse er det gjort et klart skille mellom pensjons- og forsikringsordningene og det administrative apparatet i virksomheten som forvalter og administrerer ordningene. I regnskapsmessig forstand er det opprettet et selskap for pensjons- og forsikringsordningene, i det videre kalt SPK Forsikring, og et selskap for administrasjonsapparatet, SPK Forvaltningsbedrift. I regnskapsselskapet

SPK Forsikring får den enkelte pensjonsordning en selvstendig økonomi der alle kostnader både til pensjoner og administrasjon framkommer.

Bevilgningene under dette kapitlet gjelder for SPK Forvaltningsbedrift som representerer økonomien i driftsorganisasjonen. Det er valgt en aktivitetsbasert økonomimodell der SPK Forvaltningsbedrift får betalt for de enkelte tjenester som utføres for de enkelte pensjonsordningene og øvrige produkter i SPK Forsikring. Som eksempel får SPK Forvaltningsbedrift en fast pris for hver pensjon som startes, stoppes eller endres og for hvert lån som utbetales. Prisene for tjenestene er fastsatt av Moderniseringsdepartementet.

Rapport

Statens Pensjonskasse foretok rene pensjonsutbetalinger for 12,54 mrd. kroner i 2004. Med rene pensjonsutbetalinger forstås at rente- og avskrivningskostnader ikke er inkludert. Når avskrivningskostnadene inkluderes, ble det utbetalt pensjoner for 12,57 mrd. kroner i 2004. Tilsvarende tall for 2003 var 11,77 mrd. kroner. Dette tilsvarer en økning i pensjonsutbetalingene på 6,8 pst. fra 2003 til 2004. De økte utbetalingene skyldes flere pensjonister samt trygdeoppgjøret 2004. Det ble i 2004 iverksatt totalt 16 832 nye alders-, uføre- og etterlattepensjoner, mot 16 317 i 2003. Det tilsvarer en økning på 3,2 pst.

Statens Pensjonskasse skal utbetale en korrekt beregnet pensjon til rett tid. Utbetalingsgarantien går ut på at dersom en søker om pensjon i tide, skal den utbetales første måned etter lønnsopphør. I 2004 ble alle nye pensjoner som er omfattet av Pensjonskassens utbetalingsgaranti, utbetalt til rett tid. Dette gjelder alderspensjoner, uførepensjoner og etterlattepensjoner.

Statens Pensjonskasse har prioritert arbeidet med å øke kvaliteten i pensjonsberegningene, dvs. sørge for korrekt beregning og utbetaling av pensjon. Av nye pensjoner skal minst 95 pst. utbetales riktig ved første gangs utbetaling. For 2004 totalt ble resultatet 92,9 pst. Statens Pensjonskasse fore-

tok en ny beregning av deler av de nye pensjonsutbetalingerne for 2004. Resultatet av dette arbeidet viste en rettprosent på ca. 95.

I 2004 ble det utbetalt renter for til sammen 10,7 mill. kroner. Av de totale pensjonsutbetalingerne på 12,57 mrd. kroner tilsvarer dette 0,85 promille, noe som er 0,75 promillepoeng bedre enn resultatkravet.

For de øvrige ordningene som Statens Pensjonskasse administrerer, vises det til rapportdelen under de respektive kapitlene.

Statens Pensjonskasse har i all hovedsak gjennomført forsikringstekniske oppgjør innen fastsatt frist for virksomheter med fiktive fond i pensjonskassen.

Informasjon og service

Statens Pensjonskasses kundesenter besvarte ca. 87 600 telefoner og 6 250 skriftlige henvendelser i 2004. Antall skriftlige henvendelser er økt med 10,3 pst. i forhold til året før. Gjennom utvikling av web-løsninger arbeider Statens Pensjonskasse med å bedre tilgjengeligheten og informasjonsflyten. Enkelte arbeidsgivere har direkte tilgang til å kontrollere og rette opp egne data i Statens Pensjonskasses systemer. Medlemmene har anledning til å kontrollere sin egen pensjonsopptjening, og alle lånesøknader kan sendes elektronisk til Statens Pensjonskasse.

Ca. 97,0 pst. av alle telefoner ble besvart ved førstegangs oppringning, mot 96,8 pst. i 2003. Brev besvares i hovedsak innen fire uker, eller med midlertidig svar innen fire uker.

Kvalitetssikring av medlemsdata

En viktig del av Statens Pensjonskasses oppgave er å ta i mot eller oppbevare medlemsdata for alle sine medlemmer. Totalt har Statens Pensjonskasse medlemsopplysninger for ca. 930 000 medlemmer i sine databaser. Den enkelte arbeidsgiver plikter å sende inn nødvendige medlemsdata til Statens Pensjonskasse. Totalt omfatter dette i overkant av 1 600 arbeidsgivere.

Medlemsdata brukes til flere formål. De brukes til å beregne korrekt pensjonspremie for arbeidsgiverne, beregne korrekt pensjon for pensjonistene, samt gi informasjon om framtidig pensjon til medlemmene. Videre er medlemsdata kritisk for beregning av forpliktelsene og andre analyseformål. Kvaliteten på medlemsdata er helt

sentralt for at Statens Pensjonskasse skal framstå som en profesjonell aktør ut mot kundene.

Kvalitetene på medlemsdataene er fremdeles ikke tilfredsstillende. Statens Pensjonskasse har i flere år arbeidet med å bedre kvaliteten på historiske data. Målet er at alle medlemsdata skal være korrekte innen juli 2007. I tillegg til det interne arbeidet med å rette opp data, arbeider Statens Pensjonskasse sammen med kundene for å forbedre rutinene for innrapportering.

Resultatmål

Statens Pensjonskasse skal i 2006:

- Utbetale korrekt beregnet pensjon til rett tid.
- Drive målrettet informasjon med særlig vekt på rettighetsinformasjon og de oppgaver/plikter som tilligger medlemmene og arbeidsgiverne.
- Videreføre arbeidet med å sikre driftsstabiliteten ved kjernevirksomhetens datasystemer og med det redusere risikoen for problemer relatert til tjenesteproduksjonen.
- Videreføre arbeidet med å bedre kvaliteten i medlemsdatabasen. SPK Forvaltningsbedrift skal sørge for at medlemsopplysningene som innhentes og legges i medlemsdatabasen, er av tilfredsstillende kvalitet. SPK Forvaltningsbedrift skal også arbeide videre med å rydde opp i gamle medlemsdata.
- Prioritere arbeidet med informasjonsvirksomhet rettet mot den premiebetalende delen av kundemassen, spesielt knyttet til utviklingen i pensjonsordningen for den enkelte medlemsvirksomhet.
- Prioritere arbeidet med forsikringstekniske beregninger, herunder at det gjennomføres årlige forsikringstekniske oppgjør innen 1. juni for virksomheter med fiktive fond.
- Videreføre arbeidet med utadrettet servicevirksomhet mot medlemmene og generelt yte god service overfor kundene målt i forhold til tilgjengelighet, restanser og brukertilfredshet.
- Videreutvikle informasjonsteknisk verktøy for å effektivisere driften og yte tjenester av høy kvalitet til sine medlemmer.
- Behandle søknader om nye lån og refinansiering innen én måned.
- Utbetale forsikringsbeløpene under gruppelevs-forsikring innen én uke etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt.
- Utbetale minst 80 pst. av forsikringsbeløpene under yrkesskadeforsikringen innen fire uker etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt.

Budsjett**Post 24 Driftsresultat**

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24.1	Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-282 591	-324 839	-338 050
24.2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	219 393	254 444	262 155
24.3	Avskrivninger	14 730	16 020	19 368
24.4	Renter av statens kapital	908	1 127	1 141
24.5	Til investeringsformål		16 000	16 000
24.6	Til reguleringsfond	-1 171	-10 000	-4 500
	Sum post 24	-48 730	-47 248	-43 886

Underpost 24.1 Driftsinntekter, overslagsbevilgning

Inntektene til SPK Forvaltningsbedrift er knyttet til betaling for de administrative tjenester som utføres for pensjonsordninger og øvrige produkter i SPK Forsikring der administrasjonen er lagt til SPK Forvaltningsbedrift.

Ca. 86 pst. av inntektene er knyttet til administrasjon av de ulike pensjonsordningene, hvorav inntektene knyttet til den statlige pensjonsordningen etter lov om Statens Pensjonskasse utgjør det aller vesentligste.

Inntektsøkningen skyldes i hovedsak at de administrative prisene for 2006 er justert opp som følge av kostnadsutviklingen og delinndekning av investeringer i nytt premieberegningssystem for virksomheten, samt videreføring av kompensasjon for merverdiavgift på tjenester utført av Rikstrygdeverket som ble innført fra 2005.

Underpost 24.2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Per 01.01.2005 hadde SPK Forvaltningsbedrift ca. 283 årsverk. Lønnskostnader utgjør omtrent halvparten av virksomhetens driftskostnader.

Den forventede utgiftsøkningen skyldes i hovedsak forventet pris- og lønnsvekst, samt økning som følge av pliktig merverdiavgift på tjenester som kjøpes fra Rikstrygdeverket. Inkludert i driftsutgiftene er kostnader som ikke kan aktiveres og dermed ikke føres under kap. 2470 post 45.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Statens Pensjonskasse foretar avskrivninger av aktiverte driftsmidler. Avskrivningene starter året etter anskaffelsesåret. Det benyttes lineære

avskrivninger hvor historisk kostpris på aktiverte driftsmidler avskrives med satser på 15 og 25 pst. for henholdsvis inventar og kontormaskiner (inkludert IT-utstyr og programvare).

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

I henhold til reglene for forvaltningsbedrifter skal det svares rente for den kapital som er investert i vedkommende bedrift.

Underpost 24.5 Til investeringsformål

Posten omfatter avsetning til egenfinansierte investeringer, jf. kap. 5470, post 30.

Underpost 24.6 Til reguleringsfond

Reguleringsfondet skal benyttes til å dekke svingninger i virksomhetens økonomi mellom ulike år, og til å dekke effektene av lønnsoppgjør samt uforutsette utgifter i det enkelte budsjettår. Fondet er en del av bedriftens egenkapital. Det legges til grunn at reguleringsfondet kan brukes til gjenanskaffelser av bl.a. systemløsninger. Det foreslås at Statens Pensjonskasse gis anledning til å omdisponere inntil 3 mill. kroner fra reguleringsfondet til investeringsformål, jf. forslag til vedtak.

Det legges til grunn at reguleringsfondet i 2006 reduseres med inntil 4,5 mill. kroner for å muliggjøre nødvendige investeringer i nytt aktuarielt system for virksomheten.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under posten skal gå til omfattende kvalitetssikring av medlemsdatabasen og investeringer i kjernesystemer. Dette er investeringspro-

sjekter som innebærer store utstyrskaffelser av investeringsmessig karakter, for eksempel engangsutgifter til kjøp av tjenester for å planlegge

og gjennomføre tiltaket, samt større utstyrskaffelser.

Tabell 3.2 Statens Pensjonskasses balanse

	Regnskap 2003	Regnskap 2004
Eiendeler:		
<i>Omløpsmidler</i>		
Fordringer	31 033 889	25 953 153
<i>Anleggsmidler</i>		
Driftsmidler	42 450 055	46 278 765
Sum eiendeler	73 483 944	72 231 918
Gjeld og egenkapital:		
<i>Kortsiktig gjeld</i>		
Kortsiktig gjeld	9 655 165	5 745 020
<i>Langsiktig gjeld</i>		
Statens rentebærende kapital	12 897 451	16 726 161
Sum gjeld	22 552 616	22 471 181
<i>Egenkapital</i>		
Reguleringsfond	21 378 724	20 208 133
Egenkapital for øvrig	29 552 604	29 552 604
Sum egenkapital	50 931 328	49 760 737
Sum gjeld og egenkapital	73 483 944	72 231 918

Kap. 5470 Statens Pensjonskasse, jf. kap. 2470

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
30	Avsetning til investeringsformål		16 000	16 000
	Sum kap 5470		16 000	16 000

Post 30 Avsetning til investeringsformål

Under denne posten føres avsetninger til investeringsformål til inntekt i statsregnskapet, jf. omtale under kap. 2470, underpost 24.5.

Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen til statsansatte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
80	Renter	352 330	326 000	295 000
	Sum kap 5607	352 330	326 000	295 000

Allmenn omtale

Kapitlet er budsjettering av renteinntekter knyttet til boliglånsordningen i Statens Pensjonskasse, jf. kap. 1544. Fra 01.05.2004 har renten vært 2,5 pst.

Budsjett**Post 80 Renter**

Reduksjonen i anslaget for renteinntekter i 2006 i forhold til saldert budsjett 2005, skyldes bl.a. oppdaterte prognoser for utlånsveksten i 2005. Utlånsveksten forventes å bli lavere enn bevilgningsrammen i saldert budsjett 2005, jf. kap. 1544. I inntektsanslaget for 2006 er det forutsatt en vekst i utlånsporteføljen med 200 mill. kroner, jf. kap. 1544, samt en utlånsrente på 2,5 pst.

Programkategori 01.50 Konkurransopolitikk

Utgifter under programkategori 01.50 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1550	Konkurransetilsynet	87 483	103 893	88 290	-15,0
	Sum kategori 01.50	87 483	103 893	88 290	-15,0

Moderniseringsdepartementet har det overordnede ansvaret for gjennomføringen av konkurransepolitikken. Det innebærer ansvar for:

- Utforming av den norske konkurranseloven, lov om offentlige anskaffelser og lov om offentlig støtte med tilhørende forskrifter m.m.
- Implementering av EØS-avtalens konkurranse-regler i norsk rett.
- Overordnet styring av Konkurransetilsynet.
- Å bidra til at konkurransehensyn blir tilstrekkelig vektlagt innenfor andre politikkområder.

Den løpende utøvelsen av konkurransepolitikken gjennom håndheving av konkurranseloven m.v. ivaretas av Konkurransetilsynet. I det følgende omtales hovedsakelig departementets arbeide på det konkurransepolitiske området, mens Konkurransetilsynets virksomhet omtales nærmere under kap. 1550.

Hovedutfordringer og utviklingstrekk

Samlet ansvar for konkurranselovgivningen

Regjeringen har samlet ansvaret for virkemidlene i konkurransepolitikken hos moderniseringsministeren. Ansvaret for regelverket for offentlige anskaffelser og EØS-avtalens regler for statsstøtte ble overført fra Nærings- og handelsdepartementet i 2004. Dette innebærer at forvaltningen av disse regelverkene samordnes med den øvrige konkurranselovgivningen og med etatsstyringen av Konkurransetilsynet. Samlingen av de konkurransepolitiske virkemidlene åpner for utnytting av gjensidig utfyllende kompetanse og en mer helhetlig konkurransepolitikk.

Handlingsplanen for styrking av konkurransepolitikken

Regjeringens handlingsplan for styrking av konkurransepolitikken har de seneste årene vært et sentralt virkemiddel i utviklingen av konkurransepolitikken. Oppfølgingen av handlingsplanen har vært knyttet opp mot planens fem overordnede tiltakspunkter:

1. Styrke konkurransemyndighetene.
2. Gjennomgang av offentlige reguleringer og ordninger som kan ha konkurransebegrensende virkninger.
3. Sikre at offentlige innkjøp bidrar til å stimulere konkurranse og etableringsmuligheter.
4. Sikre at salg av statlige selskaper ikke bidrar til konkurransebegrensninger.
5. Sørge for at offentlig virksomhet blir organisert og drevet på en måte som fremmer konkurranse.

Viktige punkter er gjennomført siden planen ble vedtatt i 2001. Ikrafttreddelsen av den nye konkurranseloven og økte midler til Konkurransetilsynet i budsjettet for 2005, har bidratt til en vesentlig styrking av konkurransemyndighetene. Punkt 1 i handlingsplanen anses med dette som gjennomført. Punkt 3 og 4 i handlingsplanen anses også som slutført, jf. omtale i budsjettproposisjonen for 2005. Forslag om revidering av regelverk for offentlige anskaffelser, som departementet nå arbeider med, vil også bidra til at innkjøp i det offentlige i større grad stimulerer til konkurranse og etableringsmuligheter. En nærmere omtale av regelverksutviklingen på konkurranseområdet følger nedenfor.

Regjeringen har fjernet eller endret konkurransebegrensende reguleringer på viktige områder.

Et eksempel er Regjeringens forslag om å redusere tinglysingsgebyret for flytting av lån med pant i fast eiendom fra 1901 eller 1521 kroner til 215 kroner. Reduksjonen vil bidra til skjerpet konkurranse mellom aktørene i utlånsmarkedet og komme forbrukerne til gode gjennom bedre lånevilkår, f.eks. lavere rente. Regjeringen vil fortsette arbeidet med å endre konkurransebegrensende reguleringer på viktige områder. Dette omfatter blant annet dagligvaremarkedet, der en restriktiv håndheving av plan- og bygningsloven kan gjøre det vanskelig for nye aktører å etablere seg. Moderniseringsdepartementet arbeider nå med fullføringen av de resterende to punktene i handlingsplanen innen utgangen av 2005, dvs. gjennomgang av offentlige reguleringer og ordninger som kan ha konkurransebegrensende virkninger, samt sørge for at offentlig virksomhet blir organisert eller drevet på en måte som fremmer konkurranse.

Regelverket på konkurranseområdet

Konkurranseloven

Den nye konkurranseloven⁴ har virket i vel ett år. Formålet med loven er å fremme konkurranse for derigjennom å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser med særlig vektlegging av forbrukernes interesser. Viktige trekk ved konkurranseloven er:

- Konkurranseloven forbyr konkurransebegrensende samarbeid mellom foretak og utilbørlig utnyttelse av en dominerende stilling.
- Konkurranseloven gir Konkurransetilsynet adgang til å ilegge gebyr for overtredelse av loven. Overtredelsesgebyret er forutsatt å ligge på samme nivå som de tilsvarende bøter som EU Kommisjonen kan ilegge. Perioden mellom avdekning av overtredelse og reaksjon er kortet ned ved at Konkurransetilsynet ikke lenger må anmelde overtredelsene til påtalemyndigheten.
- Konkurranseloven åpner for å redusere overtredelsesgebyret for dem som melder fra om og samarbeider med Konkurransetilsynet om oppklaringen av overtredelser av konkurranseloven.
- Konkurransetilsynet skal gripe inn mot foretakssammenslutninger som vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen. Det er innført meldeplikt for foretakssammenslutninger som gir Konkurransetilsynet muligheter for å overvåke strukturendringer i næringslivet. Meldeplikten skal evalueres av Konkurransetilsynet for å sikre en best mulig

tilpasset meldeplikt og næringslivet en enklest mulig innrapportering.

EØS konkurranseloven

EØS-avtalen er av særskilt konkurransepolitisk betydning. Den 19.05.2005 trådte den nye EØS-konkurranseloven⁵ i kraft. Dette innebærer at Konkurransetilsynet har fått hjemmel til å håndheve forbudene i EØS-avtalen mot konkurransebegrensende samarbeid mellom foretak og utilbørlig utnyttelse av en dominerende stilling. Loven fastsetter plikt til anvendelse av disse bestemmelsene når det er påkrevd. Konkurransereglene i EØS og Norge er på linje med de tilsvarende reglene i EU.

Forslag til revidert regelverk for offentlige anskaffelser

Offentlig forvaltning i Norge kjøper varer og tjenester for nærmere 240 mrd. kroner i året. Dagens regelverk for offentlige anskaffelser trådte i kraft i 2001. Regelverket pålegger stat og kommune å sikre konkurranse om anskaffelser. Resultatet er at leverandører opplever større markedsmuligheter og likebehandling. Moderniseringsdepartementet har i 2005 arbeidet med en større revisjon av innkjøpsregelverket. Utgangspunktet har vært å implementere nytt innkjøpsdirektiv som EU vedtok i 2004, få mer igjen for offentlige ressurser gjennom økt konkurranse om offentlige innkjøp, samt å forenkle deler av regelverket og gjøre det mer tilgjengelig for brukerne. Regelverksrevisjonen gjennomføres i to faser. Den 9. september i år ble den nasjonale terskelverdien for utlysninger av anskaffelser på anbud hevet fra 200 000 kroner til 500 000 kroner. Hevingen vil bidra til å senke administrative kostnader ved mindre anskaffelser. Samtidig er det besluttet å innføre krav om forenklet kunngjøring og protokollføring for innkjøp mellom 100 000 og 500 000 kroner fra årsskiftet. Innkjøp i stat og kommune, som tidligere ble regulert i forsyningsforskriften, er nå overført til den ordinære forskriften om offentlige anskaffelser. Dette vil stimulere til økt konkurranse ved offentlige innkjøp og gjøre det enklere for kommunene som heretter bare må forholde seg til ett regelverk for anskaffelser.

I løpet av høsten vil Moderniseringsdepartementet legge fram en Ot.prp. for Stortinget med forslag om innføring av et overtredelsesgebyr ved ulovlige direkteanskaffelser. Det foreslås også en regel som gir pålegg om å ivareta hensynet til uni-

⁴ Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger.

⁵ Lov 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler m.v.

versell utforming under planleggingen av anskaffelsene, slik at produkter, tjenester, bygninger og omgivelser tilpasses de behov som alle brukere har. I løpet av høsten vil departementet også legge fram forslag til en ny og betydelig forenklet forskrift for offentlige anskaffelser og forskrift om innkjøpsregler for forsyningssektoren. En viktig endring er innføring av nye moderne anskaffelsesmetoder og likestilling av elektroniske anskaffelser med tradisjonelle anskaffelser. Hensikten er å sikre konkurranse om oppdrag og bidra til en mer effektiv ressursbruk. Forskriftene vil implementere nye EU-direktiver på området. Det tas sikte på ikrafttredelse av ny lov og nye forskrifter fra 01.01.2006.

For omtale av Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA), jf. omtale under kap. 1550 Konkurransetilsynet.

Regelverket for offentlig støtte

Moderniseringsdepartementet har ansvar for reglene om offentlig støtte. I henhold til EØS-avtalen er offentlig støtte til næringsvirksomhet som hovedregel forbudt. Det er imidlertid gjort en rekke unntak fra hovedregelen, herunder støtte til formål som FoU, miljø, regioner og kompetanseheving. Støttegiver, dvs departement, fylkeskommune eller kommune, har ansvar for at støtte gis i henhold til regelverket og for at støtten godkjennes av ESA der det er nødvendig. Moderniseringsdepartementet ivaretar norske interesser i saker (notifikasjons- og klagesaker) mellom norske myndigheter og ESA på området og koordinerer sakene internt.

Departementet har også ansvar for at EU-reglene på feltet gjennomføres i norsk rett. I forbindelse med utformingen av nye regler i EU-kommisjonen, arbeider departementet med å ivareta norske interesser i prosessen. Det innebærer at departementet sørger for å avklare norske interesser internt og søker å påvirke regelverksutformingen i Kommisjonen ved å delta på arbeidsmøter og gi skriftlige innspill.

Oppfølging av særskilte markeder

Virksom konkurranse er et viktig virkemiddel for å oppnå sentrale samfunnsmessige målsettinger om effektiv utnyttelse av ressursene i økonomien. I det følgende omtales kort noen særskilte markedsområder som har hatt særlig stor betydning i gjennomføringen av konkurransepolitikken i 2004 og 2005.

Bokbransjen

I det norske bokmarkedet har omsetning av bøker tradisjonelt vært regulert gjennom avtaler mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Bokhandlerforening som fastsetter bestemmelser om faste priser, rabatter og enerett for bokhandler til omsetning av skolebøker. Disse bransjereguleringene har hatt dispensasjon fra konkurranselovens forbudsbestemmelser.

Ved Kongelig resolusjon av 29. april 2005 ble det fastsatt ny forskrift om unntak fra forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid ved omsetning av bøker. Forskriften som trådte i kraft 01.05.2005, innebærer at skjønnlitterære bøker vil kunne ha faste priser i utgivelsesåret og fram til 30. april året etter. Det vil også gjelde såkalte billigbøker. Alle distribusjonskanaler har fra 01.05.2005 samme anledning til å gi rabatter ved salg av bøker. Fastprisordningen og bokhandlernes enerett til å selge skolebøker for videregående skole og grunnskole opphører fra henholdsvis 01.01.2006 og 01.07.2006. Fastprisordningen for fagbøker til høyere utdanning blir også avviklet fra 01.01.2006. Det nye unntaket er betydelig strammet inn i forhold til dispensasjonen fra den tidligere konkurranseloven, og legger til rette for konkurranse i bokbransjen. Regjeringen mener at økt konkurranse også vil støtte opp om kulturpolitiske mål gjennom lavere priser, økt omsetning og dermed større utbredelse av bøker, – noe som kommer skoler, kommuner, elever, studenter og andre forbrukere til gode.

Meierisektoren

Meierisektoren er underlagt et omfattende og komplekst reguleringssystem. I det siste tiåret har det blitt foretatt en rekke endringer i markedsordningen for melk med sikte på å forenkle systemet, samt å legge til rette for økt konkurranse på foredlingsleddet.

Vesentlige endringer i markedsordningen for melk ble gjennomført fra 2004. Det ble etablert et regnskapsmessig og administrativt skille i Tine BA mellom råvarehåndtering og videreforedling. Den nye markedsordningen gir Tines konkurrenter bedre tilgang på melkeråvare.

Våren 2005 fattet regjeringen vedtak om konkrete endringer i det videre tilsynet av konkurranseforholdene i sektoren. Endringene består i at dagens etterkontroll og etterregning avvikles fra 1. januar 2006 og erstattes av en sektorregulering i form av et minimum egenkapitalavkastningskrav i Tines videreforedling. Konkurransetilsynet vil få et større ansvar for å overvåke meierisektoren ut fra

konkurranselovens bestemmelser. Videre er det bestemt at Konkurransetilsynet skal foreta en utredning i løpet av høsten 2006 for å evaluere om forsyningspliktsbestemmelsene i Tine begrenser mulighetene for økt konkurranse. Moderniseringsdepartementet og Landbruksdepartementet skal evaluere det etablerte administrative og regnskapsmessige skillet i Tine.

Det nye kontrollregimet i meierisektoren gjør det mulig å føre en effektiv kontroll av konkurranseforholdene, samtidig som systemet gir fastere og mer forutsigbare rammevilkår både for Tine og øvrige aktører.

Dagligvarer

Vinteren 2005 ble det satt betydelig fokus på konkurranseforholdene innenfor dagligvarebransjen. Departementet legger stor vekt på at Konkurransetilsynet overvåker konkurransen i dagligvaremarkedet nøye og gjennomfører tiltak som kan bidra til økt konkurranse, lave priser og et bredt vareutvalg for forbrukerne. Konkurransetilsynet la i juni 2005 fram en rapport om konkurranseforholdene i dagligvaremarkedet, herunder vurdering av ulike sider med såkalt hylleplassbetaling. Her varsler Konkurransetilsynet bl.a. mer intensiv overvåkning av avtalene mellom dagligvarekjedene og deres leverandører.

Luftfart

Markedet for innenriks luftfart var tidligere preget av svak konkurranse, etableringshindringer og markedsdominans. Det har derfor vært ført en aktiv konkurransepolitikk de siste årene for å legge til rette for virksom konkurranse i dette markedet:

- Ny konkurranselov innebærer en strengere regulering overfor dominerende aktører som SAS Braathens ved at aktørene selv må passe på å ikke utilbørlig utnytte sin dominerende stilling.
- Avvikling av konkurransehindrende statlig avgift per passasjerer.
- Økt konkurranse om statlige flyreiser. Statens sentrale innkjøpsavtale for flyreiser med SAS ble avviklet, og ny avtale om kjøp av flyreiser med Norwegian Air Shuttle, som hadde det beste tilbudet, ble inngått.
- Konkurransetilsynet har grepet inn mot SAS, Braathens og Widerøes bonusprogrammer og mot SAS sine progressive volumrabatter og preferanseklausuler. Forbudene mot bonusprogrammer er hjemlet i tidligere konkurranselov og stadfestet av Moderniseringsdepartementet.

- Meldeplikt for SAS for preferanseklausuler på reiser til og fra Norge i bedriftsavtaler.
- Konkurransetilsynet har ilagt SAS overtredelsesgebyr på 20 mill. kroner for overtredelse av konkurranseloven § 11 om misbruk av dominerende stilling.

Se omtale under kap. 1550 Konkurransetilsynet.

Hovedmål og strategier

Moderniseringsdepartementet skal bidra til at Norge er i fremste rekke når det gjelder å fremme konkurranse som sikrer effektiv bruk av samfunnets ressurser. Departementet skal føre en aktiv konkurransepolitikk for å sikre gode og rimelige varer og tjenester til forbrukere, og fremme effektivitet i privat og offentlig sektor.

For å oppnå dette, arbeider departementet mot følgende hovedmål på det konkurransepolitiske området:

- Konkurranseloven, EØS-konkurranseloven, regelverket for offentlige anskaffelser og regelverket for offentlig støtte skal utvikles i overensstemmelse med internasjonale forpliktelser og være effektive virkemidler for å fremme konkurranse.
- Etatsstyringen av Konkurransetilsynet skal ha basis i klare mål, tydelig rolleforståelse og resultatoppfølging som sikrer en effektiv utøvelse av den løpende konkurransepolitikken og håndheving av lovgivningen.
- Norske interesser skal ivaretas når ESA behandler klager og notifikasjoner etter statsstøtteregelverket.
- Departementet og Konkurransetilsynet skal sammen bidra til at konkurransehensyn får størst mulig gjennomslag på alle politikkområder. Herunder skal departementet:
 - Stimulere til konkurranse og etableringsmuligheter ved offentlige innkjøp.
 - Hindre tildeling av ulovlig offentlig støtte og motvirke skadelig støtte.
 - Synliggjøre hensynet til konkurransen ved liberalisering av markeder og andre offentlige tiltak.

Oppfølging av St.meld. nr. 15 (2004–2005) Om konkurransepolitikken

St.meld. nr. 15 (2004–2005) Om konkurransepolitikken ble behandlet i Stortinget våren 2005, jf Innst.S. nr. 193 (2004–2005). Meldingen redegjør for utviklingen i konkurransepolitikken og drøfter utfordringene framover. Oppfølgingen av meldin-

gen vil være et viktig grunnlag for gjennomføringen av konkurransepolitikken i 2006.

Videreutvikling av regelverk

Konkurransetilsynet har i 2005 gjennomført en evaluering av meldeplikten for foretakssammenlutninger i konkurranseloven. Moderniseringsdepartementet vil i 2006 vurdere om det er behov for endringer i regelverket for å oppnå en mest mulig målrettet meldeplikt med lavest mulig ressursbruk.

EU-kommisjonen vil i løpet 2005 eller tidlig i 2006 vedta en grønnbok om privat håndheving av konkurransereglene i EU. Departementet legger til grunn at grønnboken sendes på høring. EFTA-landene vil i den forbindelse komme med sine merknader. Dersom Kommisjonen legger opp til endringer i regelverket, må det vurderes om endringene er EØS-relevante og således skal gjennomføres i norsk rett. Eventuelle endringer vil sannsynligvis berøre regelverk knyttet til sivilprosess og erstatning.

Moderniseringsdepartementet har i 2005 sendt på høring et forslag til nytt, revidert og forenklet regelverk for offentlige anskaffelser. Det tas sikte på at Ot.prp. fremmes for Stortinget høsten 2005 og at regelverket trer i kraft fra 1. januar 2006. Departementet vil følge opp det nye regelverket ved å utarbeide en trykt veileder og gjennomføre andre informasjonstiltak med sikte på å styrke innkjøpskompetansen i offentlig sektor.

EU-kommisjonen har lagt fram en handlingsplan for reform av reglene for offentlig støtte fra 2005–2009. Hensikten er at medlemslandene skal gi mindre, men mer målrettet støtte. Det foreslås bl.a. nye regler for støtte til innovasjon, revisjon av reglene for støtte til FoU, risikokapital og miljøstøtte. Videre er det forslag om en rekke prosessuelle endringer som skal bidra til å modernisere og forenkle anvendelsen av reglene og overvåkningen av at reglene blir overholdt.

Moderniseringsdepartementet skal etablere en database for statsstøtte som viser hvordan offentlig støtte fordeles i Norge og som gir oversikt over antall notifikasjoner og godkjennelser i forhold til ESA.

Prioriterte markedsområder

For å sikre at kraftmarkedet skal fungere best mulig, vil departementet ta initiativet til å sette i verk kartlegging og utredning av de konkurransemessige virkningene av krysseie, felleseide kraftverk og leieavtaler mellom kraftprodusenter. Det gjelder både de konkrete samarbeidsformene som

praktiseres, forholdet til konkurranselovgivningen og de konkurransemessige virkningene generelt. Dette vil danne bakgrunn for konkurransemyndighetenes arbeid med å sikre konkurranse i kraftmarkedet.

Regjeringen ønsker å prioritere oppfølgingen av konkurranseforholdene i mindre og lokale markeder. Disse markedene er viktige for forbrukerne, men preges ofte av begrenset konkurranse og få valgmuligheter på tilbydersiden. Lokale markeder for håndverktjenester eller verkstedtjenester er eksempel på denne typen markeder. Flere reguleringer bidrar til å begrense konkurransen for frie yrker. Frie yrker representerer et utvalg viktige tjenester for enkeltpersoner og bedrifter, og har stor betydning for den enkeltes velferd. Studier av frie yrker viser at for omfattende offentlige reguleringer, kan gi et dårligere tilbud til forbrukerne. Regjeringen vil derfor vurdere tiltak med sikte på å legge til rette for økt konkurranse innen frie yrker, herunder juridiske tjenester, leger, tannleger, farmasøyter og arkitekter. Det vil i denne forbindelse bl.a. også legges til rette for et samarbeid med forbrukermyndighetene med sikte på å vurdere og videreutvikle informasjonstiltak overfor forbrukerne. Informasjonstiltakene skal bidra til å øke forbrukernes oppmerksomhet og kunnskap om de valgmuligheter den enkelte står overfor.

Departementet legger vekt på at Konkurransetilsynet viderefører den særskilte oppfølging av konkurranseforholdene i markeder som gjennomgår liberaliseringsprosesser eller som har en eller flere dominerende aktører – som dagligvaremarkedet, markedet for meieriprodukter og luftfartsmarkedet, jf. omtale ovenfor.

Konkurranse på like vilkår

Det er nær sammenheng mellom konkurransepolitikken og Regjeringens handlingsplan for modernisering (2005–2009) som ble lagt fram i juni 2005. I moderniseringsprogrammet legges det opp til å utvide innbyggernes frihet til å velge mellom offentlige tjenester. En nødvendig forutsetning for økt valgfrihet er at flere leverandører kan levere tjenestene, og at leverandørene konkurrerer på like vilkår. Regjeringen signaliserte derfor enkelte konkurransepolitiske prinsipper som skal sikre at offentlige og private virksomheter konkurrerer på like vilkår:

- Virksomheter i statlig regi som er utsatt for konkurranse, skal som hovedregel organiseres i egne juridiske enheter.
- Prisene på tjenester som offentlig virksomhet tilbyr i konkurransemarkeder, skal reflektere

alle faktiske kostnader på lik linje med private tilbud.

- Infrastruktur bør være åpen for alle virksomheter på like vilkår.

Med utgangspunktet i disse prinsippene, vil Moderniseringsdepartementet igangsette et arbeide med å vurdere nødvendige tiltak og regelreformer for å legge til rette for mer like konkurransevilkår for private og offentlige aktører.

Kap. 1550 Konkurransetilsynet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	68 466	75 975	73 438
22	Flyttekostnader, <i>kan overføres</i>	19 017	27 918	11 352
23	Klagenemnda for offentlige anskaffelser			3 500
	Sum kap 1550	87 483	103 893	88 290

Allmenn omtale

Konkurransetilsynets hovedoppgave er å føre tilsyn med konkurranseforholdene i norsk økonomi. Det rettslige grunnlaget for tilsynets virksomhet er konkurranseloven og EØS-konkurranseloven som trådte i kraft henholdsvis 1. mai 2004 og 19. mai 2005. Etter EØS-konkurranseloven har Konkurransetilsynet myndighet til å håndheve EØS-avtalens konkurranseregler, parallelt med håndhevelse av konkurranseloven. Konkurransetilsynet skal dessuten utføre kontroller hos foretak i Norge for eller sammen med, EFTAs overvåkningsorgan.

Konkurransetilsynet skal blant annet:

- Forebygge, avdekke og motvirke skadelige konkurransebegrensninger ved å håndheve konkurranseregelverket.
- Påpeke offentlige reguleringer og tiltak som i unødig grad skader konkurransen i markedene.
- Bidra til oversiktlig informasjon for markedsaktørene for å effektivisere etterspørselssiden i markedene.

Loven gir Konkurransetilsynet adgang til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på forbudene mot konkurransebegrensende avtaler mellom foretak eller utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. Samtidig gir loven adgang til å redusere gebyret for bedrifter som bistår konkurransemyndighetene med oppklaring av overtredelser. Konkurransetilsynet skal videre foreta inngrep mot konkurranseskadelige foretakssammenslutninger. Etter ikrafttreddelsen av ny konkurranselov gjelder en alminnelig meldeplikt for foretakssammenslutninger.

Rapport

Håndheving av konkurranselovens forbudsbestemmelser

Avdekking av brudd på konkurranselovens forbudsbestemmelser har høy prioritet. Siden ny konkurranselov trådte i kraft, har Konkurransetilsynet brukt betydelig ressurser på å avdekke mulige brudd på det nye forbudet mot misbruk av dominerende stilling. Videre har tilsynet fokus på å avdekke karteller med potensielt store samfunnskadelige virkninger. Et viktig ledd i dette arbeidet er gjennomføring av kontrollbesøk med gransking for å avdekke og bevissikre brudd på konkurranselovens forbudsbestemmelser. Konkurransetilsynet har benyttet muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på loven og vil bruke dette virkemiddelet aktivt ved lovovertridelser. Samtidig har samarbeid med påtalemyndigheten høy prioritet, og tilsynet bistår påtalemyndigheten i forbindelse med håndteringen av anmeldte saker.

Det ble i 2004 gjennomført bevissikring i fire saker.

Basert på tidligere etterforskning og anmeldelse fra Konkurransetilsynet, utferdiget Økokrim i 2004 forelegg mot fire landsdekkende transport-selskap for ulovlig anbudssamarbeid. Denne saken endte med rettsforlik i februar 2005, og selskapene vedtok til sammen vel 3,7 mill. i forelegg.

I et annet forhold hvor det forelå anmeldelse fra Konkurransetilsynet, utferdiget Økokrim i 2005 et forelegg på 6,5 mill. kroner mot landets to dominerende matmelprodusenter for ulovlig samordning av prisøkninger i 2001. Selskapene har vedtatt foreleggene.

Behandling av inngrep og dispensasjoner

Konkurransetilsynet har siden innføringen av meldeplikt for foretakssammenslutninger brukt betydelige ressurser på behandling av slike saker. Tilsynet skal gripe inn mot foretakssammenslutninger dersom tilsynet finner at disse vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med konkurranselovens formål.

Tilsynet har i perioden fra 01.05.2004 til og med 30.04.2005 mottatt 472 alminnelige meldinger om foretakssammenslutninger og fem frivillige fullstendige meldinger. Tilsynet har sendt begrunnet varsel om vedtak i fem saker og fattet vedtak om inngrep i fire av disse. Tilsynet har også satt i verk et omfattende informasjonsarbeid for å sørge for at plikten til å melde foretakssammenslutninger blir overholdt.

I konkurranseloven av 1993, som gjaldt fram til 01.05.2004, var det et forbud mot prissamarbeid og markedsdeling m.m. I tillegg hadde Konkurransetilsynet hjemmel til å gripe inn mot andre former for konkurranseskadelig atferd. I den nye konkurranseloven av 2004 er denne inngrepshjemmelen erstattet med forbudet mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. I 2004 grep Konkurransetilsynet inn i fire saker om konkurranseskadelig atferd etter den gamle loven.

Etter konkurranseloven av 1993 hadde tilsynet adgang til å dispensere fra lovens forbudsbestemmelser. I den nye loven er denne dispensasjonsadgangen erstattet med lovbestemte unntak. I 2004 ble det gitt 19 dispensasjoner etter konkurranseloven av 1993. Dispensasjoner ble hovedsaklig innvilget med grunnlag i at et samarbeid mellom aktører i markedet hadde samfunnsøkonomiske effektivitetsgevinster. Eksempelvis antas de samfunnsøkonomiske gevinstene ved et prissamarbeid mellom et fåtall lastebiltransportører å overstige de samfunnsøkonomiske kostnadene ved prissamarbeidet når samarbeidsgruppen har en begrenset markedsandel og samarbeidet er nødvendig for å oppnå kjøreoppdrag.

Offentlige reguleringer og reguleringsreform

Konkurransetilsynet har i 2004 videreført sitt samarbeid med Moderniseringsdepartementet for å følge opp Regjeringens konkurransepolitiske handlingsplan om gjennomgang av offentlige reguleringer og ordninger som kan ha konkurransebegrensende virkninger. Samtlige departementer har i 2004 rapportert status for fjerning eller endring av slike reguleringer, og disse opplysningene er bearbeidet av tilsynet. I rapport nr. 3/2005 i Kon-

kurransetilsynets skriftserie er det foretatt en gjennomgang av reguleringene innen frie yrker.

Konkurransetilsynet har i tilknytning til ovennevnte prioritert oppfølgingen av markeder som er i ferd med eller har gjennomgått reguleringsreformer eller det som av andre konkurransemessige grunner er nødvendig å følge opp særskilt. For oppfølgingen av bokbransjen, markedet for omsetning av melk og dagligvaremarkedet vises det til omtale under programkategori 01.50. I det videre arbeidet vil Konkurransetilsynet bistå Moderniseringsdepartementet i arbeidet med oppfølgingen av disse prioriterte markedsområder og i arbeidet med særskilt oppfølging av markedene for frie yrker, slik som advokat- og legetjenester, eiendomsmeglere mv., samt markeder der offentlig og privat ervervsvirksomhet konkurrerer med hverandre.

Informasjon og veiledning

Det er en viktig oppgave for Konkurransetilsynet å gi informasjon og veiledning om konkurranseloven til næringslivet, forbrukerne og det offentlige. Tilsynet mottar flere tusen henvendelser om veiledning i året og bruker betydelige ressurser på å gi slik veiledning som er nødvendig for å hindre feil og forsømmelser fra aktørene i næringslivet. Tilsynet prioriterer særlig veiledning til mindre selskaper og selskaper som ikke selv har ressurser til å ivareta sine interesser på en tilfredsstillende måte. Tilsynet bruker også veiledning aktivt som virkemiddel i arbeidet med å fremme konkurranse og effektiv ressursbruk.

I forbindelse med at konkurranseloven av 2004 trådte i kraft, gjennomførte Konkurransetilsynet en omfattende informasjonskampanje om bestemmelsene i den nye loven med særlig vekt på meldeplikten for foretakssammenslutninger.

Kraftprisoversikten på Konkurransetilsynets internettsider hadde stort besøk også i 2004. Mange forbrukere bruker oversikten for å orientere seg om prisene og finne ny leverandør.

Internasjonalt arbeid

Konkurransetilsynet deltar i behandlingen av regelverkssaker og enkeltsaker i Europakommisjonen og EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Et ressurskrevende arbeid med gjennomføring av nye saksbehandlingsregler for håndheving av EØS artikkel 53 og 54, i tillegg til nytt regelverk for fusjon, er avsluttet.

Tilsynet deltar aktivt i Competition Committee i OECD som drøfter konkurransepolitiske problemstillinger som er sentrale i et internasjonalt per-

spektiv og for de ulike medlemslandene. Konkurransetilsynet har fått betydelig oppmerksomhet omkring bidrag til diskusjoner om predasjon (rovatferd) der det har vært satt særlig fokus på innenriks luftfart.

Tilsynet legger vekt på deltagelse i internasjonale nettverk. Et viktig samarbeidsforum i EØS er European Competition Authorities (ECA). Dette er et kontaktforum der lederne for konkurransemyndighetene i EØS deltar. Konkurransetilsynet har bidratt aktivt i behandlingen av konkurransepolitiske problemstillinger som ECA har satt på dagsordenen, særlig innenfor luftfarts- og kraftsektoren. Konkurransetilsynet deltar også i International Competition Network (ICN).

De nordiske konkurransemyndighetene på tilsynsnivå har et nært samarbeid. Avtalen om samarbeid og informasjonsutveksling i konkurransesaker mellom Norge, Danmark, Sverige og Island har bidratt til å styrke dette samarbeidet. Det nordiske samarbeidet omfatter flere arbeidsgrupper, hvor forskjellige markeder blir analysert og vurdert. I 2005 har dette arbeidet vært konsentrert om matvarer og dagligvarebransjen. Videre har man et felles benchmarkingprosjekt og et samarbeide om utviklingen av økonomiske indikatorer.

Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)

Klagenemnda er et uavhengig organ bestående av 10 regjeringsoppnevnte medlemmer. Nemnda behandler klager om brudd på lov om offentlige anskaffelser med forskrifter. Klagenemnda ble opprettet 01.01.2003 for å være et raskt, rimelig og faglig spesialisert alternativ til de ordinære domstolene. Forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser pålegger klagenemnda å behandle alle klager som kommer inn. Klagetilfanget har vært jevnt stigende siden opprettelsen, og klagenemnda har derfor i lang tid hatt en saksbehandlingstid på rundt tre og en halv måned i gjennomsnitt og betydelig lengre i enkelte saker. Antallet avgjorte saker var 182 i 2003, 249 i 2004. Det ventes en ytterligere økning i 2005. Klagenemndas avgjørelser blir gjennomgående lagt til grunn av innkjøpere i alle lag av forvaltningen og av leverandører.

Sekretariatet for Klagenemnda for offentlige anskaffelser ble våren 2005 overført fra Moderniseringsdepartementet til Konkurransetilsynet. Sekretariatet, som er faglig underlagt klagenemnda, mottar klagene, sørger for tilstrekkelig opplysning av sakene og utarbeider innstillinger til nemnda. I tillegg er sekretariatet gitt kompetanse til å avvise klager. Sekretariatet har for tiden tre

ansatte og er administrativt lagt til Konkurransetilsynet.

Informasjon og omdømme

Konkurransetilsynet gjennomførte høsten 2004 en ekstern brukerundersøkelse. Resultatet av denne undersøkelsen viser at Konkurransetilsynet har et godt omdømme, og er ytterligere forbedret i forholdt til en tilsvarende undersøkelse fra 2002.

Konkurransetilsynet forsøker ved hjelp av konkrete saker å vise hva konkurransereglene betyr i praksis, både gjennom egne kanaler og gjennom media. Flere av sakene tilsynet har behandlet har fått stor oppmerksomhet.

Flytting av Konkurransetilsynet til Bergen

Regjeringens og Stortingets flyttevedtak innebærer at Konkurransetilsynet skal være etablert i Bergen med hele sin virksomhet innen 31. desember 2006. Virksomheten i Oslo skal på samme tidspunkt være nedlagt.

I tråd med Stortingets vedtak skal det legges til rette for at:

- Konkurransetilsynets ordinære arbeidsoppgaver ivaretas fullt ut i flytteperioden.
- Flest mulig flytter med, samtidig som omstillingsprosessen ikke fører til at medarbeidere utstøtes i arbeidsledighet.
- Oppbygging av virksomheten og nytt miljø i Bergen skjer effektivt og systematisk.

Tilsynet tok i bruk nye lokaler i Bergen i juni 2004. Da vedtaket om utflytting ble fattet i 2003, hadde Konkurransetilsynet ca. 115 medarbeidere i Oslo. Ved utgangen av 2005 vil tilsynet ha ca. 50 medarbeidere på plass i Bergen og ca. 60 i Oslo.

Alle ansatte i Oslo har tilbud om å flytte med til Bergen. Konkurransetilsynet har benyttet seg av de virkemidlene som er stilt til rådighet for dem som ønsker å flytte. Per juni 2005 har 19 medarbeidere inngått avtale om å flytte til Bergen. Konkurransetilsynet har siden sommeren 2003 gjennomført en rekke tiltak med sikte på å gjøre omstillingsprosessen lettere for den enkelte.

Resultatmål

Konkurransetilsynet har som oppgave å håndheve konkurranseloven og EØS-konkurranseloven effektivt. Tilsynet skal i sin håndheving legge stor vekt på hensynet til forbrukerne, og vil i større grad enn tidligere ha fokus også på regionale og smale markeder. Markeder og bransjer hvor forut-

setningene for effektiv konkurranse er mangelfulle skal prioriteres.

Tilsynet skal håndheve forbudet mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling slik at håndhevingen får en generell preventiv virkning. Gjennom håndheving av meldeplikten for foretakssammenslutninger og øvrig tilsyn med konkurranselovens bestemmelser om foretakssammenslutninger, skal tilsynet bidra til en mer effektiv og omfattende kontroll med fusjoner, også i regionale og smale markeder.

Konkurransetilsynet skal bistå departementet i det avsluttende arbeidet med oppfølging av handlingsplanen for styrking av konkurransepolitikken, slik at offentlig virksomhet blir organisert på en måte som fremmer konkurranse. Videre skal tilsynet i sitt arbeid vektlegge bidrag til at konkurransehensyn blir tilstrekkelig vektlagt på andre politikkområder gjennom bl.a. å påpeke konkurranse-regulerende virkninger av offentlige reguleringer.

Konkurransetilsynet skal bistå departementet i arbeidet med oppfølgingen av tiltakspunktene i St.meld. nr. 15 (2004–2005) Om konkurransepolitikken.

Det skal legges vekt på å informere og veilede publikum og brukere om konkurranseloven slik at etterspørselssiden fungerer effektivt og bedriftene overholder lovens bestemmelser.

Det fastsettes følgende målsettinger relatert til ovennevnte:

- Håndheve konkurranseloven aktivt.
- Arbeide for å øke kunnskapen om konkurransepolitikk i samfunnet.
- Være et tilsyn med høy faglig kvalitet.

- Yte god service, informasjon og veiledning i faglige spørsmål.
- Vise åpenhet for media og ha tydelig kommunikasjon.
- Gjennomføre omstillingsprosessen etter forutsetningene.
- Være aktive i moderniseringen av offentlig sektor.
- Ha en organisering av virksomheten med struktur og kompetanse som bidrar til effektiv håndheving av loven.
- Videreutvikle elektroniske saksbehandlerløsninger.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Konkurransetilsynet hadde pr. 01.09.2005 en bemanning tilsvarende 116 årsverk, med henholdsvis 72 årsverk i Oslo og 44 årsverk i Bergen. Posten dekker lønns- og driftsutgifter for ordinær drift i Konkurransetilsynet.

Post 22 Flyttekostnader, kan overføres

Posten dekker de budsjettmessige tilleggskostnader til lønns- og driftsutgifter for Konkurransetilsynet ved flytting fra Oslo til Bergen.

Post 23 Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Posten dekker lønn og driftsutgifter til sekretariatet for KOFA. Videre dekkes honorar og øvrige utgifter for medlemmene av nemnda.

Kap. 4550 Konkurransetilsynet, jf. kap. 1550

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
02	Ymse inntekter			186
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 765		
18	Refusjon sykepenger	431		
	Sum kap 4550	2 196		186

Post 02 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter for gebyrer i tilknytning til klagenemnda for offentlige anskaffelser.

Post 03 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt

Overtredelsesgebyr kan bl.a. ilegges ved overtredelse av konkurranselovens forbud mot henholdsvis konkurransebegrensende samarbeid og utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling og påbudet om alminnelig melding av foretakssammenslut-

ninger. Etter at EØS-konkurranseloven av 2004 har trådt i kraft, kan Konkurransetilsynet også ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 og 54.

Ved de alvorligste overtredelsene kan det ilegges overtredelsesgebyr på inntil 10 pst. av et foretaks årlige omsetning. For større foretak kan det med andre ord bli snakk om betydelige beløp.

For å framtvinge overholdelse av enkeltvedtak etter konkurranseloven av 2004, kan Konkur-

ransetilsynet ilegge tvangsmulkt som løper til forholdet er rettet. Det samme gjelder for å sikre oppfyllelse av pålegg om å gi opplysninger etter lovens krav.

Forhåndsfastsettelse av samlet størrelse for overtredelsesgebyrene og tvangsmulfter er forbundet med usikkerhet. Det er derfor ikke fremmet forslag til bevilgning på posten.

Programkategori 01.60 Statsbygg

Utgifter under programkategori 01.60 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	871 373	923 020	1 107 448	20,0
1581	Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 4581	43 405	75 372	84 754	12,4
1582	Utvikling av Fornebuområdet	112 732	81 000	89 500	10,5
1583	Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583	28 639	27 000	9 973	-63,1
2445	Statsbygg, jf. kap. 5445	925 573	1 601 412	1 025 787	-35,9
Sum kategori 01.60		1 981 721	2 707 804	2 317 462	-14,4

Inntekter under programkategori 01.60 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
4581	Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 1581	96	112	116	3,6
4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583	182 724			
5445	Statsbygg, jf. kap. 2445	728 761	710 000	720 000	1,4
5446	Salg av eiendom, Fornebu	75 063	233 920	42 350	-81,9
Sum kategori 01.60		986 644	944 032	762 466	-19,2

Utgiftene foreslås redusert under kategori 01.60 Statsbygg, hovedsakelig som følge av redusert byggevirkksomhet. Reduksjonen i inntektene skyldes i hovedsak at salgene av eiendommer på Fornebu er gjennomført.

Hovedutfordringer og utviklingstrekk

Statsbyggs hovedmål er å tilby gode og funksjonelle lokaler til statlige virksomheter. Statsbygg skal gi råd ved anskaffelse av lokaler, være byggherre på vegne av departementene, sikre god forvaltning av eiendommene i den statlige husleieord-

ningen og ivareta statlige interesser i større eiendomsutviklingsprosjekter.

Modernisering og omstilling av offentlig sektor kan medføre behov for relokalisering og nye lokaler. Dette vil kunne stille Statsbygg overfor betydelige utfordringer med hensyn til rask og fleksibel oppfølging av endrede behov. Statsbygg må derfor videreutvikle sin rådgivningskompetanse overfor departementer og andre statlige etater. Dette gjelder bl.a. bistand i forbindelse med vurdering av behov, markedsundersøkelser, alternativvurderinger og kostnadsanalyser.

På byggherresiden er den viktigste utfordringen å sikre god styring av prosjektene med hensyn

til kostnader, kvalitet og framdrift. Risikostyring vektlegges i alle faser av prosjektene.

Det arbeides også systematisk med å implementere prinsippene om universell utforming i alle stadier i prosjektene. Det er laget en handlingsplan for å sikre tilgjengelighet for bevegelseshemmede i bygg som forvaltes av Statsbygg.

Innen eiendomsforvaltning er den sentrale utfordringen å tilpasse eiendomsmassen til brukernes behov, å redusere energiforbruket og unngå bruk av miljøfarlige stoffer.

Hovedmål og strategier

Statsbygg skal innen vedtatte rammer for økonomi, kvalitet og framdrift:

- Ivareta statlig, sivil sektors behov for rådgivning og utredning i forbindelse med innleie av lokaler og planlegging av byggeprosjekter.
- Ivareta statlig, sivil sektors behov for byggherretjenester ved å organisere, planlegge og gjennomføre byggeprosjekter.
- Sikre kostnadseffektiv drift og verdibevarende vedlikehold av eiendomsmassen.
- Sikre at hensynet til tilgjengelighet, miljø, arkitektur og kulturhistoriske verdier blir avveid og ivarettatt.
- Sikre miljøriktig materialbruk, herunder unngå bruk av tropisk tømmer.
- Sørge for effektiv utnyttelse av statens eiendomsmasse gjennom eiendomsutvikling, kjøp og salg.
- Ivareta statens behov i utviklingsprosjekter ved å gi råd, organisere, planlegge og gjennomføre, herunder realisere verdien av større eiendommer som fristilles.
- Bidra til effektivisering i bygg-, anlegg- og eiendomsnæringen (BAE-næringen).

I budsjettet for 2006 vektlegges å:

- Videreføre omstillingsarbeidet i Statsbygg basert på Regjeringens prinsipper for modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor.
- Videreføre arbeidet med utvikling av statens husleieordning.
- Videreføre arbeidet med å fremme god arkitektur, bærekraftig arealplanlegging og ivarettelse av kulturminner og kulturmiljøer.
- Videreføre arbeidet med universell utforming og å bedre tilgangen for bevegelseshemmede i både nye og eksisterende bygg.
- Initiere og delta i forsknings- og utviklingsprosjekter, bl.a. ved å benytte egne byggeprosjekter som pilotprosjekter for å bidra til bedre sam-

handling, forenkling av prosesser og mer effektiv bruk av IKT i BAE-næringen.

Modernisering av Statsbygg

Regjeringen foreslår prinsipielle endringer i statens bygge- og eiendomsvirksomhet som i hovedsak vil berøre Statsbygg på følgende områder:

- Eiendommer i universitets- og høyskolesektoren som i dag forvaltes av Statsbygg, skal overføres en ny eiendomsforvaltningsbedrift under Utdannings- og forskningsdepartementet.
- Fengselseiendommene overføres til Statsbygg med kostnadsdekkende husleie.
- Statens kulturhistoriske eiendomsmasse gjennomgås med sikte på overføring av viktige kulturhistoriske eiendommer til en egen enhet i Statsbygg. For slike eiendommer som er i aktiv bruk i universitets- og høyskolesektoren beholdes eieransvaret i forvaltningsbedriften under Utdannings- og forskningsdepartementet, men forvalter- og formidlingsansvaret legges til Statsbygg med langsiktige kontrakter. For kulturhistoriske bygg som er i aktiv bruk skal hensynet til bedret kulturhistorisk ivarettelse veies opp mot hensynet til bruken av bygget. Av de nasjonale festningsverkene skal Akershus og Bergenshus fortsatt eies og forvaltes av forsvarssektoren.
- Det skal opprettes et eget statlig rådgivningsorgan for å skille rådgiver- og leverandørrollen (som i dag er samlet i henholdsvis Statsbygg og Forsvarsbygg), bidra til styrket bestillerkompetanse og bedre styring av de statlige forvalterne. I forhold til bestillerne vil organet i hovedsak bistå med kjøp av rådgivningstjenester i markedet.
- Det skal vurderes hvordan Statsbyggs finansielle fleksibilitet kan forbedres for bedre å møte etterspørselen fra brukerne der spørsmålet om husleiemidler er avklart.
- Det skal som en prøveordning opprettes styrelignende organ for Statsbygg.
- Det skal arbeides videre med forslag om hvordan man i større grad kan konkurranseeksponere deler av Statsbyggs virksomhet.

Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget i forbindelse med budsjettforslaget for 2007 med mer konkrete forslag til reformer i statens bygge- og eiendomsvirksomhet.

Regjeringen forutsetter at Statsbygg og de ansatte skal få anledning til å delta aktivt i den videre prosessen.

Det vises også til omtale i innledningskapitlet og under budsjettproposisjonene for Forsvarsde-

partementet, Justisdepartementet og Undervisnings- og forskningsdepartementet.

Resultatmål

Følgende resultatmål gjelder for Statsbygg i 2006:

Mål	Resultatindikatorer	Resultatkrav 2006
1. God budsjettdisiplin	a) Sluttkostnad i prosent av styringsrammen (gjelder både kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg). b) Overføring av ubenyttede bevilgninger til neste budsjettår under kap. 1580 og kap. 2445, post 30 til 49.	Sluttkostnad skal ikke overskride styringsrammen for total masse ferdigstilte bygg med mer enn 1 pst. Overføringene til neste budsjettår skal ikke overstige 7,5 pst. av årets disponible bevilgning.
2. Tilfredsstillende avkastning på Statsbyggs totalkapital	a) Resultat før finanskostnader i prosent av gjennomsnittlig investert kapital for året. b) Andel utleide arealer i forhold til totalt areal det er mulig å leie ut.	Totalkapitalens rentabilitet skal i 2006 være minimum 6,0 pst. 98 pst.
3. Tilfredse kunder	Fagdepartementers og statlige leietakeres tilfredshet med Statsbyggs: rådgivningstjenester byggherretjenester forvaltningstjenester	95 pst. 95 pst. 95 pst.
4. Effektiv energibruk i statens bygningsmasse	Klimakorrigert energiforbruk (kWh/kvm/år)	210 kWh/kvm
5. Ivaretagelse av samfunnsmessige føringer innen områdene miljø, arkitektur og kulturminnevern	Beskrivende rapport	Årlig

Rapport

Tabell 3.3 Mål: Riktig styring innen styringsrammen

Indikator	2001	2002	2003	2004
Avviket i prosent av styringsrammen gjelder kap. 1580 og kap. 2445.	2,5	-3,0	1,1	-6,0

Resultatkrav 2004: 2,5 pst.

I 2004 ble det ferdigstilt seks prosjekter. Av disse var det overskridelse i ett av prosjektene på 3,4 mill. kroner av en opprinnelig styringsramme på 207 mill. kroner. Innsparinger på andre prosjekter, med en styringsramme på til sammen 480 mill. kroner, gjør at den totale innsparingen i forhold til

styringsrammene for ferdigstilte bygg ble 6,0 pst. i 2004. Gjennomsnittlig for de siste fire år er det en innsparing på 1,4 pst. Resultatutviklingen skyldes bl.a. økt fokus i Statsbygg for å bedre prosjekt- og økonomistyringen.

Tabell 3.4 Mål: Riktig periodisering av budsjettmidler for byggeprosjekter

Indikator	2001	2002	2003	2004
Overføring av ubrukte bevilgninger til neste budsjettår under kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, post 30 til 49.	12,2	2,3	7,0	0,3

Resultatkravet i 2004: 10 pst.

Overføringen for 2004 har gått betydelig ned i forhold til tidligere år. Dette skyldes i hovedsak

innføring av nye systemer og rutiner for økonomistyring.

Tabell 3.5 Mål: Avkastning på Statsbyggs totalkapital

Indikator	2001	2002	2003	2004
Resultat før finanskostnader i prosent av gjennomsnittlig investert kapital for året.	7,4	7,0	6,3	6,3

Resultatkravet 2004: 6,0 pst.

Totalkapitalens rentabilitet er definert som resultat før finanskostnader i prosent av gjennomsnittlig investert kapital for året. Resultat før finanskostnader økte med 28,4 mill. kroner fra 2003 til 2004, mens gjennomsnittlig investert kapi-

tal økte med 456,6 mill. kroner. Statsbygg gjennomførte ekstraordinære nedskrivninger i 2004. Korrigert for disse, er resultatet før finanskostnader 6,8 pst.

Tabell 3.6 Mål: Høy utleiegrad

Indikator	2001	2002	2003	2004
Andel utleide arealer i forhold til totalt areal det er mulig å leie ut.	98,4	98,2	98,4	97,6

Resultatkrav 2004: 98 pst.

Det er en marginal endring i 2004 i utleiegraden i forhold til tidligere år. Resultatet har ligget stabilt over flere år, med et gjennomsnitt de siste fire år på 98,2 pst. Dette skyldes først og fremst høy kundetilfredshet, i tillegg til relativt mange

langsiktige leieavtaler, og at eiendommer som staten ikke har bruk for selv, er blitt solgt. Utleiegraden er høy sammenlignet med den generelle situasjonen i utleiemarkedet.

Tabell 3.7 Mål: Høy kundetilfredshet med Statsbyggs rådgivnings- og byggherretjenester

Indikator	2001	2002	2003	2004
Andel av fagdepartementenes og statlige etaters tilfredshet* med Statsbyggs rådgivnings- og byggherretjenester	87	83	100	100

* Med tilfredshet menes fullstendig, meget eller ganske tilfreds.

Resultatkrav 2004: 86 pst.

For 2004 ble det sendt ut 25 spørreskjemaer til kontaktpersoner i departementene, universitetene og tre etater. 17 spørreskjemaer ble returnert.

Ingen svarte at de var utilfredse. Fordi utvalget er så lite, må resultatene tolkes med forsiktighet.

Tabell 3.8 Mål: Høy kundetilfredshet med Statsbyggs eiendomsforvaltning

Indikator	2001	2002	2003	2004
Andel av fagdepartementenes og statlige etaters tilfredshet* med Statsbyggs eiendomsforvaltning	90	89	95	95

* Med tilfredshet menes fullstendig, meget eller ganske tilfreds.
Resultatkrav 2004: 90 pst.

Det ble sendt ut spørreskjemaer til 358 av Statsbyggs leietakere for 2004. Svarprosenten var 57 pst. Av disse er 95,2 pst. tilfreds med Statsbyggs

eiendomsforvaltning. Målingene viser at andelen som er tilfreds holder seg på et høyt nivå.

Tabell 3.9 Mål: Effektiv energiforbruk i Statsbyggs bygningsmasse

Indikator	2001	2002	2003	2004
Antall eiendommer	160	165	159	167
Brutto gulvareal i m ²	1.370.309	1.516.309	1.484.532	1.544.351
Årlig energiforbruk (MWh)	284.668	287.518	284.668	307.539
Klimakorrigert energiforbruk (kWh/kvm/år)	210,5	198,6	201,4	210,6

Resultatkrav 2004: 210 kWh/kvm.

Den gjennomsnittlige energibruken for Statsbyggs totale eiendomsmasse, korrigert for antall graddager mot ett normalår, var 210,6 kWh/ m² i 2004. Etter at energiforbruket de siste årene har blitt betydelig redusert, er det for 2003 og 2004 en oppgang. Forbruket ligger likevel ubetydelig over kravet. Foreløpige analyser viser at virksomheter som høgskoler og kontorbygg har utvidet antall timer bygningene brukes i løpet av døgnet. Statsbygg vil følge dette opp med nærmere analyser.

Gjennom kjøp og salg endres eiendomsporteføljens sammensetning. For å opprettholde et lavt energiforbruk, er det nødvendig med et kontinuerlig fokus på tiltak og energioppfølging.

Ny poststruktur

På kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg foreslås ny poststruktur for bevilgninger til prosjektering og gjennomføring av byggeprosjekter. Budsjettpostene nummereres i stigende rekkefølge med bevilgning til prosjektering først, deretter igangsettingsbevilgning og videreføringsbevilgning. Dette skal gi

bedre sammenheng mellom postnummerering og prosjektenes forløp. Prosjekteringsbevilgningen skal dekke alle kostnader til og med avsluttet forprosjekt. Utgifter til prosjektering inngår i kostnadsrammen for et bygg, og derfor også i grunnlaget for husleieberegning. Deretter fremmes eventuelt forslag om å starte opp byggeprosjektet (igangsettingsbevilgning) i henhold til en bindende kostnadsramme. Videreføringsbevilgningen følger deretter helt til prosjektet er fullfinansiert i henhold til den fastsatte kostnadsrammen.

Kap. 2445 Statsbygg inneholder kun prosjekter der det skal betales husleie. Det skilles imidlertid mellom ordinære byggeprosjekter og kurantprosjekter. Ordinære byggeprosjekter er prosjekter der leietageren må ha bevilgning for å dekke den framtidige husleien som følger av byggeprosjektet. Kurantprosjekter er prosjekter der leietageren dekker den tilhørende husleien innenfor sine eksisterende budsjettammer. Sistnevnte byggeprosjekter er underlagt en enklere budsjettmessig behandling, jf. forslag til vedtak VIII (fullmakt til å igangsette byggeprosjekter uten framleggelse av egen kostnadsramme – kurantordningen).

Følgende endringer av poststruktur foreslås på kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg:

Tabell 3.10 Kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen

Tidligere post	Ny post
Post 30 Igangsetting av byggeprosjekter	Post 31 Igangsetting av byggeprosjekter
Post 31 Videreføring av byggeprosjekter	Post 33 Videreføring av byggeprosjekter
Post 32 Prosjektering av bygg	Post 30 Prosjektering av bygg

Tabell 3.11 Kap. 2445 Statsbygg

Tidligere post	Ny post
Post 30 Igangsetting av byggeprosjekter	Post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter Post 32 Igangsetting av kurantprosjekter
Post 31 Videreføring av byggeprosjekter	Post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter Post 34 Videreføring av kurantprosjekter
Post 32 Prosjektering av bygg	Post 30 Prosjektering av bygg

Kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	28 063	65 500	15 316
31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	22 910		30 000
33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	802 755	829 400	1 033 122
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	7 644	13 120	4 010
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			25 000
70	Tilskudd til Hovedstadsaksjonen	10 000	15 000	
	Sum kap 1580	871 373	923 020	1 107 448

Allmenn omtale

Bevilgningsforslaget gjelder investeringer i bygg utenfor husleieordningen der Statsbygg er byggherre. Eiendommene skal etter ferdigstilling forvaltes av det enkelte departement eller den enkelte virksomhet selv.

Budsjett

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

Posten nyttes til prosjektering av prioriterte byggesaker uten egen bevilgning, dvs. prosjekter uten øremerket prosjekterings- eller videreføringsbevilgning. Reduksjonen i foreslått bevilgning kom-

mer i hovedsak av en ekstraordinær bevilgning til dokumentavgift i 2005.

I 2006 er det lagt opp til å benytte midlene til prosjekter i bl.a. Gaustadbekkdalen og Groruddalen. I Gaustadbekkdalen har Statsbygg og Norges Forskningsråd eiendommer med et utbyggingspotensiale opp mot 100 000 gulvkvmeter til bruk for forskning og undervisning, primært for Universitetet i Oslo. Universitetet ønsker å utvikle området med bygg til forskning og undervisning innen bioteknologi, materialvitenskap, molekylærmedisin, kjemi og farmasi. Statsbygg arbeider med planavklaringer for å gjøre eiendommene byggeklare. Ved siden av planavklaringer knyttet til framtidige byggeprosjekter, er det framforhandlet en avtale

med Oslo kommune om infrastruktur, grøntområder og gjenåpning av Gaustadbekken.

Post 31 Igangsetting av byggeprosjekter, kan overføres

Posten nyttes til igangsetting av prioriterte byggeprosjekter etter fullført forprosjekt.

Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino

Samisk vitenskapsbygg er et prosjekt for samlokalisering av Samisk høyskole, Studentsamskipnaden i Indre Finnmark, Nordisk Samisk Institutt, Samisk pedagogisk støttefunksjon, Kompetansesenter for urfolksrettigheter og Samisk arkiv. Samisk høyskole vil være største bruker av bygget. Høyskolen har i dag tilhold i en tidligere militærforlegning i Kautokeino. Lokalene er lite egnet for høyskolens virksomhet.

Prosjektet har en kostnadsramme på 317,4 mill. kroner og en styringsramme på 294,2 mill. kroner per 01.07.2006. Det foreslås en bevilgning til igangsetting av byggeprosjektet på 10 mill. kroner i 2006. Det vises til omtale under kap. 281 i Utdan-

nings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.

Halden fengsel

Prosjektet foreslås med en kostnadsramme på 1063,0 mill. kroner per 01.07.2006 og en styringsramme på 1018,0 mill. kroner. Det tas sikte på at fengslet kan stå ferdig med 251 plasser i løpet av 2009. Det legges til rette for at Halden fengsel på et senere tidspunkt kan utvides med et byggetrinn 2 med inntil 250 plasser. Det foreslås en bevilgning på 20 mill. kroner til oppstart av bygging av Halden fengsel i 2006. Det vises til omtale i Justis- og politidepartementets budsjettproposisjon.

Post 33 Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter videreføringsbevilgning til prosjekter som Stortinget har vedtatt igangsatt i tidligere terminer, og skal sikre optimal framdrift i prosjektene. Nedenfor følger en oversikt som viser hvordan den foreslåtte bevilgningen på post 33 fordeler seg på de ulike prosjektene.

Tabell 3.12 Igangsatte byggeprosjekter under kap. 1580

	Kostnads- ramme 01.07.06	Styrings- ramme 01.07.06	Bevilget tidligere	Forslag 2006 ³	Gjenstår av styrings- rammen
<i>KKD</i>					
Prosjekt Nytt Operahus ¹	3 858,0	3 265,0	1 650,0	775,0	840,0
<i>Bygg under UFD</i>					
UiB, Studentsenter ²	343,2	314,5	115,0	167,9	31,6
UiO, Institutt for informatikk II (IFI II) ²	946,5	870,1	10,0	74,9	785,2
UiB, Institutt for biologiske basalfag (BBB) – usikkerhetsavsetning 2006				15,3	
Sum samlet forslag post 33				1 033, 1	

1. Prisbasis per 15.03.05. Oppjusteringen av kostnads- og styringsramme er i tråd med i forutsetningene i St. prp. nr. 48 (2001-2002). Det er også foretatt en oppjustering av rammen som følge av økt merverdiavgift. Økt merverdiavgift har medført økte kostnader til sammen 23 mill. kroner for kostnadsrammen, herav 18 mill. kroner for styringsrammen.

2. Det er foretatt en oppjustering av rammene som følge av økt merverdiavgift 01.01.2005

3. Budsjettforslaget er basert på at sluttbevilgning i byggeprosjekter gis i første garantiår, og ikke som tidligere når bygget ferdigstilles. Dette for å oppnå større sikkerhet ved beregning av sluttbevilgningen.

Kostnadsrammene for prosjekter fastsettes etter gjennomført forprosjekt og med 85 pst. sannsynlighet mot overskridelser. Gjennomføringen av prosjektene skal imidlertid baseres på en styrings-

ramme som gir 50 pst. sannsynlighet mot overskridelser. Differansen mellom kostnadsrammen og styringsrammen utgjør prosjektets usikkerhetsavsetning.

Prosjekt Nytt Operahus

Grunn- og fundamenteringsarbeidene er avsluttet. Det er etablert en skipsbarriere som sikringstiltak mot skipspåkjørsler. Hovedaktiviteten for Prosjekt Nytt Operahus vil i 2006 være videreføring av byggearbeidene, særlig innredningsarbeider. Parallelt med dette, vil tekniske installasjoner og montering av teaterteknisk utstyr pågå. Utendørs vil hovedarbeidet være knyttet til legging av steintaket. I løpet av 2005 vil de fleste anbudskonkurransene i prosjektet være avholdt. Det vises for øvrig til Kultur- og kirkedepartementets budsjettproposisjon.

For omtale av brukerutstyr vises det til ny post 45.

Universitetet i Oslo, Institutt for informatikk 2 (IFI 2)

Lokalene for informatikkstudentene er underdimensjonerte i forhold til studentantallet. Beslutningen om ikke å flytte informatikkmiljøet til Fornebu ble tatt med forutsetning i at lokalene skulle utvides med nybygg i Gaustadbekkdalen. Prosjektet har en godkjent styringsramme på 870,1 mill. kroner og kostnadsramme på 946,5 mill. kroner per 01.07.2006. Det vises for øvrig til omtale under Utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon kap. 260.

Prosjekt UiB – bygg for biologiske basalfag

Prosjektet ble sluttbevilget med styringsramme på 954,6 mill. kroner og en kostnadsramme på 996,9 mill. kroner per 01.07.2003, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003). Dette gir en margin på 42,3 mill. kroner. Det ble bevilget en usikkerhetsavsetning på 27,0 mill. kroner i 2003. Store deler av denne usikkerhetsavsetningen er gått med til tvistesak med byggentreprenør.

Statsbygg har inngått forlik i tvistesak med elektroentreprenør i 2005. Finansdepartementet har godkjent at Statsbygg kan bruke den resterende usikkerhetsavsetningen på 15,3 mill. kroner. Dette innebærer at kostnadsrammen benyttes fullt ut.

Post 36 Kunstnerisk utsmykking, kan overføres

Bevilgningen skal benyttes til kunstnerisk utsmykking av statlige bygg. Fordi midler til kunstnerisk utsmykking ikke blir husleieberegnet, gjelder bevilgningen også byggeprosjekter finansiert over kap. 2445 Statsbygg. Tildelingen til det enkelte prosjekt skjer ut fra bestemmelsene gitt i kongelig resolusjon av 5. september 1997, der ulike typer bygg er klassifisert i fem kategorier. Prosjektene tildeles midler til kunstnerisk utsmykking fra 0,5 til 1,5 pst. av kostnadsrammen ut fra hvilken kategori bygget tilhører.

Ny post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Brukerutstyr for nytt operahus

Av St.prp. nr. 1 (2004–2005) framgår det at brukerutstyr ikke inngår i kostnadsrammen for det nye operahuset, jf. også Budsjettinnst.S. nr. 2 (2004–2005) hvor familie-, kultur- og administrasjonskomiteen i sin merknad forutsetter at bevilgningene kommer som et tillegg til videreføringsbevilgningene, og budsjetteres på kap. 1580 i årene 2006–2008.

I forprosjektet som er gjennomført, er opprinnelig kostnadsramme for brukerutstyret satt til 150 mill. kroner. Justert for økning i merverdiavgiften, er forslag til kostnadsramme per 15.03.2005 for brukerutstyret på 159 mill. kroner. Styringsrammen foreslås satt til 148 mill. kroner. Ved behandling av St.prp. nr. 65 (2004–2005) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer, vedtok Stortinget en bestillingsfullmakt for 2005 på 25 mill. kroner, slik at bestillinger kan koordineres med kontrakter på byggeprosjektet. I 2006 vil prosjektet planlegges videre, og kontrakter for utstyrsanskaffelser vil bli inngått.

Det foreslås på denne bakgrunn at det opprettes en post 45 Større utstyrsanskaffelser med stikkordsfullmakt «kan overføres» med en bevilgning på 25 mill. kroner for 2006.

Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 4581

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	19 398	19 814	20 147
30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø kongsgård, <i>kan overføres</i>	16 783	43 400	50 341
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 224	12 158	14 266
	Sum kap 1581	43 405	75 372	84 754

Allmenn omtale

Statsbygg ivaretar statens eieransvar for Stiftsgården i Trondheim, Gamlehaugen i Bergen, Det Kgl. Slott, Bygdø Kongsgård og Oscarshall. For eiendommene i Trondheim og Bergen har Statsbygg ansvaret for bygninger, interiører og utomhusarealer. For eiendommene i Oslo har Statsbygg ansvaret for ytre vedlikehold, tekniske installasjoner og større vedlikeholdsarbeider. Det er inngått skriftlige avtaler mellom Det Kgl. Hoff og Statsbygg som skal sikre klare ansvarsforhold innenfor eiendomsforvaltningen.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke Statsbyggs kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold av statlige eiendommer til kongelige formål.

Post 30 Ekstraordinært vedlikehold Bygdø kongsgård, kan overføres

Prosjektet består av tre elementer; reparasjon, fornyelse og restaurering. Styringsrammen utgjør 168 mill. kroner og kostnadsrammen 200,7 mill. kroner i prisnivå per 01.07.2005. Oppstartsbevilgning ble gitt i 2004. Reparasjonsarbeidene ble igangsatt våren 2004, og restaurering og fornyelse ble igangsatt høsten 2004. I følge planen avsluttes prosjektet tidlig i 2007.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal dekke større vedlikeholds-, rehabiliterings- og ombyggingsarbeider av investeringsmessig karakter. Prioriterte tiltak for perioden vil være fasadearbeider og oppgradering av infrastruktur ved Oscarshall. I Stiftsgården videreføres arbeidet med restaurering av offentlige rom med sikte på avslutning i 2006.

Kap. 4581 Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 1581

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Ymse inntekter	85	112	116
18	Refusjon sykepenges	11		
	Sum kap 4581	96	112	116

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter inntekter fra husleie og omvisning ved Stiftsgården og Gamlehaugen.

Kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 608		1 500
30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	108 124	81 000	58 000
70	Erstatninger og oppgjør, <i>kan overføres</i>			30 000
	Sum kap 1582	112 732	81 000	89 500

Allmenn omtale

Kapitlet omfatter bevilgninger til Statsbyggs administrative håndtering av investeringer i infrastruktur, opprydding i forurenset grunn og makeskifte eller bortfeste av de statlige eiendommene.

Rapport

Staten er i ferd med å avslutte utviklingsprosjektet på Fornebu. Opprydding i forurenset grunn og salg av statens tomter slutføres i 2005. I alt 750 dekar grøntområder, både rekreasjonsarealer langs sjøen og naturreservater med buffersoner, vil forbli i statlig eie og forvaltet av Direktoratet for naturforvaltning.

Utbyggingen av teknisk infrastruktur og grøntområder videreføres etter planene. Ny Snarøyvei ble ferdigstilt i 2004, og utbyggingen av den indre ringveien er igangsatt. Landskapsarbeider og beplantning er i hovedsak planlagt å pågå fram til 2011. Som en følge av usikkerhet rundt framdriften til de største utbyggerne på Fornebu, er det utredet alternative framdriftsmodeller.

Kostnadsrammen for prosjektet ble i mai 2004 nedjustert til 1,780 mrd. kroner inklusiv en margin på 60 mill. kroner per 01.07.2004. Budsjettrevisjonen i 2005 viser at forventede kostnader til veier, teknisk anlegg og landskapsbearbeidelse er gått ytterligere noe ned. Reduksjonen har sammenheng med at prosjektet er kommet lengre i gjennomføringen, slik at usikkerhet og risiko er redusert. Det følger av foreløpige beregninger at staten totalt skal dekke 44,2 pst. og Oslo kommune 55,8 pst. av de samlede utgiftene.

Aktørene på Fornebu er ennå ikke kommet i gang med utbyggingen av boligområdene. Første utbyggingsfase, som omfatter 2500 boliger, er forventet å komme i gang våren 2006. Det er planlagt en utbyggingstakt på 500 boliger per år. For å kunne holde denne utbyggingstakten har Bærum kommune inngått utbyggingsavtale med Fornebu Boligspas om boligutbyggingen i første fase.

Bærum kommune har opprettholdt et bygge- og deleforbud for boligbyggingen, bl.a. i påvente av at det sikres midler til utbygging av automatbane. Våren 2005 ble reguleringsplanen for banetraseen vedtatt av Bærum kommune. Baneløsningen er forutsatt finansiert gjennom grunneierbidrag (Oslo kommune og Statsbygg) og bevilgninger over statsbudsjettet. Statens andel av grunneierbidraget vil ventelig kunne dekkes innenfor statens andel av den nedjusterte rammen for infrastrukturprosjektet.

Budsjett**Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres**

Bevilgningen skal dekke Statsbyggs administrative utgifter i forbindelse med arbeidet med etterbruk av Fornebu. For 2006 gjelder dette utgifter knyttet til diverse etterarbeid etter prosjektavslutning, som intern administrasjon, juridisk bistand ved oppfølging av avtaler/kontrakter og kostnader til fradeling av tomter etter regulering inkl. fradelingsgebyr.

Post 30 Investeringer, Fornebu, kan overføres

Bevilgningen skal dekke Statsbyggs oppryddings tiltak, nødvendige investeringer i infrastruktur i området, samt utgifter til drift og forvaltning av statens eiendommer på Fornebu.

Post 70 Erstatninger og oppgjør, kan overføres

Enkelte salg på Fornebu er gjennomført med bestemmelser om etteroppgjør når det er nærmere klarlagt hvilken utbygging som vil bli tillatt på området. Etteroppgjørene kan resultere i både inntekter og krav om tilbakebetaling av deler av kjøpesummen. Det er knyttet usikkerhet til utbetalingsene i 2006, fordi størrelsen på etteroppgjør og utbetalingstidspunkt vil avhenge av framdriften i reguleringsprosessen på Fornebu.

Kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 222	2 000	500
30	Investeringer, Pilestredet Park, <i>kan overføres</i>	24 416	25 000	9 473
	Sum kap 1583	28 639	27 000	9 973

Allmenn omtale

Kapitlet ble opprettet for å gi oversikt over statens investeringer og driftsutgifter ved utvikling av Pilestredet Park, jf. St.prp. nr. 1 (1999–2000).

Tidshorisonten for hele prosjektet var beregnet til fem år, regnet fra Statsbyggs overtagelse av det gamle Rikshospitalet i 2000. Utviklingen i eiendomsmarkedet har ført til at utbyggerne har utsatt igangsettingen av sine prosjekter. Som følge av dette har Statsbygg måttet tilpasse sin utbygging av infrastruktur og utomhusarealer til framdriften til de øvrige utbyggere. Prosjektet forventes avsluttet i 2006, og vil bli gjennomført innenfor vedtatt kostnadsramme.

Rapport

Utbyggingen av infrastruktur og uteområdene gjennomføres i takt med den øvrige utbygging i området. Miljøoppfølgingsprogrammet som gjelder for hele området har ligget til grunn for utbyg-

gingen. Programmet utgjør et rammeverk for miljøbevisst satsing, og er grunnlaget for så vel planlegging, som bygging og drift. Alle planlagte salg av eiendommer i Pilestredet Park er gjennomført.

Budsjett

Prosjektets kostnadsramme utgjør 149,8 mill. kroner per 01.07.2006. Bevilgningsforslaget innebærer at prosjektets kostnadsramme er finansiert fullt ut.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke kostnader til forvaltning og drift av Pilestredet Park.

Post 30 Investeringer, Pilestredet Park, kan overføres

Bevilgningen skal dekke nødvendige investeringer og oppryddingsarbeider.

Kap. 2445 Statsbygg, jf. kap. 5445

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24	Driftsresultat	-464 602	-199 602	-313 702
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	102 663	55 030	59 971
31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>			30 000
32	Igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	84 548	77 100	156 014
33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	471 741	732 071	465 049
34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	526 874	817 629	519 400
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	39 092	79 154	89 068
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	165 257	40 030	19 987
	Sum kap 2445	925 573	1 601 412	1 025 787

På postene 33 og 34 er beløpene under regnskap 2004 og saldert budsjett 2005 forholdsvis andeler av tidligere post 31.

Allmenn omtale

Kap. 2445 omfatter Statsbyggs driftsbudsjett, utgifter til drift og vedlikehold av Statsbyggs eiendommer, i tillegg til investeringsbudsjett med bevilgninger til byggeprosjekter som inngår i den statlige husleieordningen.

Budsjett

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)				
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24.1	Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-2 438 332	-2 139 674	-2 471 300
24.2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	807 083	958 306	919 673
24.3	Avskrivninger	527 309	288 402	401 000
24.4	Renter av statens kapital	24 018	3 113	57 000
24.5	Til investeringsformål	728 761	710 000	720 000
24.6	Til reguleringsfondet	-113 441	-19 749	59 925
	Sum post 24	-464 602	-199 602	-313 702

Statsbyggs resultatregnskap omfatter bare den del av driften som kommer inn under eget kapittel (kap. 2445) i statsregnskapet. På samme måte omfatter balansen bare egne bygg, hvor majoriteten er inntektsgivende eiendommer og inngår i statens husleieordning.

Underpost 24.1 Driftsinntekter, overslagsbevilgning

Inntektene er i hovedsak husleie fra statlige leietagere og inntekter fra salg av eiendommer.

Underpost 24.2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Driftsutgiftene dekker utgifter til drift, planlagt vedlikehold og utskifting, samt administrasjon og forvaltning av eiendomsmassen.

Statsbygg har ansvar for å forvalte enkelte ikke inntektsgivende eiendommer uten særskilt bevilgning. Utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av denne eiendomsmassen dekkes av midler fra de inntektsgivende eiendommene.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Alle avskrivbare aktiva avskrives lineært, men med ulik avskrivningstid. Innenfor alle avskrivnings-

grupper beregnes og føres avskrivninger første gang året etter ferdigstillelse eller erverv. Nedenfor følger en nærmere spesifisering:

Nybygg og kjøpte eiendommer

Nybygg og kjøpte inntektsgivende eiendommer avskrives lineært over 60 år.

Ombygging / påkostninger

Ombygging og ekstraordinært vedlikehold avskrives lineært over 30 år.

Initialkapital

Alle eiendommer som var forvaltet av Statsbygg før omgjøringen til forvaltningsbedrift, ble i 1999 aktivert i balansen. Disse eiendommene ble avskrevet fra og med år 2000. Avskrivningstid for disse eiendommer er satt til 40 år.

Utenlandseiendommer

I år 2001 ble alle utenlandseiendommene som Statsbygg har tatt over driften av, aktivert i balansen. Avskrivningstiden varierer, basert på en vurdering av antatt brukstid.

Tomter, boliger og ikke inntektsgivende eiendommer

Eiendelene bokføres i balansen til kostpris og avskrives ikke.

Andre driftsmidler

Eiendelene aktiveres i balansen ved kjøp med beløpsgrense og avskrivningstid i henhold til regnskapslovens anbefaling.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Bevilgningen er i samsvar med gjeldende retningslinjer for beregning av renter i statens forvaltningsbedrifter.

Underpost 24.5 Til investeringsformål

Posten dekker foreslått avsetning til investeringsformål.

Underpost 24.6 Til reguleringsfondet

Fondet nyttes til å kompensere eventuelle avvik i driftsinntekter og driftsutgifter, herunder dekke uforutsette utgifter som følge av de årlige lønnsoppgjørene. Videre skal fondet nyttes til dekning av skadetilfeller på eiendommer som Statsbygg forvalter. I henhold til forslag til vedtak V) om fullmakter til å overskride gitte bevilgninger, kan Statsbygg også anvende midler fra fondet til å utvide rammen for investeringsbudsjettet under kap. 2445 Statsbygg.

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

Bevilgningen dekker projektering av bygg fram til fullført forprosjekt og omfatter prosjekter som ikke har øremerket projekteringsbevilgning. Posten skal videre dekke projektering av fengsel i Indre Salten med 5 mill. kroner i 2006. Det vises til omtale under kategori 06.30 Kriminalomsorg i Justis- og politidepartementets budsjettproposisjon.

Post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, kan overføres

Posten omfatter oppstart av enkeltprosjekter som skal leies ut og forvaltes av Statsbygg, og der leietaker har behov for hel eller delvis husleiekompensasjon.

Universitetet for miljø- og biovitenskap, Rehabilitering av Sørhellingabygget

Det er behov for betydelige forbedringer for å ta igjen påkrevd bygningsmessig vedlikehold og foreta tilpasninger i forhold til dagens krav til undervisnings- og forskningsbygg. I en samlet vurdering av behovene for vedlikehold og renovering av bygningene ved universitetet, har rehabilitering av Sørhellingabygget fått førsteprioritet. Prosjektet har en kostnadsramme på 204,8 mill. kroner og en styringsramme på 195,3 mill. kroner per 01.07.2006. Det foreslås en bevilgning til igangsetting av prosjektet på 30 mill. kroner i 2006. Det vises til omtale under kap. 281 i Utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.

Post 32 Igangsetting av kurantprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til byggestart av enkeltprosjekter som skal eies og forvaltes av Statsbygg, og der leietaker eller ansvarlig fagdepartement dekker den tilhørende husleien innenfor eksisterende økonomiske rammer (kurante byggeprosjekter). Prosjektene gjennomføres med bakgrunn i inngåtte husleieavtaler mellom Statsbygg og leietakerne. Det vises til tilhørende forslag til vedtak VIII om å iverksette byggeprosjekter uten framleggelse av egen kostnadsramme – kurantordningen.

Post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter videreføringsbevilgning til ordinære prosjekter som Stortinget tidligere har vedtatt igangsatt. Byggene skal leies ut og forvaltes av Statsbygg. Bevilgningen for 2006 skal sikre framdriften i følgende prosjekter:

Tabell 3.13 Igangsatte byggeprosjekter under kap 2445

	Kostnads- ramme 01.07.06	Styrings- ramme 01.07.06	Bevilget tidligere	Forslag 2006 ¹	(i 1000 kr) Gjenstår av styrings- rammen
<i>Bygg under UFD</i>					
Høgskolen i Vestfold ²	608,1	497,1	8,5	55,0	433,6
UNIS-Svalbard ²	427,6	352,8	318,2	34,6	0
Villa Grande	78,0	72,8	65,9	6,9	0
Høgskolen i Østfold, Remmen ²	663,3	605,4	345,9	88,5	171,0
Universitetet i Stavanger ²	401,6	360,2	274,7	44,3	41,2
Høgskolen i Nesna ²	154,4	143,3	117,9	25,4	0
Norges musikkhøgskole ²	312,2	296,3	164,9	110,1	21,3
<i>Bygg under FIN</i>					
Statlig kontrollområde Svinesund ²	304,6	288,5	275,0	1,0	12,5
<i>Bygg under MOD</i>					
Falstadsenteret ²	80,1	71,8	41,6	14,0	16,2
Regjeringens representasjonsanlegg ²	280,8	256,5	30,0	76,2	150,3
Regjeringskvartalet – fellesarbeider		Årlig vurdering		9,0	
Sum samlet forslag post 33				465,0	

¹ Budsjettforslaget er basert på at sluttbevilgning i byggeprosjekter gis i første garantiår. Dette for å oppnå større sikkerhet ved beregning av sluttbevilgning.

² Det er foretatt en oppjustering av rammene som følge av økt merverdiavgift 01.01.2005

Kostnadsrammene for nye prosjekter fastsettes etter gjennomført forprosjekt. Kostnadsrammen beregnes slik at det vil være 85 pst. sannsynlighet for at kostnadsrammen holdes. Gjennomføringen av prosjektene skal imidlertid baseres på en styringsramme som gir 50 pst. sikkerhet mot overskridelser. Differansen mellom kostnadsrammen og styringsrammen utgjør prosjektets usikkerhetsavsetning.

Falstadsenteret

Falstadsenteret i Nord-Trøndelag er et nasjonalt opplærings- og dokumentasjonssenter for krigens fangehistorie, humanitær folkerett og menneskerettigheter. Rehabiliteringen av Falstadbygningen har en kostnadsrammen på 80,1 mill. kroner og en styringsramme på 71,8 mill. kroner per 01.07.2006. Falstadstiftelsen har planlagt å ta bygget i bruk mars 2006. I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr 1 (2004–2005), heter det i merknadene fra Familie- kultur og administrasjonskomiteen bl.a. at det forutsettes at Regjeringen avklarer ansvarsforholdene når det gjelder dekning av utgif-

ter til inventar og utstyr i Falstadsenteret. Innredningen av senteret var i utgangspunktet ikke med i den fastsatte kostnadsrammen. Normalt dekkes ikke elementer som ligger utenfor rammen ved å benytte ubrukte midler innenfor fastsatte styrings-/kostnadsrammer. Staten bruker rundt 70 mill. kroner på å sette bygningen i stand. Videre bevilges det midler til husleie i forbindelse med slutføringen av prosjektet. Det vil derfor være uheldig om stiftelsen ikke kan ta bygget i bruk som planlagt fordi det mangler midler til innredning. Det legges derfor opp til å bruke 5 mill. kroner innenfor rehabiliteringsprosjektets styringsramme til innredning av senteret.

Høgskolen i Vestfold

Høgskolen i Vestfold skal samlokaliseres på Bakenteigen. Godkjent forprosjekt viser et brutto areal på 15.850 kvm som knyttes til eksisterende anlegg. Forprosjektet har en kostnadsramme på 608,1 mill. kroner og en styringsramme på 497,1 mill. kroner per 01.07.2006. Prosjektet fikk i forbindelse med Stortingets behandling av revidert

nasjonalbudsjett 2005 en oppstartsbevilgning på 8,5 mill. kroner.

Post 34 Videreføring av kurantprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter videreføringsbevilgning til kurantprosjekter som er igangsatt i tidligere budsjetterminer. Bevilgningen skal sikre optimal framdrift i pågående prosjekter. Kurantprosjekter kjenetegnes ved at bruker eller ansvarlig fagdepartement dekker den tilhørende husleien innenfor sine eksisterende økonomiske rammer. Prosjektene inkluderer så vel tilpasning/rehabilitering av eksisterende lokaler, som tilbygg og nybygg. Det pågår for tiden til sammen om lag 30 prosjekter under ulike departementer.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal dekke kostnader til mindre ombygginger, utvidelser, brukertilpasninger og installering av tekniske anlegg av investeringsmessig karakter. Bevilgningen omfatter tiltak på alle eiendommer som Statsbygg forvalter innenlands og utenlands.

Kongen overførte fra 2004 bruksretten til store deler av eiendomsmassen på Bygdøy Kongsgård til staten. Denne eiendomsmassen, som inngår i de ikke inntektsgivende eiendommene, har Norsk Folkemuseum for en stor del fått bruksretten til. Statsbyggs kostnader til vedlikehold og lignende til denne eiendomsmassen, dekkes over posten.

Post 49 Kjøp av eiendommer, kan overføres

Bevilgningen benyttes til kjøp av eiendommer og tomter i tilknytning til aktuelle byggeprosjekter.

Tabell 3.14 Statsbyggs balanse

	Regnskap 2003	Regnskap 2004	Anslag 2005	Anslag 2006
Eiendeler:				
Omløpsmidler	391 109	300 116	345 613	345 613
Sum omløpsmidler	391 109	300 116	345 613	345 613
<i>Inntektsgivende eiendommer:</i>				
Bygg under arbeid	2 007 649	1 854 907	2 791 072	3 446 603
Ferdigstilte bygg/eiendommer	14 570 756	15 536 352	16 277 548	16 401 366
Sum inntektsgivende eiendommer	16 578 405	17 391 259	19 068 620	19 847 969
<i>Ikke inntektsgivende eiendommer¹</i>				
Bygg under arbeid	82 010	61 182	79 482	152 649
Ferdigstilte/bygg eiendommer	73 355	112 403	116 476	120 309
Obligasjoner/leieboerinnskudd	31 750	31 465	31 465	31 465
Sum ikke inntektsgivende eiendommer	187 115	205 050	227 423	304 423
Inventar og utstyr		10 022	12 803	15 181
Sum anleggsmidler	16 765 520	17 606 331	19 308 846	20 167 573
Sum eiendeler	17 156 629	17 906 447	19 654 459	20 513 186
Gjeld og egenkapital:				
Kortsiktig gjeld	93 133	115 583	115 583	115 583
Rentebærende gjeld – staten	331 663	448 523	911 380	1 217 878
Ikke rentebærende gjeld – staten	242 046	258 850	281 223	358 223
Sum langsiktig gjeld	573 709	707 373	1 192 603	1 576 101
Reguleringsfond	297 974	184 533	122 580	10 000
Egenkapital for øvrig	16 191 813	16 898 958	18 223 693	18 811 502
Sum egenkapital	16 489 787	17 083 491	18 346 273	18 821 502
Sum gjeld og egenkapital	17 156 629	17 906 447	19 654 459	20 513 186

¹ Ikke inntektsgivende eiendommer omfatter: Regjeringens representasjonsbolig, Grotten – Wergelandsveien 2, statlige eiendommer på Bygdøy (tidligere del av Bygdøy Kongsgård, definert som ikke inntektsgivende eiendom fra 01.01.05), Munkholmen, Austrått-borgen, Håkonshallen, Stavern Fort Citadelløya, Minnehallen Stavern og Bjørgan Prestegård, Siccajavre fjellstue, Jotkajavre fjellstue, Mollisjok fjellstue, Ravnastua fjellstue og Bæivasgiedde ødestue.

Salg av eiendommer

Statsbygg kan foreta salg av eiendom i tråd med gjeldene fullmakter.

Vestbanetomten

Det er lagt opp til at inntekter i tilknytning til salg av Vestbanetomten skal føres på kap. 5309 Tilfeldige inntekter. Tomten skal reguleres før salg. Målet er å realisere tomtens potensial som attraksjon i hovedstaden gjennom fokus på kultur, arkitektur og miljø. Reguleringsplan er oversendt planmyndigheten i Oslo kommune. Planvedtak kan tidligst forventes høsten 2005. Statsbygg og Oslo

kommune er på administrativt nivå kommet til enighet om overdragelse av kulturdelen, felt D i reguleringsplanen, med ideelle eierandeler i utomhusarealene. Avtalen vil bli formelt inngått etter at Oslo bystyre har godkjent avtalen og endelig planvedtak foreligger. Avhending av de øvrige feltene i reguleringsplanen skjer etter at endelig planvedtak foreligger. Forventet salgsinntekt for Vestbanen, når alt er solgt, beløper seg til ca. 600 mill. kroner. Det forventes salg av kulturdelen til 150 mill. kroner i 2005, mens videre salg planlegges gjennomført i 2006. Basert på antatt framdrift i reguleringsprosessen, og at tomten reguleres i tråd med Statsbyggs forutsetninger når det gjelder reguleringsformål og utnyttelsesgrad, er salgsinntektene

anslått til 450 mill. kroner i 2006. Statsbygg vil innhente en ny takst av tomten når det foreligger godkjent reguleringsplan. Dersom det skjer vesentlige endringer i markedsmessige eller andre forhold som kan påvirke salgsinntektene, vil Regjeringen legge saken fram for Stortinget.

For en del av det øvrige eiendomssalget i 2006 er det lagt opp til at salgsgevinsten blir ført på kap. 5309 Tilfeldige inntekter. Dette gjelder salg av andre eiendommer som er anslått til å gi inntekter på totalt 100 mill. kroner. Eiendommenes bokførte verdi blir inntektsført på kap. 2445 post 24.1 Driftsinntekter og utgiftsført med samme beløp på post 24.3 Avskrivninger. Avskrivningene føres samtidig til inntekt på kap. 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift.

Solheim skole

Eiendommen Solheim skole gnr. 102, bnr. 5 og gnr. 101, bnr. 22 og 50 i Lunner kommune ble overført vederlagsfritt fra staten til Stiftelsen Solheim i 1992. Bakgrunnen for overføringen var at staten sluttet med skolevirksomhet for vanskeligstilte barn og unge. Stortinget hadde åpnet for vederlagsfri overføring av noen spesialskoler til hjemkommunene, forutsatt at formålet med å gi tilbud innenfor barne- og ungdomsvern ble opprettholdt. Stiftelsen Solheim ble opprettet av de tre kommunene på Hadeland i fellesskap, Lunner, Gran og Jevnaker. Det var en forutsetning da eiendommen ble overført vederlagsfritt til stiftelsen at den skulle tilbakeføres til staten dersom stiftelsen skulle bli oppløst eller ikke lenger kunne drives i samsvar med formålet. Som en følge av at stiftelsen ville endre vedtektene for å kunne selge eiendommen,

ble vedtektsendringene i 2005 lagt fram for Justisdepartementet, som erklærte stiftelsen for ugyldig opprettet. Solheim skole ble derfor å betrakte som statens eiendom. Moderniseringsdepartementet har fulgt opp saken i forhold til de tre stifterkommunene. Kommunene er enige om at Solheim skole overdras av staten til Lunner kommune, som vil bruke eiendommen til å etablere ny barneskole etter sammenslåing av flere kretsskoler. Lunner kommune har tilbudt å kjøpe eiendommen av staten for 3 mill. kroner. Dette er underpris i forhold til innhentet takstverdi. Under forutsetning av at eiendommen i framtiden i sin helhet blir brukt til skoleformål med tilbud om forsterkede pedagogiske tiltak, vil Moderniseringsdepartementet selge eiendommen til Lunner kommune for 3 mill. kroner, jf. fullmakt IX-e) i 2006. Staten vil i salgsavtalen sikre seg tilbakefallsrett på eiendommen ved bruks- eller formålsendring eller i tilfelle videre salg av eiendommen.

Longyearbyen skole

I forbindelse med Stortingets vedtak om etableringen av Longyearbyen lokalstyre, ble det besluttet at skolevirksomheten skal overføres fra staten til lokalstyret. Etter planen skulle ansvaret for styring og drift av Longyearbyen skole overføres til Longyearbyen lokalstyre fra 01.01.2006. Det er imidlertid behov for ytterligere avklaringer. Justisdepartementet samarbeider med Utdannings- og forskningsdepartementet og Moderniseringsdepartementet om saken. Det vil bli arbeidet videre med overføring av skolen med sikte på gjennomføring 01.01.2007.

Kap. 5445 Statsbygg, jf. kap. 2445

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
39	Avsetning til investeringsformål	728 761	710 000	720 000
	Sum kap 5445	728 761	710 000	720 000

Post 39 Avsetning til investeringsformål

Under denne posten føres avsetninger til investeringsformål til inntekt i statsregnskapet, jf. omtale under kap. 2445 post 24, underpost 24.5.

Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Leieinntekter, Fornebu	2 398		
40	Salgsinntekter, Fornebu	72 665	233 920	42 350
	Sum kap 5446	75 063	233 920	42 350

Post 40 Salgsinntekter, Fornebu

Alle eiendommer forventes solgt i løpet av 2005. Inntekter på posten vil i 2006 kun omfatte innbetalinger i forbindelse med infrastrukturbidrag.

Øvrige saker**Justering av bygge- og eiendomsfullmakter**

I bygge- og eiendomsfullmaktene for 2006, jf. forslag til vedtak, er det foreslått endringer av gjeldende fullmakter for 2005.

Fullmakt til å avvike Statsbyggs driftsbudsjett mot dekning i reguleringsfondet foreslås å utgå, da denne anses å være gitt av de budsjettmessige forutsetninger som gjelder for en forvaltningsbedrift. I forslag til omdisponeringsfullmakter er det kun gjort redigeringsmessige endringer, ved at de aktuelle budsjettkapitlene nevnes i stigende nummerrekkefølge.

I fullmakter til å igangsette eller utvide byggeprosjekter foreslås en egen fullmakt som gir anledning til å gjennomføre investeringsprosjektene innenfor de angitte kostnadsrammer. Dette er i tråd med nytt bevilgningsreglement som trer i kraft 01.01.2006. Tidligere var dette gitt som en forutsetning i bevilgningsreglementet, §§ 6 og 9. Den nye utformingen av fullmakten til å gjennomføre investeringsprosjekter innenfor de angitte kostnadsrammer, innebærer derfor ingen realitetsendring. Forslag til ny fullmakt sikrer imidlertid som tidligere den nødvendige adgang til å tegne kontrakter i byggeprosjekter i henhold til den fastsatte kostnadsrammen, utover det enkelte års likviditetsmessige bevilgning.

Fullmakt til å igangsette byggeprosjekter uten framleggelse av egen kostnadsramme – kurantordningen – foreslås med ny utforming. Dette gjelder kun byggeprosjekter der leietaker har midler til å dekke den aktuelle husleien innenfor eksisterende budsjettammer. Tidligere var denne fullmakten begrenset til å gjelde igangsetting av prosjekter med en samlet kostnadsramme på hhv. 1 mrd. kro-

ner («kurantprosjekter») og 150 mill. kroner («fullmaktsprosjekter»). Nå foreslås disse fullmaktene slått sammen, og regulert i henhold til en samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar utover gitt bevilgning. Denne rammen foreslås satt til 1,5 mrd. kroner. Med den gjennomføringstid og utbetalingstakt som er normalt for denne type prosjekter, innebærer dette at fullmakten gir anledning til å gjennomføre prosjekter på samme nivå som tidligere. Forslaget til endring innebærer at fullmaktens ordlyd blir sammenlignbar med andre bestillingsfullmakter.

I diverse fullmakter, jf. forslag til vedtak IX, er adgangen til å selge eiendom som forvaltes av Statsbygg, eller andre statlige etater som ikke har egen fullmakt, foreslått med en begrensning på 500 mill. kroner totalt, mot tidligere 800 mill. kroner. Tidligere beløpsgrense på 250 mill. kroner per enkelt salg foreslås avvirket. Det understrekes at denne fullmakten kommer i tillegg til spesifiserte salgsfullmakter på bl.a. Vestbanetomten og på Fornebu. Dersom det skulle bli aktuelt å selge eiendom for mer enn 500 mill. kroner i henhold til den generelle salgsfullmakten, vil Regjeringen legge saken fram for Stortinget.

Det foreslås en ny fullmakt til å justere Statsbyggs balanse dersom prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg overføres til andre budsjettkapitler eller prosjekter av ulike årsaker ikke realiseres. I de tilfeller prosjekter ikke realiseres eller overføres andre budsjettkapitler, er det ikke rimelig å inkludere disse eiendelene ved fastsettelse av avkastningskravet i Statsbygg. Forslaget om å kunne justere balansen for denne type forhold er ment å ivareta dette.

Oversikt over statens eiendommer

Som eget vedlegg til proposisjonen følger en oversikt over statens eiendommer. Vedlegget erstatter tidligere St.meld. nr. 10.

Moderniseringsdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2006 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 0001–0002, 1500–1583, 2445 og 2470	kr	11 792 972 000
b. Sum inntekter under kap. 4506–4581, 5445–5446, 5470 og 5607	kr	1 399 457 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2006,
kapitlene 0001–0002, 1500–1583, 2445 og 2470, 4506–4581,
5445–5446, 5470 og 5607**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Det kongelige hus				
0001	H.M. Kongen og H.M. Dronningen			
	01 Apanasje	7 752 000		
	50 Det Kgl. Hoff	116 930 000	124 682 000	
0002	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen			
	01 Apanasje	5 205 000		
	50 H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	11 401 000	16 606 000	
	Sum Det kongelige hus		141 288 000	
Administrasjon mv.				
1500	Moderniseringsdepartementet			
	01 Driftsutgifter	138 669 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	77 144 000	215 813 000	
1503	Midler til opplæring og utvikling av til- litsvalgte			
	70 Tilskudd	106 218 000		
	71 Bidrag fra arbeidstakerne	29 959 000	136 177 000	
1506	Norge.no, jf. kap 4506			
	01 Driftsutgifter	20 190 000		
	21 Videreutvikling av MinSide	4 800 000	24 990 000	
1507	Datatilsynet			
	01 Driftsutgifter	21 251 000	21 251 000	
1508	Spesielle IT-tiltak			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 900 000		
	22 Samordning av IT-politikken, <i>kan overføres</i>	19 768 000		
	50 Tilskudd til høyhastighetskommunika- sjon, <i>kan overføres</i>	69 024 000		
	70 Tilskudd til elektronisk samhandling og forenkling av forretningsprosesser	1 400 000		
	71 Tilskudd til Senter for informasjons- sikring	4 000 000	99 092 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
1509	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer			
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	10 500 000	10 500 000	
	Sum Administrasjon mv.		507 823 000	
Fylkesmannsembetene				
1510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510			
	01 Driftsutgifter	1 016 358 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	14 223 000	1 030 581 000	
	Sum Fylkesmannsembetene		1 030 581 000	
Fellestjenester				
1520	Statskonsult			
	70 Tilskudd til restrukturering	9 000 000	9 000 000	
1522	Departementenes servicesenter, jf. kap. 4522			
	01 Driftsutgifter	297 016 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	7 500 000		
	22 Fellesutgifter for R-kvartalet	62 605 000		
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 383 000	380 504 000	
	Sum Fellestjenester		389 504 000	
Partistøtte				
1530	Tilskudd til de politiske partier			
	01 Driftsutgifter	220 000		
	70 Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	190 212 000		
	71 Tilskudd til kommunepartiene	25 361 000		
	73 Tilskudd til fylkespartiene	55 316 000		
	75 Tilskudd til partienes fylkes ungdomsorganisasjoner	2 817 000		
	76 Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	5 882 000	279 808 000	
	Sum Partistøtte		279 808 000	
Pensjoner m.m.				
1541	Pensjoner av statskassen			
	01 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	15 800 000	15 800 000	
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse			
	01 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	5 779 000 000		
	70 For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000	5 849 000 000	

Kap.	Post		Kr	Kr	Kr
1543		Arbeidsgiveravgift til folketrygden			
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	833 000 000		
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	16 000 000	849 000 000	
1544		Boliglån til statsansatte			
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	200 000 000	200 000 000	
1546		Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546			
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	67 000 000	67 000 000	
1547		Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547			
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	76 000 000	76 000 000	
2470		Statens Pensjonskasse, jf. kap. 5470			
	24	Driftsresultat			
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-338 050 000		
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	262 155 000		
		3 Avskrivninger	19 368 000		
		4 Renter av statens kapital	1 141 000		
		5 Til investeringsformål	16 000 000		
		6 Til reguleringsfond	-4 500 000	-43 886 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 302 000	-18 584 000	
		Sum Pensjoner m.m.		7 038 216 000	
Konkurransopolitikk					
1550		Konkurransetilsynet			
	01	Driftsutgifter	73 438 000		
	22	Flyttekostnader, <i>kan overføres</i>	11 352 000		
	23	Klagenemnda for offentlige anskaffelser	3 500 000	88 290 000	
		Sum Konkurransopolitikk		88 290 000	
Statsbygg					
1580		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen			
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	15 316 000		
	31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	30 000 000		
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 033 122 000		
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	4 010 000		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 000 000	1 107 448 000	

Kap.	Post		Kr	Kr	Kr
1581		Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 4581			
	01	Driftsutgifter		20 147 000	
	30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø kongsgård, <i>kan overføres</i>		50 341 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlike- hold, <i>kan overføres</i>		14 266 000	84 754 000
1582		Utvikling av Fornebuområdet			
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		1 500 000	
	30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>		58 000 000	
	70	Erstatninger og oppgjør, <i>kan overføres</i>		30 000 000	89 500 000
1583		Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583			
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		500 000	
	30	Investeringer, Pilestredet Park, <i>kan overføres</i>		9 473 000	9 973 000
2445		Statsbygg, jf. kap. 5445			
	24	Driftsresultat			
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-2 471 300 000		
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	919 673 000		
		3 Avskrivninger	401 000 000		
		4 Renter av statens kapital	57 000 000		
		5 Til investeringsformål	720 000 000		
		6 Til reguleringsfondet	59 925 000	-313 702 000	
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>		59 971 000	
	31	Igangsetting av ordinære bygge- prosjekter, <i>kan overføres</i>		30 000 000	
	32	Igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		156 014 000	
	33	Videreføring av ordinære bygge- prosjekter, <i>kan overføres</i>		465 049 000	
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		519 400 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlike- hold, <i>kan overføres</i>		89 068 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>		19 987 000	1 025 787 000
		Sum Statsbygg			2 317 462 000
		Sum departementets utgifter			11 792 972 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Samlede inntekter				
4506	Norge.no, jf. kap 1506			
	01 Salg av informasjonstjenester		21 000	21 000
4510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510			
	01 Inntekter ved oppdrag		2 180 000	
	02 Ymse inntekter		12 009 000	14 189 000
4522	Departementenes servicesenter, jf. kap. 1522			
	02 Diverse inntekter		15 000 000	
	03 Driftsvederlag, Akademika		267 000	
	05 Inntekter fra publikasjoner		878 000	
	06 Brukerfinansierte tjenester		100 158 000	
	07 Parkeringsinntekter		1 292 000	117 595 000
4546	Yrkesskedeforsikring, jf. kap. 1546			
	01 Premieinntekter		153 000 000	153 000 000
4547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547			
	01 Premieinntekter		41 000 000	41 000 000
4550	Konkurransetilsynet, jf. kap. 1550			
	02 Ymse inntekter		186 000	186 000
4581	Eiendommer til kongelige formål, jf. kap. 1581			
	01 Ymse inntekter		116 000	116 000
5445	Statsbygg, jf. kap. 2445			
	39 Avsetning til investeringsformål		720 000 000	720 000 000
5446	Salg av eiendom, Fornebu			
	40 Salgsinntekter, Fornebu		42 350 000	42 350 000
5470	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 2470			
	30 Avsetning til investeringsformål		16 000 000	16 000 000
5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte			
	80 Renter		295 000 000	295 000 000
	Sum Samlede inntekter			1 399 457 000
	Sum departementets inntekter			1 399 457 000

Moderniseringsdepartementets alminnelige fullmakter**II****Merinntektsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Moderniseringsdepartementet i 2006 kan:

dekke merverdiavgift under kap. 1633 post 01 og overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1510 post 21	kap. 4510 postene 01 og 02
kap. 1522 post 01	kap. 4522 postene 02 og 06

III**Omdisponeringsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Moderniseringsdepartementet i 2006 kan overskride bevilgningen under kap. 2470 Statens Pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 3 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

*Andre fullmakter***IV****Fullmakt til nettobudsjettering**

Stortinget samtykker i at:

1. det enkelte departement som et ledd i ordningen med bonus og rabatter, i 2006 kan nettoføre som utgiftsreduksjon på vedkommende utgiftspost tilbakebetalt bonus og rabatt, også om tilbakebetalingen refererer seg til kjøp i tidligere år.
2. Moderniseringsdepartementet i 2006 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1510 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der fylkesmannen samordner utgiftene.

Bygge- og eiendomsfullmakter**V****Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger**

Stortinget samtykker i at Moderniseringsdepartementet i 2006 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 175 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer inntekter fra salg av eiendommer, samt medregne ubenyttede inntekter fra salg av eiendom ved beregning av overført beløp.

VI**Omdisponeringsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Moderniseringsdepartementet i 2006 kan omdisponere:

1. under kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 30 til 45.
2. under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, mellom postene 01, 30 og 45.
3. under kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet, fra post 21 til post 30.
4. under kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park, fra post 21 til post 30.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30–49.

Fullmakter til å igangsette eller utvide byggeprosjekter

VII

Fullmakt til å gjennomføre investeringsprosjekter innenfor de angitte kostnadsrammer

Stortinget samtykker i at Moderniseringsdepartementet i 2006 kan gjennomføre byggeprosjekter og øvrige investeringsprosjekter, herunder forplikte staten innenfor de angitte kostnadsrammer, under følgende kapitler og poster:

Kap.	Post	Betegnelse
1580		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen
	31	Igangsetting av byggeprosjekter
	33	Videreføring av byggeprosjekter
1581		Eiendommer til kongelige formål
	30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø Kongsgård
1582		Utvikling av Fornebuområdet
	30	Investeringer, Fornebu
1583		Utvikling av Pilestredet Park
	30	Investeringer, Pilestredet Park
2445		Statsbygg
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter
	32	Igangsetting av kurantprosjekter
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter
	34	Videreføring av kurantprosjekter

VIII

Fullmakt til å igangsette byggeprosjekter uten fremleggelse av egen kostnadsramme – kurantordningen

Stortinget samtykker i at Moderniseringsdepartementet i 2006 kan igangsette nye byggeprosjekter innenfor husleieordningen under kap. 2445, post 32, uten framlegg av kostnadsramme for det enkelte prosjekt for Stortinget, på følgende vilkår:

1. brukerdepartementet/leietaker har nødvendige husleiemidler innenfor gjeldende budsjett-rammer.
2. samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar utover gitte bevilgninger overstiger ikke 1,5 mrd. kroner.

Andre fullmakter

IX

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Moderniseringsdepartementet i 2006 kan:

- a) godskrive det enkelte bygge- og eiendomsprosjekt med innbetalt dagmukt, konsesjonalbot og erstatning for misligholdt entrepris, ved at innbetalingen blir postert i statsregnskapet på vedkommende investeringspost som en utgiftsreduksjon.

- b) godkjenne salg, makeskifte og bortfeste av statens eiendom på Vestbanetomten i Oslo.
- c) godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom forvaltet av Statsbygg eller av andre statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 500 mill. kroner totalt i budsjettåret.
- d) godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler

- fra reguleringsfondet for inntil 150 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle, og for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49 Kjøp av eiendom.
- e) overdra statlige spesialskoleeiendommer til underpris eller vederlagsfritt til kommuner og fylkeskommuner, dersom ansvaret for skoledriften overtas av kommunen eller fylkeskommunen.
- f) Foreta bortfeste, salg og makeskifte av eiendommer som er nødvendig ved disponering av statens eiendommer på Fornebu for inntil 500 mill. kroner.
- g) korrigere Statsbyggs balanse i de tilfeller prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg overføres til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke realiseres.
2. Kongen i 2006 kan avhende statlig eiendom til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det.
-
-

